

ETICA - VII -

1932 –1933

ETICA - VII -	1
1932 –1933.....	1
-----	6
Guvern Iuliu Maniu.Legislatura II.Sesiunea ordinară- 15 nov.'32 -	6
-----	6
1.) Gh.Tătărescu, discurs la mesaj, 22 nov.'32.....	6
▣ Iuliu Maniu.....	6
▣ Vaida Voevod.....	7
2.) Aniversarea unirii Transilvaniei cu România ,Cameră, Senat , 1 dec.'32.....	7
prof.N.Corodeanu / Senat , 1 dec.'32.....	8
Nicolae Iorga / Senat , 1 dec.1932.....	9
▣ Biserica românească.....	9
▣ Armata românească.....	10
▣ Rostul partidelor politice in război ?.....	10
▣ Politica în Provinciile unite.....	10
▣ Ardealul.....	11
▣ Vechiul Regat.....	11
Fagure / 1 dec.'32.....	12
▣ Maghiarii.....	13
▣ Apel la gazetari.....	13
I.Lugosianu (ministr.Industrie și comerț) / 1 dec.'32.....	13
3.) Eugen Titeanu (PNL-1) , discurs la mesaj, 16 dec.'32.....	14
▣ PNTJ în primul deceniu.....	14
▣ Joaca de-a constituționalismul.....	15
4.a) Gh.Ștefănescu –Goiceanu , discurs la mesaj, 15-16 dec.'32.....	15
▣ LANC , cuziștii.....	15
▣ Corporatismul fascist italian.....	16
▣ Corporatismul manoilescian.....	16
▣ Stat țărănesc.....	16
▣ Statul liberal.....	16
▣ Partidul Liberal.....	16
▣ Concluzii : statul liberal.....	17
▣ Stat țărănesc.....	17
▣ Statul țărănesc.....	17
▣ Regimul național-țărănesc.....	17
▣ Stat țărănesc-concluzie.....	18
4 b) I.Zelea Codreanu, discurs la Mesaj, 18 dec.'32.....	19
▣ Monarhia.....	20
-----	20
Guvern Al. Vaida .Legislatura II.Sesiunea ordinară - continuă , 15 ian.- 16 apr.'33.....	20
-----	20
5.)Demisia lui Maniu ; numirea lui Vaida ;31 ian.'33.....	20
5a) Dr.N.Lupu / 31 ian'33.....	20
▣ Pulverizarea partidelor.....	21
▣ Discontinuitatea guvernărilor.....	21
▣ Debarcarea lui Maniu.....	21
▣ Cine și cum schimbă guvernele ?.....	22
▣ Șah la Carol II : camarila !.....	22
▣ Rolul Parlamentului.....	23

▣ Demisiile Maniu și Mihalache.....	23
▣ Iresponsabilitatea Regelui.....	23
▣ Ingratitudinea majorității PNȚ.....	23
▣ Greșala gov.Vaida.....	24
▣ Favoriții regali.....	24
Notă * LD -.....	24
5 b) Gr.Iunian / 31 ian.'33.....	24
▣ Maniu, Vaida și ... Monarhia.....	24
▣ Problema constituțională.....	25
Iamandi / 31 ian.'33.....	25
▣ Prerogative regale.....	25
▣ Camarila.....	25
Iunian / 31 ian.'33.....	26
▣ Puterile în stat : Coroana, Parlamentul.....	26
▣ Partidele- ca reprezentante ale opiniei publice.....	26
5 c) Goga / 31 ian.'33.....	27
▣ Tăcerea în politică.....	27
▣ Tăcerea gov.Vaida.....	27
▣ Debarcarea lui Maniu.....	27
▣ Conflictele Carol – Maniu.....	27
▣ Primul conflict Maniu-Carol	27
▣ Al doilea conflict Maniu –Carol.....	28
▣ Balansările în PNȚ.....	28
▣ Între Carol și Maniu.....	28
▣ „Trădările” lui Goga.....	29
Madgearu, Popovici – Goga, Lupu/ 31 ian.'33.....	30
▣ Situația în PNȚ.....	30
5 d.) IGDuca / 31 ian.'33.....	30
▣ Criză constituțională ?.....	30
▣ Oportunismul majorității.....	31
▣ Politice contrarii, concomitente.....	31
▣ Politica lui „pentru-contră”.....	31
▣ Nocivitatea politicii incoerente, paralele.....	32
▣ Compromiterea legitimității partidelor politice.....	32
▣ Guvernele Vaida / Maniu / Vaida.....	33
▣ Plecați de la guvern !.....	33
5 e.) Lotar Rădăceanu / 31 ian.'33.....	33
▣ Căderea societății capitaliste !.....	33
▣ Trecerea la societatea socialistă !.....	33
▣ Regim de dictatură, neconstituțional.....	33
▣ "Puterea ocultă " , camarila.....	33
▣ Regim de dictatură, neconstituțional.....	34
▣ "Puterea ocultă " , camarila.....	34
▣ Responsabilitatea PNȚ.....	35
▣ Viciu constituțional.....	35
▣ Regim electoral " fascist ".....	35
▣ Responsabilitatea PNȚ.....	35
▣ Viciu constituțional.....	35
▣ Regim electoral " fascist ".....	35
5 f.) GACuza / 31 ian.'33.....	36
▣ Guvernul Vaida.....	36
▣ Victoria hitlerismului – mișcarea cuzistă.....	36
▣ Sfârșitul partidismului.....	36
5 g) Teodorescu / Declarația PP, 1 febr.'33.....	37
▣ Cadrilul prim-miniștrilor.....	37

▫ Guvernul Vaida/ Maniu / Vaida.....	37
Al.V aida Voevod * (prim ministru) / 31 ian,'33.....	38
▫ Schimbarea Constituției !.....	38
Notă *	39
V.Rădulescu -Mehedinți (PNȚ) / 1 febr.'33.....	39
▫ Replici la discursuri : demisia lui Maniu.....	39
▫ Moravuri, Mentalități	39
6.a) I.Z. Codreanu , interpelare : incidentele din 24 ian.'33 , 1 febr.'33.....	41
6.b) CCGiurescu (PNL-2) - Virg.Madgearu, averea lui Madgearu ,8, 9 febr.'33.....	42
7.) IPSSPatriarhul Miron Cristea , la legea reducerii salariilor , 17 febr.'33.....	42
▫ Locul Bisericii în societate.....	42
▫ Desființarea ministrului de provincie !.....	43
8.)Duca, Argetoianu, Lunian : Emanciparea politică a femeilor ? - 26 febr.'33.....	43
9.)C.Isopescu -Grecul (rector) , greutățile Universității din Cernăuți, 10 mart.'33.....	43
10) Scandalul politicianilor : " Skoda" ! Cameră, 20, 21, 24 , 27 mart.'33.....	43
▫ Dr.Lupu / 20, 21 , 24 mart.'33: interpelare.....	43
-Gh.Tătărescu , interpelare : față de atmosfera confuză creată de "afacerea Skoda " ;.....	44
-C.Argetoianu : Nu este de acord să se ceară demisia guvernului.....	44
-M.Stelescu (G de F) :Critică guvernul pentru explicațiile date ;.....	44
-ACCuza (LANC, cu ironie) : " Fericita Românie " a auzit astăzi.....	45
-Lotar Rădăceanu : " Afacerea Skoda " demonstrează.....	45
-Oct.Goga (PNA) : Este informat că Iuliu Maniu s-a întors în țară.....	45
-Armand Călinescu (subsecretar Intene).....	45
▫ Una , adresată g- ralului Prezan , în care spune că.....	46
▫ Una , adresată g-ralului Condeescu , în care arată suferințele pricinuite de Amza	46
▫ Una , adresată col. Aldea Aurel (șef MStM , Corp I Armată, Craiova) ,.....	46
▫ A patra, soției sale , Anette.....	46
-IM Leon (PȚ-Lupu) :.....	46
-Emil Pop : citește Raportul Comisiei de disciplină în "cazul Lupu " :.....	46
11.) Scandalul generalilor : " Skoda" !, Senat , 1, apr '33.....	47
-Gral Rujinschi (interpelare) / 1 apr.'33 : " Chestiunea Skoda "	47
- gral I.Popovici : Se miră că acte importante s-au găsit la Seleski.....	48
-Vică Georgescu (senator PNȚ) : Există în presa zilnică.....	48
- gral Petala : În vechime, Senatul se transforma în tribunal de judecată.....	48
- Gral Cihoski : "Am prezidat comanda Skoda, în calitate de ministru al Apărării Naționale..	49
Cihoski / 1 apr.'33.....	49
▫ Concluzii :.....	49
- mareșal C. Prezan : avusese îndoieli dacă această chestiune trebuia adusă.....	50
12.) N.Moscăuțeanu -Lot.Rădăceanu : demascări reciproce , 5 apr.'33.....	52
13.) Aniversarea unirii Basarabiei cu România , 9 apr.'33.....	52
Vacanță parlamentară . apr.- nov.'33.....	52
14.) Nuntă în protipendadă : I.Lugosianu - El.Stelian Popescu, 24 apr.'33.....	52
15.) Demisia lui Iuliu Maniu de la șefia PNȚ , 1 mai '33 Vezi context fișier PNȚ.....	52
15a) " D. Maniu n-a demisionat ! " "Guvernul nu se remaniază ! ".....	52
15 b) Cauzele conflictului Maniu -Vaida , 4 mai.'33.....	53
▫ Demisia lui Iuliu Maniu / 3 mai '33.....	53
16.) Demisia lui Maniu de la șefia PNȚ și din Parlament , 1 mai '33.....	54
Virg.Madgearu (secretar gral al PNȚ , ministr. Interne) citește.....	54
▫ Scrisoarea lui Iuliu Maniu către Al.Vaida (trimisă prin Mihai Popovici) :.....	54
Ion Mihalache / 7 mai '33.....	54
▫ Maniu se retrage !.....	55
▫ Vaida , președinte PNȚ !.....	55

GGMironescu / 7 mai'33.....	55
▫ Președinții PNȚ : Maniu / Vaida.....	55
Al.Vaida- Voevod / 7 mai '33.....	56
" Aghiotantul" lui Maniu.....	56
Asumarea președinției PNȚ.....	56
Notă *	56
Scrisoarea lui Maniu către Ștefan Cicio-Pop.....	56
17.) Criza din PNȚ / Maniu-Vaida -Mihalache /iul. -oct.'33.....	57
17a) Al.Vaida , discurs, întrunirea PNȚ - tineret ardelean , Cluj, 2 iul.'33.....	57
▫ Datoriile tineretului PNȚ.....	57
17 b) Iul.Maniu la Bădăcin : casa culturală "Dr.Ion și Clara Maniu " , 11 sept.'33.....	57
17 c) Congresul tineretului național-țărănist, Câmpulung-Muscel , 11 sept.'33.....	58
"Universul " /.....	58
Congresul.....	58
Mihalache / 11 sept.'33.....	59
Programul PNȚ.....	59
Moțiunea / 11 sept.'33.....	60
17 d) Neo-țărănismul și teoriile constituționale ale lui I. Mihalache , după 11 sept.'33.....	60
17 e) Guvernul Vaida în greu impas , 13 sept.'33.....	61
Acțiunea de răsturnare a guvernului Vaida , mart -oct '33.....	61
18.)PNL - IGDuca.....	61
18 a)Industrie , muncă , transporturi.....	61
Dinu Brătianu / 13 mart.'33.....	61
▫ Rolul și locul industriei.....	61
▫ Anti- industrialismul primitiv al PNȚ.....	61
18 b) finanțe , comerț și cooperatie.....	63
18 c) școală , biserică, cultură.....	63
18 e) armată // minorități // politica externă //.....	64
18 f) Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal , 14 mai'33.....	64
18 g)Ședința Delegației Permanente a PNL, 5 iul.'33.....	68
18 h) Declarațiile lui Gh.Tătărescu, Poiana, 7 Aug'33.....	69
▫ Spulberarea unei „legende”.....	69
▫ IGDuca –șef al PNL.....	69
18 i) Delegația Permanentă, ședință, Programul de guvernare , 3 oct.'32.....	70
18 j) Duca, Tătărescu, Circulară, 21 oct.'32.....	70
18 k) Delegația Permanentă PNL , ședință, 28 oct.'32.....	70
19.) Gh.Brătianu (clubul PNL, Iași , 15 mai '33) :.....	71
20.) PND- Iorga.....	71
20 a)Congresul general al Ligii Culturale, Călărași, 5 iun.'33.....	71
20 b) Raportul cu Coroana.....	71
Iorga / iul.'33.....	72
▫ Partidul Național Liberal.....	72
▫ Guvern de concentrare !.....	72
20 c) N.Iorga , interviu : curentele extremiste , 12 aug.'33.....	73
▫ Sașii hitleriști.....	73
▫ Guvernul Vaida - extremism dreapta.....	73
▫ "Numerus clausus ".....	73
20 d) N.Iorga, interviu : situația politică , 6 oct.'33.....	73
▫ Sașii	74
▫ Lipsa de educație.....	74
▫ Misticismul popular.....	74
▫ Dictatură ?.....	74
▫ Guvernare de partid !.....	75
▫ Supărarea personală !.....	75
▫ Carol - Iorga.....	75

21.) Liga corporatistă- Manoilescu.....	76
▣ Reforma constituțională corporatistă.....	76
▣ Corporațiile.....	76
▣ Recensământ'30.....	76
▣ Parlamentul PNT'30.....	76
„Piramida” lui Manoilescu.....	77
▣ Parlamentul corporativ.....	77
22.) PP - Al.Averescu.....	78
22a) Mareșal Averescu , Întrunirea PP la Siliștra, 26 iun.'33.....	78
Gr.Trancu –Iași (ex-ministru) / 26 iun.'33.....	78
▣ Mobilizarea morală.....	78
▣ Stindardul lui Averescu.....	78
▣ Înălțurarea Regimului PNT !.....	78
Mareșal Averescu / 26 iun.'33.....	78
▣ Partidul Poporului.....	78
▣ Rosturile partidelor.....	79
▣ Partid de clasă ?.....	79
▣ Partid țărănesc ?!.....	79
▣ Cauzele decăderii economice	79
▣ Ofensiva răsturnării.....	80
22 b) Gr.Trancu –Iași , Întrunirea PP de la Galați, 24 sept' 33.....	80
▣ Ofensiva salvatoare a lui Averescu.....	80
23.) PNA - O.Goga.....	80
23 a) O.Goga, declarații, program PNA (Comit.Executiv PNA) , 10 apr.'33.....	80
▣ Diferendul Averescu –Goga : Regele !.....	81
▣ Ideile Partidului Național-Agrar.....	81
▣ Legenda „ardelenismului”.....	82
▣ Mitul Maniu.....	82
▣ Ardealul sunt eu !.....	83
▣ Ideea de autoritate.....	83
▣ Guvern de colaborare.....	83
23 b) Programul de guvernământ al Partidului Național Agrar /10 apr.'33.....	83
I.Petrovici (ex-ministru) / 10 apr.'33 -la banchet -.....	84
▣ Educația politică.....	84
▣ PNA, Goga !.....	84
O.Goga / 10 apr.'33 partidului meu „.....	84
▣ Partidul ! El, Goga !.....	84
24.) PȚ- dr.Lupu.....	84
24 a) V.Serdici, Adonis Popov, la Legea pentru încurajarea industriei, 7 apr.'33.....	84
▣ Industria.....	85
▣ România -țară eminentemente agricolă.....	85
Adonis Gr.B. Popov / 7 apr.'33.....	85
▣ " Stat țărănesc " : Industria auxiliară	85
▣ Industria ? - suport pentru partide.....	85
▣ Inițiativa particulară ? - asaltul oamenilor politici.....	85
24 b) „Declarațiile d-lui dr.Lupu la Galați” , 10 iul,'33.....	86
24 c) Dr Lupu : Efectul penibil al proceselor care se judecă în aceste zile./.....	87
25.) PȚR -Gr.Iunian.....	87
25 a) Programul oficial al PȚR: [numerotare L.D.].....	87
25 b) Gr.Iunian (PȚ) polemică - Mihalache și dr Lupu , Râmnicu Vâlcea, 24 sept.'33.....	88
▣ Atitudinea lui Mihalache.....	88
▣ Polemica cu dr.Lupu.....	88
25 c) I.Mihalache răspunde la atacurile lui Iunian și dr.Lupu , 30 sept.'33.....	89
▣ Gr.Iunian , retro 1932.....	89
26.) PSD -.....	90
26 a) Lot.Rădăceanu , opinie : legea stării de asediu , 3 febr.'33.....	90

▫ PSD --PCR.....	90
26 b) Lot.Rădăceanu : opinie : Ordonanța de dizolvare a org.comuniste , 13 febr.'33.....	91
26 c) I.Mirescu , intervenție : Grivița -CFR , 16 febr.'33.....	91
26 d) L.Rădăceanu : legea privind ordinea publică , 4 mart.'33.....	91
26 e) L.Rădăceanu , I Mirescu - N.Moscăuțeanu : la legea protecției muncii, ,.....	91
Moscăuțeanu / 5 apr.'33.....	91
▫ Evoluția PSD.....	91
26 f) E.Deleanu (PSD) , Legea și măsurile contra extremismului, 10 nov.'33.....	92
27.) LANC -ACCuza.....	92
27 a) ACCuza , protest la arestarea deput.Ciolac –pentru uniformă, 4, 9 mart.'33.....	92
27 b) G.A.Cuza, discurs la buget, 22 mart.'33.....	93
▫ Doctrina LANC.....	94
27 c) ACCuza, intervenție la „Afacerea Skoda”, 24 mart.'33.....	94
27 d) ACCuza , la buget : cere scoaterea medicilor-evrei din sistem , 31 mart.'33.....	94
27 e) ACCuza , discurs la Legea încurajării industriei, 7 apr.'33.....	95
▫ Industri românească parazitată, jidănească.....	95
▫ Legea PNȚ.....	95
27 f) Comunicat PNȚ („Dreptatea „ 27 apr.'33).....	95
▫ Dezordinile din Cernăuți. („ Facla” , 28 apr.'33).....	96
27 g) Închiderea Fac.Medicină Cluj ; neautorizarea congresului LANC , Iași ; 17 mai'33.....	96
28.) Garda de Fier- CZCodreanu.....	96
28 a) I.Z. Codreanu,la complectarea Legii Mârzescu.....	97
28 b) Armd.Călinescu / 1934 , retro'33.....	97
▫ Măsuri contra Gărzii de Fier.....	97
▫ Măsuri contra LANC	97
28 c) Ion Zelea Codreanu,.....	98
28 d) Partidele politice și mișcările extremiste de dreapta , 7 oct' 33.....	99
▫ „Dreptatea” :.....	99
▫”Viitorul” :.....	99
▫ N.lorga :.....	100
28 e) Armd.Călinescu, consfătuiri la Ministerul de Interne, oct.'33.....	100
29.) "Afacerea Malaxa " ... "Consumatum est " .... 16 nov..'33.....	100

Guvern Iuliu Maniu.Legislatura II.Sesiunea ordinară- 15 nov.'32 -

---

1.) Gh.Tătărescu, discurs la mesaj, 22 nov.'32

(DAD, MO 5, șed. din 22nov.'32, p. 29- 38)

[LD : xerox integral ; aici problematizat și rezumat] [Vezi la fișier PNL-1](#)

Gh.Tătărescu / nov.'32

▫ Iuliu Maniu

[LD : un Tătărescu sarcastic, insidios, provocator, discutând subiecte „tabu „ , știind că interlocutorul nu poate să răspundă la ele !

O satisfacție răutăcioasă , mușcătoare , că și el, Maniu, s-a înclinat în fața lui Carol !

Că și el se vedește un politician gata la compromis !]

" Un guvern care se bucură de desăvârșita încredere a Coroanei,

nu părăsește frânela guvernului fără grave motive.

De ce a plecat d.Vaida așa de timpuriu ; de ce ne-a revenit d.Manu așa de târziu; cred că sunt întrebări pe care Parlamentul are dreptul și datoria să și le pună. (aplauze la PNL)
[în acest moment Maniu intră în incinta Parlamentului ... este întâmpinat cu vii aplauze]
[-----]

Să ne felicităm, în primul rând, fiindcă **hotărârile dlui Maniu sunt totdeauna dificile** , și totdeauna **precedate de ingenioase și minuțioase cercetări** a situațiilor, și de lungi și de **scrupuloase examene de conștiință**.

Să ne felicităm, apoi, pentru că de astăzi înainte, **dl Maniu nu va mai practica politica misterelor și a rezervelor enigmatice**, și pentru că ,de astăzi înainte, **nu mai constituie un mare semn de întrebare** , care se profila la orizontul politice noastre interne.

De astăzi înainte , **pelerinii nu vor mai merge la Bădăcin**, pentru ca să caute să deslușească privirile pline de înțeles ale **sfinxului** îngropat în nimicurile politicianismului român, **căci d.Maniu , iată**, s-a reîntors pe această bancă, lut omenesc, și amestec de duh și de taină, **prezidează la destinele acestui guvern!** (aplauze la PNL)

Să ne mai felicităm ,apoi, fiindcă **d.Maniu** , precum este cunoscut, **părăsise arena noastră politică sub povara a grave aprehensiuni [!!!] interesând viața noastră constituțională și viața Statului însăși**,și fiindcă d. Maniu **făcuse anumite rezerve [!!!] și precizase anumite condițiuni, pentru ca să se întoarcă la locul de răspundere** .

De sigur că în clipa în care a depus jurejurământ , **toate aceste aprehensiuni s-au evaporat și conștiința d-lui Maniu , este astăzi calmă și netulburată !**

Cât privește **condițiunile** , desigur ele au fost **fie acceptate, fie că** , poate – cine știe ?! -

în drumul dintre Bădăcini și Sinaia, ele au fost aruncate peste bord, [!!!]

ca un leș inutil și împovărat, pentru practica puterii ! [!?!]

În orice caz, și într-un fel și într-altul, **să ne felicităm** că de astăzi înainte , **d.Luliu Maniu** ,

nu se va mai putea prezenta în fața țării în **atitudinea paladinului care s-a jertfit**

pentru idealurile intangibile, și **nici într-aceea a profetului** ,

al cărui glas a răsunat în pustiul conștiinței generației sale. [!!!]

[-----]

Gh.Tătărescu / 22 nov.'32

▣ Vaida Voevod.

"Prin urmare , vedeți, nu din năzuinți agresive , față de d.Manu , pun această turburătoare

problemă : **de ce a plecat de la locul de președinte al Consiliului d.Vaida –Voevod**,

și nici din dorința de a fi agreabil amatorilor de senzațional din această țară ;

dar pentru prestigiul acestui Parlament , și pentru respectul , pe care îl datorăm țării legale,

pe care o reprezentăm astăzi cu toții , oricare ar fi convingerile noastre ,

suntem datori să elucidăm misterul acestei ultime crize ministeriale.

-Aurel Buteanu : Începeți cu declarațiunea d-lui Duca de la 8 iunie 1930 (proteste la PNL-1)

-Tătărescu : Dlor deputați, ziceam criză ministerială și plină de confuziuni , care are nevoie

să fie definită și lămurită de autorii ei, care are nevoie, mai ales, **să fie definită și lămurită**

de autorul ei, principal, d.Vaida –Voevod. D.Vaida –Voevod , cred eu, trebuie să vină în acest

Parlament, **să se lămurească și să se explice**.Lămuririle și explicațiunile d-sale, date prin

conversațiuni particulare și prin presă, nu pot mulțumi pe nimeni. Aceste explicațiuni trebuiesc

date aici, în Parlament, fiindcă aceasta o cer și practicile parlamentare și însuș principiul de bază

al regimului parlamentar , și o cere și țara întreagă.

O cere țara întreagă , fiindcă țara întreagă nu știe până astăzi de ce s-a retras dlui Vaida.

Ceea ce știe țara este cu totul altceva ." [-----]

Gh.Tătărescu / 22 nov.'32

2.) Aniversarea unirii Transilvaniei cu România ,Cameră, Senat , 1 dec.'32

(DAD, MO 11, 1 dec.'32 -fișe ; DS, MO 7, 1 dec.'32, -fișe)

Iorga / 1 dec.'32

Fagure / 1 dec.'32

În Cameră , iau cuvântul : Ștefan Cicio Pop (președ.) , Iuliu Maniu (premier) , Victor Iamandi (PNL-1) , Gh.Brătianu (PNL-2) , dr.Lupu (PT) , **ACCuza** (LANC) , AlVasilescu -Valjean (PNA-Goga) , Eft.Gherman (PSD) , **CZCodreanu** (G de F) , Anibal Teodorescu (P.Poporului) , C.Radovici (Liga .Agrară-Argetoianu) , M.Gheorghiu (PND-Iorga) , Hans Heidrich (P.German) , Iosef Fischer (P.Evreesc) .

În Senat : N.Costăchescu (președ.) , **Ion Lugosianu** (PNT , în numele guvernului) **N.Corodeanu** , IPSSNicolae Bălan (mitropolit al Ardealului , arhiepiscop Alba Iulia și Sibiu) , gral Gh.Mărdărescu (PNL-1) , gral Arthur Văitoianu (PNL-2) , IThFlorescu (PNL-3) , Gr.N.Filipescu (P.Conservator) , I.Jauca (P.Poporului) , dr.V.Macoveiu (PNT) , **N.Iorga** (PND) , **I.Niemirrower** (șef-rabin) , **Emil D.Fagure** (ziarist) ,

[**LD : nu am xerox, există unanimitate în elogiere , dar eu o gasesc "festivistă "**

De aceea, nici nu am scos decât câteva fișe , pentru exemplificare.]

ACCuza / Cameră , 1 dec.'32

" Popor pacific și drept în cugetul său, nația română are conștiința împăcată că nu a luat nimic de la alții și că , dar , **granitele sale nu pot să fie revizuite de nimeni, în paguba ei, ci mai degrabă pentru a le lărgi "**

C.Z.Codreanu / Cameră , 1 dec.'32

" În ceea ce privește viitorul, trebuie să se știe bine de toți potrivnicii neamului nostru , că , **oricâte deosebiri ar fi aici , înăuntru, între noi Români, prin oricâte necazuri am trece , nu se va găsi Român în țara asta , care să nu fie gata să-și jerefească și ultima picătură de sânge , pentru apărarea integrității noastre naționale , a teritoriului nostru , a cărei glorie va rămâne , întotdeauna, Alba Iulia. "**

prof.N.Corodeanu / Senat , 1 dec.'32

" [...] Închinăm o clipă de evlavie și preamărire zilei de 1 decembrie , de acum 14 ani, și o clipă de pomenire a celor viteji , cari și-au dat viața pentru această zi, și au devenit **larii acestei Case Naționale.**

" Se cuvine să o facem cu atât mai mult **aici**, unde se găsesc **Înalții Păstori duhovnicești , de ambele confesiuni românești,** care au pregătit sufletul poporului pentru această zi, unde se găsesc **marii cărturari** care cu vorba și cuvântul au dat înțeles chemării noastre naționale, aici unde se găsesc

căpeteniile de oaste , care cu sabia lor au făurit această zi mare.[.....]

" **Un șir întreg de mucenici** , parcă și-au trăit viața pentru această zi de 1 decembrie 1918.

Oare care dintre acești mucenici ar putea fi uitați ?

Ar putea fi uitat, oare , **Crișan** , care își pune capăt zileleor , cu nojițele de la opinci, în temnițele de la Alba Iulia ?

Ar putea fi uitați , oare, **Horia și Cloșca**, la moartea și schinguirea cărora au fost chemați peste 2.000 de săteni , ca să verse lacrimi pentru eroii lor ?

Să uităm , oare , acea **intelectualitate ardeleană**, să uităm acea întrunire din Câmpia libertății, prezidată de **episcopul ortodox Andrei Șaguna** și de cel numit **Lemeni** ?

Să uităm cuvintele lui **Simion Bărnuțiu** , ascultate în acea Câmpie a Libertății , de **Alexandru Ioan Cuza** , domnitorul de mai târziu , ascultate de **Dumitru Brătianu, Rosetti, Bălcescu, Vasile Alecsandri** ?

Să uităm , oare , **deputăția aceea a Memorandului** , care în cuvinte demne și drepte , se duse la împăratul Austriei , să arate suferințele neamului românesc , pentru ca apoi să intre în temnițe , pentru că nu se duse la Budapesta , ca să vorbească cu regele Ungariei ?

Dincoace, în acea vreme, **copiii cântau doina lui Rațiu " Seghedine, Seghedine " !**

[-----]

cel mai frumos și măreț episod din Istoria Românilor

Oare momentul acela când **Alexandru Vaida -Voevod** , în Camera ungurească , la 18 octombrie, citește **Declarațiunea** redactată de **Goldiș** și de ceilalți prieteni , prin care arăta lumii întregi , că de aici înainte

poporul românesc trăește de sine stătător ?

Oare să uităm noi că **Iuliu Maniu** , întors după frontul italian, împreună cu **Semionovici** , se duce să organizeze armata românească la Viena , singurele regimente care mai rămăseseră la ordine ? Și iată, d-lor, pe **sublocotenentul de artilerie Iuliu Maniu**, calm, hotărât, imperturbabil, urcând treptele Ministerului de Război din Viena, pentru ca să aducă la cunoștința ministrului că

oștirea română , de aici înainte, **va fi sub comanda lui**,

și să-i dea în primire o parte din minister, pentru ca să îndeplinească aceste atribuțiuni (**aplauze prelungite**) Ce clipă se poate uita ?

Se poate uita că în casa lui **Cicio Pop** era zbulciumul sufletesc al unui neam, care voia îndrumări noi ? Acolo, în Arad, s-a primit o solie cu scrisoarea

d-lui profesor **Nicolae Iorga** , cu cuvinte de cronicar care înțelege mersul vremurilor , și care au emoționat adânc pe acei care le-au citit (**aplauze prelungite**)

Dlor, cât zbulcium a fost pentru pregătirea zilei mărețe !

La 21 noiembrie se lansează un **Apel pentru chemarea la Alba -Iulia**,

acolo unde cu câteva secole înainte ținuse sfat Mihai Viteazul.[-----]

și au venit din toate meleagurile - se spune , peste 150.000 de oameni - și au vorbit acolo, cu înflăcărare **Cicio Pop, Sanctitatea Sa Patriarhul Miron Cristea**,

a vorbit **Iuliu Maniu** , și acolo s-a strigat , cu un entuziasm delirant, unirea pentru totdeauna cu țara din regat .[-----]

Atunci când **delegația ardeleană** a venit cu **actul Unirii**, la 12 sau 13 decembrie ,

și l-au înmănat acelui blând dar viteaz **ctitor al Unirii Naționale**,

care a fost **Regele Ferdinand**, **pentru noi s-a încheiat episodul de lupte .**

Dar **această suferință a făcut o unitate sufletească** ,

a făcut ca îndreptările istoriei - a violenței la Apus, a vicleniei , la Răsărit și la Nord- să fie pentru noi **cea mai mare sărbătoare a sufletului românesc. "**

Nicolae Iorga / Senat , 1 dec.1932

-N.Costăchescu : Are cuvântul **marele animator** care, peste un sfert de veac, a îndrumat generațiile tinere în **idealul național și spiritul jertfei** , senatorul Nicolae Iorga (**aplauze prelungite**)

-Iorga : [-----] " Mulțumesc d-lui președinte că și-a adus aminte de **cultura românească** , care are **o așa de largă parte** , și nu obișnuiește să o spună , **în alcătuirea acestui stat românesc întreg**

și mie îmi pare rău că **din cultura românească** n-a fost aici

cineva care să se bucure de recunoașterea și de iubirea tuturor, [!!!]

și care să spună , la o vârstă mai înaintată decât vârsta mea

și fără nimic din politică , care , cu voia sau fără voia mea, se ține de mine ,

să spună acele lucruri pe care cultura trebuie să le spună ,

de câte ori ar fi vorba de **fericita unire a Ardealului și a părților vecine** ,

din nenorocire , nu până la granița firească din Apus, a poporului românesc,

cu acea Românie veche, pe care obișnuiesc a o numi unii Vechiul Regat

- acest regat , dacă ar fi fost vechi , nu făcea minunea - ci eu zic :

sfânta noastră mucenică România , în care cea mai mare parte dintre noi

aici ne-am născut , am trăit, am suferit și **am fost gata să dăm** ,

pentru celelate Români , tot ce era în putința noastră "

(**aplauze prelungite** [-----]

Iorga / 1 dec.'32

▣ **Biserica românească**

" Mi-a plăcut că a vorbit , în numele Ardealului, **părintele Mitropolit Nicolae Bălan** , și **abia i-a scăpat o aluzie confesională.**

Dumnezeu știe **când s-o isprăvi cu lucrurile acestea**(**vii aplauze**)

într-o țară care are nevoie de **o perfectă unitate morală în toate domeniile .**

Mi-a plăcut că a vorbit în numele bisericii, pe care **țăranul nu o deosebește în două.**

S-a întâmplat să fie aici, s-a întâmplat să fie acolo,

Dumnezeul națiunii noastre se coboară și într-o biserică și în alta, și, în rândul întâi, **în biserică în care este mai multă simțire pentru neamul ei**. (**aplauze puternice**) Când este în biserica ortodoxă, acolo se duce, când este în biserica legată cu Apusul, se duce dincolo.

Retro *1917 ? 1918 ? - Nicolae Bălan

Mi-a plăcut că a vorbit și fiindcă noi ne cunoaștem de mult. [-----]

Îmi aduc aminte deci de **un profesor tânăr, care a venit la Iași**, nu stropit de zăpada vârstei mai înaintate, îmi aduc aminte de **un blond profesor de seminar, care a venit, zburând pentru prima oară prin văzduhuri, ca să ne cheme pe noi să liberăm Ardealul**.

Să-l liberăm, nu găsesc alt termen.

Cu voia lui [a Ardealului], cu căldura lui vie,

dar cu hotărârea noastră de a nu ne duce niciodată de acolo,

a doua oară [după Mihai Viteazul] când călcam pământul lui.

Și știe părintele Nicolae Bălan, **ce oaste a intrat atunci în Ardeal** :

nu oaste cu fireturi și cu trâmbițe la gură,

ci oastea martirilor celui dintâi război al nostru :

goi, desculți, înghețați, așa au intrat în Ardeal, dar cu inima toată.

O mai frumoasă jertfă a unui popor învins, îngenunchat, despoiat de arme, decât aceea care s-a făcut atunci, **eu nu cunosc în istorie.** (**aplauze prelungite**)

Decât o cucerire, după toate regulile strategiei și tacticii,

eu prefer această cucerire a sufletelor neînvinse. "

lorga / 1 dec.'32

▣ Armata românească

" Îmi pare bine că **a vorbit generalul [Mărdărescu]** care a intrat **în fruntea trupelor noastre la**

Budapesta. Și nu ca să jignească pe cineva. Cel dintâi gând al nostru

a fost să nu jignim pe nimeni. **Plecați din țara unde nici o jignire, timp de doi ani,**

nu ne-a fost cruțată, noi am intrat acolo [**în Budapesta**]

cu hotărârea de a arăta toată omenia noastră, toată părerea de rău

că între două națiuni nobile [**români, unguri**]

nu se poate ajunge la înțelegere decât cu arma în mână "

(**aplauze puternice, îndelung repetate**)

lorga / 1 dec.'32

▣ Rostul partidelor politice în război ?

" Dle general [**Mărdărescu**], ce bine mi-ar fi părut dacă, atât de **frumosul d-tale discurs**, ar fi fost rostit așa, **din obștea românească, pentru obștea românească.**

Zău, măcar la zilele acestea mari, **să uităm de cinstitele noastre partide. [!!!]**

Să le uităm. Convingerea mea adâncă este că **ele sunt utile**,

dar cu atât mai mult **vom simți utilitatea lor**,

cu cât se vor amesteca mai puțin în lucruri care n-au de a face cu dânsle.

N-a făcut războiul partidul cutare sau partidul cutare,

partidele care au murit sau partidele care s-au născut pe urmă,

care vin, fiecare, la sfârșit, să-și însușească o mică parte

dintr-un lucru care este peste noi, peste toți,

ci **războiul acesta l-a făcut obștea românească.**

lorga / 1 dec.'32

▣ Politica în Provinciile unite

"Și **să-mi dați voie să spun**, în această zi și cu sentimentele acestea de emoție,

când inimile sunt mai apropiate, și când sufletele se confundă,

să spun **o mare greșală pe care am făcut-o noi**.

"**Noi**, când am făcut țara aceasta mare și atât de amenințată, cel puțin la trei hotare, când am făcut această țară , **trebuia să ne impunem un lucru** .

Aici, în România dinainte de război, **voiam să facem neapărat politică ?**

S-o fi făcut și s-o fi făcut mai bine decât cum am făcut-o, decât continuăm s-o facem.

Dar acolo, în Ardeal, în Basarabia, în Bucovina ,

în Bucovina cu 300.000 de români și cam toți atâția străini , dacă nu și ceva mai mult ...

-**Teofil Simionovici** : Cava mai mulți...

-**Iorga** : Dar aceasta n-are a face , fiindcă nu-i socotim pe acei veniți,
ci îi socotim pe cei crescuți acolo (**aplauze puternice, unanime**)

La locul bun , vine multă lume .Și dacă vine pentru muncă, nimeni nu zice nimic ;

dar hotărăște întâi acela care a fost acolo, care a tăiat codrul, care a pus cea dintâi sămânță în pământ " (**aplauze puternice, unanime**) [.....]

...Aș fi dorit să nu facem politică.

Eu n-am călcat acolo , pentru aceea, ani de zile .

Orice ardelean știe că propaganda mea nu s-a zărit pe acolo.

S-a făcut propagandă și de cine se pricepe , și de cine nu se pricepe , și mai ales de cine nu se pricepe , și de cine are interese care se pot mărturisi , și de cine are câte un interes care nu se poate mărturisi.

Sunt fel de fel de oameni acolo. Mai ales când trimiți oameni prin părțile acelea,

trebuie să fii cu mare băgare de seamă. Acolo sunt suflete necăjite de secole

întregi și nu trebuie zgândărite cu adevăruri pe care , acei ce le rostesc,

știu că sunt altceva decât adevăruri. **Și nu trebuie să introducem ura ,**

acolo unde noi trebuie să fim - după ce am fost marii semănători de jertfe -

să fim în același timp **semănători de iubire !"** (**aplauze**)

Vom înțelege , d-lor, **aceste lucruri , ne vom râde de orice dușmănie ;**

nu vom înțelege aceste lucruri , Dumnezeu să mă ia de pe pământ [!!!]

înainte de a vedea rezultatul sfâșierii dintre noi înșine(**aplauze**)

Și eu cred, că trebuie măcar acum, când suntem amenințați -

și suntem amenințați brutal și crud , și cine ne amenință brutal și crud

ni face un bine ; ne adorm cei ce ne ascund și ne măgulesc ;

cei care provoacă și pun mâna pe sabie, ne fac un bine,

căci sabie avem și noi !

Iorga / 1 dec.'32

▣ Ardealul

Eu, ca istoric, știu un lucru : **Ardealul , noi l-am mai avut , și nu o dată.**

L-am avut și întreg, în zilele fericitului Voevod Mihai.

L-am avut și în bucăți , la Bistrița, în părțile Hațegului, pe la 1200.

L-am avut noi, ca națiune, la început, tot.

Ceea se numește în documentele ungurești **Terra Blaccorum și Silva Blaccorum** , aceasta **este țara noastră și pădurea noastră.**

Ardealul este ce se ocupa de regele Ungariei în dauna țării noastre și a pădurii noastre.

Și astăzi , **Ardeleanul care zice că merge "în țară "** , reproduce cuvintele înaintașilor,

adică merge din locul stăpânit de cuceritorii, de stăpânitorii acestui loc,

în locul națiunii sale. (**aplauze puternice**) [-----]

În sufletul lui, Ardeleanul nu a fost niciodată rob. Atunci când statul a fost contra lui,

el a creat biserica , și a stat închis în biserica lui ca într-un stat,

și vlădicii de acolo , aceia au fost domni, domni peste suflete ,

și cine este domn peste suflete , este domn peste trupuri ,

și peste tot ce este în stăpânirea trupurilor."

Iorga / 1 dec.'32

▣ Vechiul Regat

" **S-a zis : <Piemontul românesc >** de dincoace de munți .

Nu Piemont ! Piemontul este pentru Italia o țară puțințel de departe ,

o țară care era pe jumătate franceză , dincoace de munți.
Abia la 1550 , Piemontul a fost italianizat, într-adevăr.
Dar în ceea ce privește **Vechiul Regat , acesta al nostru-**
ca să întrebuițez și eu odată, pentru plăcerea cui poate s-o aibă ,
această designațiune -

în ceea ce privește România mea, **România Regelui** meu Liberador, a fericitului luptător
Regele Ferdinand I , Regele generației mele, în ce privește această Românie,
ea a însemnat **forma politică permanentă , pentru întreg poporul românesc. "**
(**aplauze vii, îndelung repetate**) N-a fost o clipă în istoria Vechiului Regat ,
una singură , **când Ardeleanul să zică : eu sunt aici și ei sunt acolo !**
Și așa va rămâne întotdeauna. **O clipă nu s-a stins în sufletul românesc de nicăeri Sfânta
candelă a nădejzii unității românești. (aplauze puternice)**

[-----] Foarte frumos este ce s-a făcut la Alba Iulia ,
foarte frumos ce au făcut cărturarii înăuntru , mai frumos ce au strigat țaranii afară
[.....] **Dar nu-i bucată de pământ în Ardeal care să nu fie stropită
de sângele fecund al Românilor de dincoace . (aplauze)**
Pe țărâna frământată cu sângele nostru s-a proclamat libertatea Ardealului.
[.....]"

Emil Fagure (ziarist) / 1 dec.1932

Vorbesc **în numele celor** ce nu scriu istoria , ci **înseamnă evenimentele zi cu zi.**
Dați-mi voie să nu încep de la 1918, și nici de la 1914, ci s-o iau numai cu un an mai înainte , cât
este permis unui **cronicar al actualității** .

Încă de la **1913, când au trecut armatele române Dunărea**, noi, **câțiva gazetari , cronicari
zilnici**, cari eram în foarte apropiată legătură cu unul din oamenii noștri de stat,
care a avut un mare rol în acțiunea națională , și în special în pregătirea sufletului național înainte
de 1914, și chiar înainte de 1913, am fost îndreptați spre o viziune clară
a evenimentelor. Ne spunea totdeauna **Take Ionescu** , după ce au trecut Dunărea armatele
române : < Măi băieți, voi să știți , **aceasta nu este războiu ;
este o expediție militară** - cum se numea trecerea Dunării - dar să știți că
are o însemnătate mult mai mare decât aceea care ise dă. >

El căuta să ne inițieze , pentru ca **la rândul nostru să inițiem** pe cât ne sta în putere , **opinia
ublică din țară**, că drumul care se făcea la Sofia , va fi, poate, într-o zi,
drumul în Ardeal, care nu este numai prin Brașov.

Din ziua când au trecut armatele române Dunărea,

din ziua aceea s-a zguduit ceva în tot Ardealul, și s-a spus :

va veni ziua când vom vedea armata română și la noi, și ziua aceea a venit "
(**aplauze**)

" În ziua aceasta de 1 decembrie, **politica și diplomația nu este în chemarea mea;**
în **chemarea mea** este să vorbesc de la această tribună **colegilor mei din presă** ,
ca unul din **acea generație de gazetari care a făcut războiul**,
care a trecut , de la 1913 până la 1918 , prin toate evenimentele ,
și **să le aduc aminte datoria pe care și-a făcut-o presa și în timpul neutralității** ,
care a fost un timp excesiv de greu , poate că cel mai greu : epoca cea mai nesuferită
pe care au trecut-o unii în cei doi ani, 1914 și 1915, până la intrarea în război.

A fost un chin moral cum n-a existat altul.

" Și atunci **a fost vorba să se afirme simțul datoriei, simțul românesc ,
simțul de unitate** al tuturor acelor care s-au născut pe pământul acesta
și simțul acesta a fost viu în presa românească.

"Îmi aduc aminte de zilele când **Filipescu, Delavrancea**, și toți cei de la
"Acțiunea Națională " , **au venit și au luat în stăpânire ziarele noastre.**

Le-am spus : < Fiți diriguitorii noștri naționali și morali ! >

Și au fost acolo, cu noi împreună, și am dus acțiunea aceea de luminare ." [.....]

Fagure / 1 dec.'32

▣ Maghiarii

Când ne-am întors noi, după ce nu am avut nici un contact cu dușmanul ,
cu dominația străină care a fost aici [LD : unde "aici " ?]
când ne-am întors și am găsit situația nouă , așa cum ne-am luptat s-o avem,
când am venit îndărăt , n-a fost totuși nici un cuvânt de învrăjbire în presa noastră.
Aceasta o spun la adresa presei din Pesta, din Viena și din Berlin .
O spune un gazetar care o știe de zi cu zi :n-a fost cuvânt de învrăjbire,
la adresa minorității maghiare de aici.
Au fost cuvinte de înțelepciune,au fost apeluri de înțelegere omenească .
Și nici o dată nu putem aduce aminte mai potrivit ca în această zi sfântă de la Alba Iulia,
minorității maghiare, cum că stă la noi sub ocrotirea spiritului de la Alba Iulia."
Fagure / 1 dec.'32

▣ Apel la gazetari

[LD : este clar că face apel la presa națională, antisemită ;
dar și la presa revizionistă, maghiară]
" Și am dori ca **acest apel să aibă ecou la confracții noștri**
care-și dau atâta trudă , de dimineața până seara ,
să învrăjbească și să provoace din nou, o opinie publică și o presă,
care a fost tot timpul **alături de stat și tot timpul înțeleaptă , prudentă și cumpătată .**
"Vom veghea și de azi încolo ca , mai ales dreptatea și adevărul ,
să nu se falsifice pe fiecare zi,în special în presa ungurească,
și vom căuta să ferim , în special minoritatea maghiară din țară,
să nu-și mai trezească în suflet himera că
România de astăzi mai poate fi redusă , fie și cu o palmă de pământ,
din ceea ce a făcut-o destinul ei pe această lume "
(**aplauze puternice, îndelung repetate**)

I.Lugosianu (ministr.Industrie și comerț) / 1 dec.'32

În numele guvernului, se asociază cu sinceră și adâncă emoție,
la manifestarea Senatului pentru comemorarea zilei de 1 decembrie 1918.
Cu o emoție cu atât mai adâncă cu cât , în rândurile Senatului ,
sunt atâția dintre aceia care au contribuit , "dincoace sau dincolo de munți "
la realizarea idealului național secular .
Aici , pe băncile acestea, **stă marele istoric , [Iorga] care a întreținut în tineretul de pe**
vremea lui , viziunea profetică a României Mari " ;
aici, în băncile acestea, **mareșalii și generalii victorioși,**
care **au apărat și lărgit frontierele noastre ;**
aici, pe băncile acestea , **Înalții Prelați, de dincolo și dincoace de Carpați,**
care **au ținut trează conștiința națională , pentru zilele mari care erau să vină,**
și pe care am avut norocul și fericirea să le trăim." [-----]
se cuvine , în primul rând, **să ne aducem aminte cu pietate de aceia cari,**
înșiruiți în tranșee, ori în valuri de asalt,
și-au lăsat sângele prețios pe toate câmpurile de luptă ,
pentru ca să contribuie cu jertfa lor modestă **la realizarea idealului național .**
[-----]se cuvine **să ne aducem aminte de acel Rege mare ,**
care a fost **întâiul rege al unității noastre naționale (aplauze puternice) [...]**
Regele care a dat pământ țăranilor , dând astfel o nouă înfățișare țării noastre.
Se cuvine să ne amintim de Regina (aplauze puternice, ovațiuni)
-N.Iorga : " Un act de dreptate cu care suntem datori de multă vreme ! "
-Lugosianu : ... care a mângâiat în ultimele lor clipe atâția ostași și care a făcut să fluture pe
buzele lor **un surâs palid de nădejde în România mare care trebuia să vină "**
" În această zi **trebuie să ne aducem aminte** și de toți aceia care au pregătit zi de zi,

ceas de ceas, **cu scrisul, cu vorba, cu munca lor modestă**, marea zi de 1 decembrie ;
de dascălii săraci , care ne-au adus între cei dintâi conștiința latinității noastre ;
de toți acei cari, ardeleni sau de aici de dincoace de munți, au păstrat și au întreținut , peste graniți, **contactul zilnic dintre frați** ;
de toți acei oameni politici cari, obligați să tacă, își așteptau totuși atât de deseori privirea spre culmile albastre ale Carpaților.
În timp ce aici, **în Vechiul Regat, o lume întreagă , prin școală, prin armată, prin biserică, era pregătită pentru ziua măreață a unirii**, o muncă asemănătoare se făcea și **dincolo de Carpați**.
Acolo **preoții țineau trează conștiința națională**, alături de **modești avocați** , alături de **meseriașii români**, ... [-----]
Senat /1 dec / 1932

3.) Eugen Titeanu (PNL-1) , discurs la mesaj, 16 dec.'32

// regionalismul ardelenesc // **Maniu , Vaida** //
(DAD, MO 20, șed. 16 dec.'32 , p. 438)

Titeanu / 16 dec.'32

▣ PNȚ în primul deceniu.

„ În primul rând, trebuie să constatăm că **țara aceasta se zbate** , cum este și firesc, de la Unire încoace, **în anormal**. S-au pus atâtea **probleme fundamentale**, de ordin **economic**, de ordin **social** și de ordin **național**, s-a pus problema **fuziunii sufletești** și problema **sudurii organice** a acestei țări, încât este firesc ca perioada primă , de la Unire până astăzi, **să fie o perioadă de viață politică anormală**.

Rămâne însă de văzut **dacă PNȚ a contribuit cu ceva la normalizarea vieții acestei țări**.

„ Nu voi reaminti politica dvs în ultimii 10 ani ; nu voi reaminti **politica de agitație** pe care ați făcut-o ; nu voi reaminti vechiul **principiu al luptei de clasă** ; nu voi reaminti politica dvs **regionalistă**. Sunt lucruri care s-au judecat de atâtea ori ; sunt lucruri asupra cărora opinia publică s-a pronunțat de atâtea ori verdictul.

„**Retragerea în munți**”

„ **În actualitate**, însă, mi-ar fi greu să nu subliniez măcar **o reminiscență** din ceea ce constituia **politica dvs de agitație** de pe vremuri ,

o reminiscență care a rămas și astăzi **la baza acțiunii dvs. de partid** .

Este vorba de ceea ce aș putea numi „ **politica retragerii în munți**.” **[!!!]**

Nu este **situație politică încordată**, nu este **situație politică** care să vă nemulțumească, fără să nu asistăm la acest **spectacol al retragerii în munți**.

Este vorba , în primul rând, de **frunțașii dvs ardeleni**. Dacă s-ar supăra , de pildă, simpaticul părinte Mann, nu am avea nimic de zis ; dar tocmai pentru **stima pe care o purtăm foștilor mari luptători ai românismului din Ardeal**, pentru figura unui **Iuliu Maniu** ,

pentru figura unui **Vaida-Voevod**, ne întrebăm **dacă este un sistem de normalizare în viața acestei țări** , ca la prima încordare politică , **să se rupă orice legătură cu Bucureștiul** ,

ca atunci când **d.Maniu vine aici, să plece d.Vaida** , și ca atunci când **nu-i Bădăcinul , să fie Valea Seacă** . „ **(apluze la PNL)**

Este **o metodă** care rezumă mai mult o mentalitate , **o mentalitate care merge împotriva principiilor de sudură organică a acestui stat**. Se poate ca Bădăcinul să nu fie Valea Seacă , se poate ca latitudinea sau longitudinea geografică să fie alta, dar mă întreb , dacă sensul politic nu rămâne unul și același .

- **Voce PNȚ** : dl **Vaida este în București !**

- **Titeanu** : **Dar nu a venit aici** și , fără să fiu profet, m-aș hazarda să spun că **nici nu va veni** .

Și atunci, dlor deputați, când aceasta este metoda, când **retragerea în munți și ruperea cu Bucureștiul domină întreaga viașă a partidului**, sau, mai exact , **viața internă a branșei dvs ardeleni** ,este poate momentul să subliniem o atitudine, și, mai ales, să vă amintesc un adevăr :

India este ceva mai departe decât această Țară Românească.

Cu toate acestea, India nu a suportat decât un singur Mahatma Gandhi. Dvs faceți inflație și aproape anual vreți să furnizați vieții noastre politice câte un Mahatma Gandhi autohton. **Aceste retrageri în munți s-au făcut cu regizorat**, pentru a da importanță gestului : ieri erau **scrisorile de demisie** de la șefia partidului, erau scrisorile adresate secretarului general, dlui Madgearu, erau scrisorile adresate președintelui Camerei ; Astăzi avem **inaugurări simbolice de busturi**. [.....]

Dvs , cu această **metodă de fluturare a unor semne de întrebare** , a unor **simboluri enigmatice peste Ardeal**, creați în organismul acesta românesc **o permanentă stare febrilă**, care nu este de natură să întărească unitatea sufletească și unitatea organică , care nu este de natură să grăbească procesul de sudură românească ,, (**aplauze la PNL**)

Titeanu / 16 dec.'32

▣ Joaca de-a constituționalismul

Ordinea constituțională este amenințată când onorabilul domn Maniu dădea interview-uri în stil extrem de literar, despre soarta strugurilor și cu preocupări viticole, în ce privește recolta d-sale la Bădăcin ? **Ordinea constituțională este însă salvată** când d-sa lua loc pe această bancă ! Ordinea constituțională este **grav amenințată** atunci când d.Vaida-Voevod este ministru de externe, dar ordinea constituțională **este salvată** atunci când un funcționar superior insurect răstoarnă pe ministrul de externe și îl trimite la Valea Seacă.

Ordinea constituțională este **grav amenințată** când d.Gafencu este secretar de stat la Ministerul de externe, dar ordinea constituțională **este desigur salvată** când d-sa se reîntoarce ca simplu redactor și polemist la cotidianul „Argus „Alte deosebiri ne-ar fi greu să deslușim .

Deunăzi , în „Dreptatea” se sărbătorea înființarea a ceea ce eu, pe vremuri, într-o campanie de presă , am numit „ **Ceka din strada Dionisie Lupu**” [lipsă xerox]

Eug.Titeanu / 16 dec.'32

4.a) Gh.Ștefănescu –Goiceanu , discurs la mesaj, 15-16 dec.'32

Intervenții : **Lupu, Iamandi, Titeanu, Purcăreanu , Papacostea, Stelescu,**
//Cuzismul // corporatismul // fascismul român //
// stat liberal //marile reforme // conservatorismul // stat liberal // stat țărănist //
(DAD, MO 19, 20, șed. din 15, p. 402- 410 ; MO20, 16 dec.'32, p. 419-425)
[LD : discursul lui Goiceanu este seara, târziu, după un discurs lung al lui ACCuza .
De aceea el va începe cu câteva considerente despre LANC.
Ca și la alte partide, iese în arena politică , generația tânără .
Este clar că Ștefănescu –Goiceanu este cel mai pregătit doctrinar din echipa lui Lupu.
El cunoaște multă istorie, și-a luat treaba în serios , ține piept unor redevabili doctrinari liberali,
dar își menține p.d.v. Că o face cu patimă , cu tendințe „lupiste” evidente, asta este altceva.
Important este că discursul lui provoacă polemici interesante, doctrinare , și dezvoltări]
Vezi pe larg la fișier PT-Lupu

Goiceanu / 15 dec.'32

▣ LANC , cuziștii

” ACCuza nu reprezintă un partid, ci o ligă, și caracterul acestei ligi este efemerul, ori pe noi ne preocupă permanentul problemelor este animată o epocă la un moment dat . Al doilea, fiindcă credința dlui Cuza , încadrată politicește , nu se va termina decât în aventură și ridicol.

Dlor d.Cuza spunea ieri , cu un caracter de misticitate : tripticul credințelor noastre este Hristos, Regele și națiunea.

Evreii

Dlor, ca să ajungă la convingerile și soluțiile dlui profesor Cuza , de a extermina neamul Macabeilor din Țara Românească, d-sa nu va avea , în această alianță monstruoasă, de partea d-asale , nici pe Hristos, nici pe Rege, și nici națiunea românească. (**aplauze**)

Hristos, oricum rămâne feciorul dulgherului din Nazaret ; iar Regele a declarat într-un Mesaj trecut , că își iubește popoarele sale , între care, desigur, că se află și poporul evreesc. În ce privește națiunea românească , ea are un caracter definit de toleranță.

[-----]

Goiceanu /

▣ Corporatismul fascist italian

▣ Corporatismul manoilescian

-Goiceanu : „ Eu nu pot să încep discuția întreruptă ieri seară , fără a da un răspuns sau fără a face o precizare colegului nostru **Stelescu**, care a fost **șocat de un cuvânt violent** , pentru **o formulă politică violentă**.

Dacă d-ta, d-le Stelescu, ai înțeles sensul adânc al unui stat corporatist, formula violentă , pe care am dat-o ieri, era un nimic.

Dar sensul pe care eu l-am dat acestei formule politice, că **este o prostie**, **privea corporatismul din Țara Românească** , așa cum a fost formulat și îndochinat de către reprezentanții fascismului român.

Dlor, să mă explic : **Corporatismul** nu este o instituție nouă , nu este deloc o inovație politică recentă. **Revoluțiunea franceză** n-a fost decât **o reacțiune împotriva corporatismului politic al Evului Mediu**. **Această reacțiune ne-a dat toate bunurile democrației**,

cu care **se făleşte epoca și secolul nostru** de acum.[-----]

Goiceanu / 15 dec.'32

▣ Stat țărănesc

Mesajul regal de astă dată conține un imens material și cu siguranță că această imensitate de material , nu poate să aibă decât o explicație , că el trebuie să încadreze o ideologie , recent formulată, și să justifice **o formulă nouă : formula statului țărănesc**.

„Această formulă , care poate să fie o simplă formulă,

în dosul căreia poate să fie totul sau nimic ,

și poate să fie și o realitate organică,

a deșteptat o discuțiune interesantă , **stârnind violente acuzațiuni și sentințe definitive**.

[-----]

Goiceanu / 15 dec.'32

▣ Statul liberal

▣ Partidul Liberal

Statul liberal și corespondența lui în țara aceasta , **Partidul Liberal**, reprezenta și reprezintă încă **o hegemonie bancară** .

[-----]

PNL-partid de dictatură

„ Nu știe țara și nu știe istoria **ce a însemnat Partidul Liberal** în trecutul politic al acestei țări ?

A însemnat o politică de dictatură.[...] Amintiți-vă de căderea guvernului Averescu , în a doua guvernare .Ce cauză politică a determinat acest mare act politic ?

-**Voci** : Cărămida !

-Goiceanu : Dar ce a însemnat politicește acest lucru ? Într-o zi senină, la 4 dupăamiază, se convoacă intempestiv un club politic și **Ionel Brătianu**, cu autoritatea pe care o are , cu prestigiul, cu legătura , cu influența pe care o are asupra **Regelui** defunct, formulează această declarațiune : **< S-a întâmplat**, domnii mei, ca în această țară noi **să părăsim puterea** înainte de vreme, atunci când nevoile partidului și ale țării au cerut-o; **nu s-a întâmplat**, însă, odată, în istoria politică a Partidului Liberal, **să pretindem puterea și să ni se refuze .>** La ora 7 , guvernul liberal depunea jurământul...

[-----]

Goiceanu / 15 dec.'32

▣ Concluzii : **statul liberal.**

Care sunt concluziile pe care le trag ? Că în marile reforme și în toate chestiunile care sunt împotriva intereselor d-voastre bancare, a trebuit să fiți constrânși, să fiți determinați de aceste situațiuni inestricabile. **De aceea** am fost nevoiți acum să ducem lupta împotriva felului cum dvs. ați înțeles să rezolvați problema cametei, problema conversiunii, și așa mai departe, fiindcă spuneam : **dvs care reprezentați o hegemonie bancară** - fără nimic perojativ în această afirmație - **nu puteți să reprezentați și interesele capitaliștilor și interesele debitorilor** ; dvs trebuie să fiți **ori cu unii, ori cu alții.**

[-----]

Goiceanu / 16 dec.'32

▣ Stat țărănesc

Afirmația dlui Manoiescu că noi **trăim viața unui stat țărănesc, nu uimește** pe nimeni; Dar ceea **ce m-a surprins pe mine** este că , **un majoritar**, un element cu un frumos talent , într-un **discurs la Mesaj**, mai ales în partea în care discută **politica culturală a partidului și statului țărănesc în sine**, a adus elemente de sinceritate și de originalitate cu totul impresionante. **D.Haneș** a făcut o **afirmație foarte curajoasă** dar și **foarte hazardată** : În adevăr , **am cunoscut și am trăit** – afirmă d-sa - **această viață de stat țărănesc.** Acest lucru **îl contesta** , cu drept cuvânt, **colegul nostru, Ernest Ene.**

”Stat țărănesc până astăzi nu este , nu a fost o realitate concretă , ci o concepție teoretică și simplă . o formulă în dosul căreia , poate să fie totul sau nimic.”

Polemică cuziști- lupiști

-**ACCuza** : Dar dvs aveți o doctrină ?

-**Goiceanu** : Dle profesor Cuza , interesant nu ar fi să avem o doctrină ; interesant , înainte de toate, e **să nu avem gărgăuni**

-**VTPrelipceanu** : Dvs **aveți gărgăuni** ;nu aveți nici o doctrină.

-**Goiceanu** : Dle profesor , țara vă cunoaște de atâta vreme.Am defernțat pentru bătrânețele și personalitatea dvs., pe care o recunosc.Atâta tot.

Dar politica dvs se va termina în **aventură și ridicol.**

-**VTPrelipceanu** : **Aventură** faceți dvs , care faceți numai **demagogie !**

-**ACCuza** : Noi suntem generoși cu dvs., căci nu vorbim de **aventura** dvs.

Ceea ce spuneți este o **impertinență**. **Reprezentanții caniotei** nu au dreptul să vorbească astfel. Nu aveți autoritatea morală să vorbiți astfel, pentru că **sunteți salariații jidanilor.**

-**Goiceanu** : dl prof.Cuza a făcut o afirmație în această Camră, care sper că nu este **maidanul tuturor turpitudinelor**, că eu aș fi , indirect, **salariatul jidanilor...**

-**ACCuza** : Care **vă susțin și îi susțineți** ...

-**Șt.Cicio Pop** : Dle Cuza , vă rog să vă retrageți cuvintele ; este inadmisibil astfel să aduceți astfel de acuzațiuni.Regret f.mult acuzațiunile dvs.

-**ACCuza** : Îmi pare bine că regretați dvs.De unde scoateți teoria asta ca noi să fim insultați și să nu răspundem ?

[-----]

Goiceanu / 16 dec.'32

▣ Statul țărănesc

▣ Regimul național-țărănesc

[**LD** : apar f.clar deosebiriile dintre **PȚ** și **PNT**, mai bine zis dintre „ țărănism” și „național țărănism” .

La el se poate detecta **deplasarea spre „centu” , spre „liberalism , , a PNT** ; se poate detecta, după părerea mea , și

persistența „de stînga” , de clasă, a doctrinei țărăniste]

[-----]

-**Goiceanu** : Dvs sunteți **corespondența politică a statului liberal.**

Nu este vorba de actele politice ale PNL, ci de **concepțiunea unui stat liberal.**

Acestui concept liberal **trebuia să-i opuneți d-voastră crezul unui stat țărănesc.**

Această formulă **ar trebui să fie specificul programului ,
specificul țărănesc al întregii dvs. ideologii .**

[-----]

Dvs ați rămas datori înaintea de toate țării, conștiinței dvs, trecutului dvs, **printr-o atitudine echivocă.** Și este atât de adevărat că **nu v-ați depărtat cu mult de concepția liberală .**

[-----]

Țărăniști - liberali , în PNT

" Dvs . **sunteți într-o fuziune** – fiindcă nu e sudură, orice ați spune – **cu gruparea națională din Ardeal ;** în această grupare din Ardeal , **sunt elemente de stânga , foarte avansate,** și **sunt elemente de dreapta,** cari fac parte dintr-o asociațiune , **care nu diferă cu nimic de ideologia și cu tendința de interese , pe cari le reprezintă PNL,** și care au căutat să saboteze în față această lege de conversiunea datoriiilor agricole.

D.Duca a avut dreptate când vă obiecta un fapt care va rămâne și care va fi judecat de istorie, **că la votul acestei legi, în afară de un domn din Ardeal, d.Voicu Nițescu,**

absolut nimeni nu a răspuns prezent la apel.

Nu era vorba de o coincidență, care să vă dea posibilitatea să vă justificați absența, pentru că la începutul ședinței toată lumea era prezentă aici.

Dvs. ați avut de justificat situațiuni personale și politice în Ardeal.

[.....]

Goiceanu / 16 dec.32

▫ **Stat țărănesc-concluzie**

[LD : Omul ăsta a mers destul de bine până aici.Chiar dacă nu a avut dreptate totdeauna.

La capitolul „critică” , a fost documentat, combativ, logic, la obiect.

Când , însă , a trebuit să-și explice propria doctrină, când a trebuit, în sfârșit, să spună ce este „Statul țărănesc” , a recurs iar la figuri de stil, a spus mai mult ce nu este, și a lăsat totul în ceață !]

Formula statului țărănesc este simplă , așa cum este viața țaranului însăși.

Așa trebuie să fie ea. **Nu este o formulă nouă.**

Nu este, mai cu seamă, **produsul unei elaborări sau a unei meditații ,** așa cum spunea și d.Demostene Botez, ci ea **trebuie să fie o realitate organică.**

Această concepție a statului țărănesc, a fost formulată de marii gânditori ai poporului nostru.

Mihai Eminescu, în articolele politice, **a dat o formulare corectă.**

Nu este vorba, cum spunea d.Vaida Voevod, de o proclamație a gândirii economice a țărănimii.

Nu este vorba, cum pretinde Victor Iamandi, de un interes convenit acestei clase.

Este cu totul altceva.**Ca să gândiți și să realizați un stat țărănesc, trebuie să desființați suprastructura organică a statului liberal ;**

a statului liberal despot , tiran, polițist ; a statului liberal , poliție de gardă .

Trebuie un stat simplu, modest, un stat de coate-goale .

Așa l-au gândit câțiva din înaintașii noștri.

< Suntem țărani – spunea Eminescu – și țărănește trebuie să ne gospodărim. >

„ Este cea mai cuprinzătoare , cea mai perfectă dintre toate formulările cari sunt posibile asupra unui concepții de **stat țărănesc.**

„ Și atunci, **rostul nostru,** al celor care **trăim și credem țărănește,** este, prin esența unei structuri sufletești - **a unei generații** care să nu fie numai generație tânără,

trebuie să fie și generație țărănească

- **să înlăturăm structura statului vechi , despot și tiran,** pentru a așeza , chiar cu riscul de a considera că

ne întoarcem la vechea datină de simțire patriarhală.

Un stat simplu, patriarhal, de mici dimensiuni, statul de coate goale.

(**aplauze la P T !**) Dacă va fi în ziua de mâine, vom vedea.

„ Acesta este rostul nostru , este imperativul de astăzi și de mâine.

Statul țărănesc trebuie să fie, înaintea de toate, **dăruire eroică.**

Trebuie să fie, dacă vrei, praștia lui David... [!!!]

-ACCuza : Tot David ?

-Goiceanu : " Trebuie ca generația tânără să fie și o **generație nouă** .

Noi, dlor, care simțim pe trupul nostru și în sufletul nostru **formule noi de viață**, cari provoacă în noi **o febră turbulentă**, cari provoacă **un dezechilibru sufletesc**, noi care suntem **desprinși recent de rosturile noastre rurale**, noi avem această imperioasă datorie, **să ne reântoarcem îndărăt la ogor**, să ne întoarcem cu credință, **pentru a îndeplini acea misiune organică a pământului**, care ne cheamă îndărăt la brazdă. Dacă un stat ca Anglia nu poate să-și conceapă liniștea interioară, liniștea sufletească , decât în această concepție de a face din disperajii orașelor , mici fermieri rurali, cu atât mai mult , **într-o țară de plugari** , noi nu putem să trăim și să ne manifestăm, decât **trăind și gospodărindu-ne țărănește**, „ curată socoteală „ cum au conceput-o gânditorii trecutului."

Noi ne-am făcut datoria, când, de ani de zile, de când începând cu **o grupare modestă** , dar cu o credință fermă, [...] pe toate meleagurile, pe toate plaiurile, din sat în sat, nu a fost vale, nu a fost coastă de munte , în care să nu fi lansat și să nu fi formulat **această credință organică**.

Noi **Partidul Țărănesc**, ne simțim cu **datoria împlinită** și dacă un vânt vrăjmaș de primăvară scutură petalele unei albăstrele, și dacă acea floare frumoasă ar fi căpătat ființă vie, ea parcă ar spune : despodobită de cea ce era frumos în mine , totuși dacă ar rămâne numai parfumul, pe care l-am împrumutat pământului , și rostul meu va fi împlinit ;

dacă în lumea aceasta politică ar rămânea numai credința, numai hotărârea, numai elanul și bărbăția, pe care l-a dat omul de credință , care este **dr.Lupu**, alături de noi toți, și încă **rosturile noastre publice în țara noastră vor fi fost împlinite** „(**aplauze la PȚ**)
G.Ștefănescu - Goiceanu / 15-16 dec-' 32

---

4 b) I.Zelea Codreanu, discurs la Mesaj, 18 dec.'32

// ideologia G de F // stânga –dreapta // monarhism /

(DAD, MO 22, 18 dec.'32, rezumat fișier.) **Vezi la fișiere Doctrine , Carol II**

După ce face o digresiune antisemită pe marginea discursului lui Weissman ; după ce îl atacă pe Lot.Rădăceanu ca reprezentând curentul de " stânga " , este întrebat dacă G arda de fier este la " extrema dreapta " sau ... la "extrema stânga"

IZCodreanu :

Dacă cumva , la dreapta (ca idee politică) este :

- / Credința în Hristos și Dumnezeu ;
- / apărarea altarelor noastre de închinare ;
- / iubirea țărâniei patriei,
- / ideea de apărare a Neamului Românesc din p.d.v. etnic ;
- / ideea monarhică ;
- / gândul de jertfă pentru adevăr, dreptate , idealism...

"atunci ne declarăm nu numai de dreapta , ci de extremă dreapta "

Dar dacă , la această "dreapta " s-ar strecura :

- / ideea de oprimare și nedreptate a masselor ,
- / ideea cămătăriei bancare ,

"atunci nu va exista nici o extremă stânga mai înversunată ca noi "

Dacă , însă, "stânga" înseamnă :

- / internaționalism ;
- / dezinteresare pentru apărarea țărâniei patriei ;
- / surparea ideii de Dumnezeu ;
- / "Materialism brut " ;

"Suntem dușmani hotărâți ai acestei stângi " .

Dacă "stânga " are :

- / tendința de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare ;

" atunci nimeni nu ne întrece în situarea la stânga "

Concluzie :

**"Nu suntem nici "de stânga" , nici " de dreapta" ,
ci reprezentăm râul de viață al Neamului Românesc "**

**" Întelege dictatura , o acceptă , în numele intereselor etnice ale poporului român ,
nu în slujba unei minorități .**

IZCodreanu / 18 dec.'32

▫ Monarhia

/ Garda de Fier nu este " monarhistă " , ci "singura monarhistă " .

"Nu putem înțelege existența poporului român fără monarhie " [Vezi fișier Monarhie](#)

/ Credință față de dinastie, față de Carol

/ Garda nu s-a prezentat în audiență la rege ; o va face când va considera că-l va fi de folos .

I.Z.Codreanu / 18 dec.'32

Guvern Al. Vaida .Legislatura II.Sesiunea ordinară - continuă , 15 ian.- 16 apr.'33

5.)Demisia lui Maniu ; numirea lui Vaida ;31 ian.'33

(DAD, MO 30, 31 ian '33 , MO 31 , 1 febr.'33)

a) Lupu, b) Iunian , c) Goga, d) Duca, e) Rădăceanu,

f) Cuza, h) Anibal Teodorescu,

Răspund : Vaida , V.Rădulescu -Mehedinți , .

[LD : vezi context și pe larg la [fișier Guvern și la partidele repective.](#)

Aici dau câteva extrase cu [caracter explicit etic și de moravuri politice](#)]

5a) Dr.N.Lupu / 31 ian'33

▫ Ședință parlamentară secretă !

- Lupu : Având în vedere **expresia sufletească dureroasă a chestiunii**, pentru a-și dezvolta discursul cu toată amploarea , **cere ședință secretă** , cf art. 20 din Regulamentul Camerei, care prevede că , dacă un orator consideră că ceea ce are de comunicat trebuie să rămână numai în incinta Camerei, bizuit pe semnătura a 10 deputați , să ceară președintelui Adunării , această ședință secretă. [-----]

AlVaida - Voevod : Nu știu care o să fie substratul discursului d-lui dr.Lupu.

Cred însă că este o datorie a noastră ca **să nu ne ascundem realitatea situației .**

Noi avem experiență.Nu odată, **în parlamentele** de la război încoace ale României Mari,

s-au votat ședințe secrete ,iar rezultatul a fost că **a doua zi** , cu toată amploarea,

ba câteodată chiar exagerându-se , **a fost totul publicat în presă.**

În alte țări, da, ședința secretă e o realitate,

pentru că legea oprește ca să apară în presă ceea ce s-a discutat în ședință secretă.

La noi , neexistând posibilitatea aceasta, cred că **ar fi toată ședința secretă o farsă.**

Aceasta s-a dovedit recent cu ocazia discutării chestiunii avioanelor și cu alte ocazii ,

când am avut onoarea să particip în această incintă la ședințe secrete.

Sunt chestiuni și chestiuni.**Rămâne un caz de conștiință** , dacă cineva vrea să etaleze în

ședință secretă lucruri despre care este convins că, spunându-le în public,

ar fi păgubitoare pentru interesele țării .(**aplauze la majoritate**)

Mă încred în înțelepciunea și patriotismul dr Lupu, rugându-l să uzeze de libertatea parolei și

să expună cu tactul de care este capabil, **în ședință publică** ,

ceea ce , dacă s-ar aduce în ședință secretă , ar însemna s-o învăluim într-un mister ,

să fie gustată cu atât mai mult de toți acei cari pândesc cancanuri.
În situația în care se găsește astăzi opinia publică din țară,
în situația în care se găsește **țara noastră, pândită în străinătate de toți vecinii**,
ca tot ce se întâmplă la noi să fie **exploatat în contra noastră** ---- și nu este un secret că
presa, atât cea **de la Moscova** , cât și cea **de la Budapesta**, reproduce discuțiile și reportajele
din presa noastră , discuțiile din Cameră , cu acest scurt comentariu :
<Iată aceasta este România Mare > --- având toate acestea înaintea ochilor, dle dr Lupu,
fac apel la dta , ori să renunți la cuvânt , ori dacă nu, să binevoiești , în ședință publică
să-ți expui ideile cu tactul de care cu siguranță ești capabil ,
și cu patriotismul care nu odată l-ai dovedit în trecut.” (**aplauze la majoritate**)
[-----]
Lupu / 31 ian.'32

▣ Pulverizarea partidelor

▣ Discontinuitatea guvernărilor.

-**Vaida** : dle dr Lupu, desigur, în viața parlamentară și în raporturile reciproce dintre partide,
se ivesc de multe ori situații când este necesar să se facă o răfuială cu toată sinceritatea.

-**Lupu** : Nu vreau să mă răfuiesc cu nimeni.

-**Vaida** : Durere ! Conform Regulamentului Camerei noastre, și nici în uzanțele
parlamentarismului nostru , **nu există obiceiul ca șefii partidelor să țină permanent contact**
, întrunindu-se în conferințe.

-**Lupu** : Durere ! Eu am încercat de 4 ori până acum : în ultimii 2 ani, am mers la fiecare șef de
partid în parte, am vorbit ce mă durea, și nu am găsit ecou. Fiecare mergea într-o parte sau alta ;
iar astăzi sunteți despărțiți. **Astăzi, în loc de 2 sau 3 partide, avem 16 !**

Trebuie să știm de ce le avem ! (**aplauze la PT**)

-**Vaida** : D-lor , **cu toții ne plângem și constatăm un rău** că țara noastră suferă,
mai cu seamă din cauza lipsei de continuitate , că, **precum se schimbă guvernele ,**
se schimbă și legile, și ce ai făcut tu , nu este bun când vin eu.

Ar trebui ca, în chestiunile mari, în chestiunile de legi organice, al căror efect se arată chiar
și după o generație, **să fie în prealabil un acord comun.**

Avem destule teme să ne combatem. Putem , de aceea,

să lăsăm să joace cancanurile și calomniile , dar cred că interesele superioare ...

-**Goga** : De ce ne ați inaugurat , dle Vaida, acest lucru ?

- **Vaida** : ... interesele superioare , dle Goga, trebuie să ne ducă acolo , ca **să se facă această**
instituție și în Camera noastră. Să luăm cazul de față. Nu știu ce o să v orbească dr Lupu,
în tot cazul, dacă este vorba de o ședință secretă , trebuie să fie ceva grav ...

Cred că în cazuri ca acesta , **ar trebui să avem o instituție parlamentară**

unde să poată **șefii partidelor și fracțiunilor** , **să discute ca românii și ca șefii de partid.**

Fac propunerea formală , în acest sens și scop, ca președintele și Biroul Camerei să elaboreze
un astfel de regulament (aplauze la PNȚ)

- **Lupu**: Până la acest Regulament, eu **cer ședință secretă.**

[-----]

Lupu / 31 ian.'33

▣ Debarcarea lui Maniu

- **Dr. Lupu** : Nu știu care mare om politic francez, sau altcineva, spunea vorba, limba,
este dată omului politic , mai ales ca să-și ascundă gândirea.

Eu probabil că nu sunt om politic, pentru că mie limba îmi este dată ,
nu ca să ascund gândirea , ci ca s-o dezvolt.

Eu reget că dvs. n-ați admis să avem un moment , nu de luptă politică,

au de pasini personale de la om la om , sau de la partid la partid, ci **de reculegere frățească** ,
ca români adevărați, pentru a examina aceste momente grave prin care trece azi țara.

Nu mi-ați admis aceasta .**Eu nu voi renunța la cuvânt**, ci voi dezvolta **părerea mea** asupra
dezbaterii în chestiune.[-----]

- **Lupu** : „ **Nici nu voi face greșala** pe care a făcut-o un bun prieten al meu [**Lunian ?**] de a atăca aici în Parlament , și un alt om de seamă al țării [**Iorga ?**] , prin presă, **de a atăca cu venin un om politic de marcă al țării**, care este cel puțin tot atât de mare în viața politică , ca și dta , dle Goga, în viața literară, **d. Iuliu Maniu** .

Nici nu voi aluneca pe panta mai comodă și mai ușoară , fugind de realitățile zilei de azi.

- **Octavian Goga** : Ai evoluat !

- **Lupu** : Apoi, dle Goga, poate este mai bine ca omul să evolueze , decât să rămâie în aceeași **atitudine de de luptă fratricidă** , pe care o ai dta. (**aplauze la PT și PNT**)

- **Goga** : Față de aceleași greșeli, aceleași opinii ...

- **Lupu** : Te rog să nu fii ingrât , astăzi. Eu te-am apărat de alții , nu mă întrerupe dta acum.

- **Goga** : M-ai apărat atunci, dar acum, dragul meu ?

- **Lupu** : Dle Goga, **de câte ori vorbești aici în Parlament**, și vorbești de vreo 14 ani, neconținut **ai împotriva d-tale majoritatea** , afară bine înțeles când ești la guvern, dar aceasta mai rar , (**ilaritate**) și totdeauna eu am fost apărătorul d-tale...

- **Goga** : Ai toată recunoștința mea.

- **Lupu** : „ Eu afirm că **d-ta faci o mare greșală față de Iuliu Maniu** , președintele PNT , **dețronat astăzi de la putere** , dar care rămâne, totuși, președintele dvs.

Nici nu-mi voi lua atitudinea comodă și ușoară de a mă refugia

în programul socialist din timpul care va să vină ,

sau în naivitatea d-lor (arătând spre LANC) , care socot că ce se mănâncă în Germania , se poate mânca și aici.[-----]

eu voi avea curajul să spun ceea ce d-voastră gândiți , dar nu aveți curajul să o spuneți . (Aplauze, bravo, la PT)

De ce a fost înlăturat Maniu ?

Discuțăm modul de schimbare a guvernului, și această performanță teatralistică , care ne face ca la **22 decembrie** , având în fruntea guvernului

pe unul din cei mai ponderați oameni politici ai țării, și

pe președintele partidului lui, - oricâte animozități am eu cu dâșșii -

un om solid și tare în care și partidul și țara aveau încredere –

ne pomenim după o lună de zile , cu altă formulă ministerială , cu oameni tot atât de buni și competenți, dar **cu altă situațiune în partid**,

fără să știm motivul pentru care actorii au fost schimbați.

Jucau piesa prost ceilalți ? Unde ? În ce loc ? Cum ?

Vasăzică, dlor, ceea ce vreau eu să discut sunt **modalitățile de schimbare a unui guvern**, în **regimul monarhic constituțional** care ne prezidă, în care trăim.

[-----]

Lupu / 31 ian.'33

▣ **Cine și cum schimbă guvernele ?**

[**LD : momentul marchează , oare , începutul atitudinii anticarliste al lui Lupu ? marchează , oare , tentația lui de revenire la PNT ?**]

Acum care este legea, care este sistemul, pentru ce aceeași majoritate a fost de acord

cu d.Maniu și **a adus alt guvern ? Niciunul !** [.....] Care este **mașina infernală** ,

unde este **mecanismul acela care** , în timp de o lună de zile – ce spun eu, în 3 zile ! –

răstoarnă la pământ pe doi oameni de valoare – o spun eu aici, ca opozant -

și îi trânteste , pe unul pe coasta de Azur , iar altul la Geneva ?

[-----]

Este sistemul de patru veacuri de domnie absolută a trecutului și al **fanarioților** ,

cînd chema **Voevodul** pe Logofătul mare la el în odaie, **îi tăia capul** , și numea pe altul,

sau suntem în regimul constituțional , care rezidă astăzi în **Europa modernă ?**

(**aplauze prelungite la PT**) [-----]

Lupu / 31 ian.'33

▣ **Șah la Carol II : camarila !**

▫ Rolul Parlamentului

Aici este chestiunea ; este un sistem : **de doi ani și jumătate, modul de schimbare al guvernelor în România este straniu** și este , în orice caz, **în dezacord complet**

cu **modul de conducere în monarhiile moderne constituționale.**

De ce să ne ascundem ? Astăzi nu rezidă și nu trăesc în Europa

- pentru că de Europa vorbesc - **decât acele monarhii în care regimul s-a acomodat vremii** și timpului modern, cum sunt țările nordice, Anglia, Danemarca, Norvegia, și Suedia, unde regimul monarhic se acomodează cerinții acesteia a vremii.

Dar ce, sunteți dvs orbi , nu vedeți că nici o țară din cele două Americi nu mai este nici o monarhie ,și că, aproape toată Europa – mai sunt numai vreo 4 țări – este republicană ?

Dacă monarhia nu se adaptează acestui regim, atunci pierе ;

ori, noi avem interes s-o menținem .Dar , ca s-o menținem , **sunteți obligați dvs** , forul acesta superior, dvs care reprezentați în fiecare moment **creierul , gândirea și simțirea țării**

- măcar că, deseori o uităm între noi, măcar că deseori dăm naștere la scene care nu sunt compatibile cu rolul tragic pe care îl aveți dvs astăzi în fața țării și destinului neamului, cu toate acestea , dvs, Parlamentul , sunteți creierul și inima țării - sunteți obligați să porniți deschis pe chestiuni mari , de principiu, **cum este chestiunea schimbării de guvern.**

„Nu este nici o supărare **dacă majoritatea** , la un moment dat, **socoate că nu este bun d.Maniu sau d.Mihalache** și aduce pe altul mai capabil. Să vină , înșă, cazul.

Nu să se tragă din culise schimbările de regimuri și de guvern .

În practica constituțională, cel puțin în Anglia , **nu dama de onoare [Lupeasca !]**

și **secretarul particular al Regelui [Puiu Dumitrescu !]**

dar chiar **servitorii palatului** ,

sunt numiți de guvern , cu asentimentul lui . Da !

„Nu-mi este mie indiferent cine stă în permanență , cot la cot cu Măria Sa Regele ,

și **joacă poker [camarila !]** , și-i spune azi una, mâine alta și poimîine alta ;

(**Aplauze prelungite la PȚ , strigăte de bravo**) pentru că acela , care stă în permanență , îi sugerează mai multe decât mine, care vin numai de două ori pe an ,

să-i spun o vorbă bună și dreaptă.[-----]

Ei ! Dvs ați spus că **nu știți nimic!** Vă cred, și orbi nu ați fost ! Atunci cine !?!

Asemenea forțe ascunse , asemenea cancere latente, care stau chiar în preajma Tronului , este datoria d-voastră și a noastră a tuturor , să le extirpăm imediat

(**Aplauze prelungite la PȚ , strigăte de bravo**) dacă voim **să asigurăm în această țară monarhiei un viitor** , și să o păzim de tulburări grozave , care pot să vie.”

Lupu / 31 ian.'33

▫ Demisiile Maniu și Mihalache,

▫ Iresponsabilitatea Regelui.

▫ Ingratitudinea majorității PNT

Se înțelege că , nefiind ședință secretă , nu pot spune totul.

Dar ce scrie în gazete , pot să spun. Este curioasă procedura asta a noastră ,

<Știe satul ce nu știe bărbatul ! > (**ilaritate**)

Vorbește toată țara și **Parlamentul** , care reprezintă țara, **nu are voie să vorbească !**

-**C.Argetoianu** : Nu trebuie să confirmăm în Parlament, ceea ce se zvonește ..

-**Lupu** : **D.Maniu și d.Mihalache au declarat** singuri că au plecat pentru că **au cerut să plece doi slujbași** , care s-au arătat nesupuși față de dânsul și dezobligați ; și **nu au plecat slujbașii , ci au plecat ei, d.Maniu și Mihalache .**

Întrebatu-v-ați dvs , **majoritatea , din acest Parlament,**

de **gradul profund de ingratitudine** care l-ați avut

față de doi oameni cari au muncit pentru crearea acestui partid,

și mai ales **de grava greșală constituțională** pe care o faceți ,

de a pune **doi slujbași mai presus de șeful guvernului , de președintele și vicepreședintele** partidului și **de a admite că aceste schimbări** pot să fie făcute de altcineva, decât de președintele partidului și șeful guvernului ?

Președintele partidului și al guvernului, ridicat acolo prin selecțiune și muncă , **are dreptul**, după Constituția noastră, **să numească și să revoace orice slujbaș**, oricât de înalt ar fi , căci el este răspunzător ; **Regele este iresponsabil**. Dacă este iresponsabil, Regele se mărginește a da indicațiuni , **fără ca să-și impună voința Sa**.

Așa se procedează sub regim monarhic constituțional.[-----]

Lupu / 31 ian.'33

▫ **Greșala gov.Vaida**

▫ **Favoriții regali.**

" Prin urmare , dlor, fără ca eu să impietez nici asupra capacității acestui guvern, nici asupra intențiilor lui, vă spun că **ați călcat de la început cu piciorul stâng și ați făcut o greșală inițială**. Dvs , dlor, **sunteți obligați**

ca **pe acei slujbași** , care au fost insubordonați față de șeful guvernului trecut, nu cu blândețea mătăluță , cucoane Iorgule [**GGMironescu ?**] , să-i pedepsiți cu reținerea salariului pe 10 zile (**ilaritate**) ci **să binevoiti să-i dați afară** .

În special este unul f.important [**Gabriel Marinescu ***] , asupra căruia voi reveni în altă ședință. Acest slujbaș a fost numit în un post important și mare [**1930 ?**] , mare mai ales în ziua de astăzi, fără ca șeful guvernului trecut [Maniu] să fi luat cunoștință , decât stunci când l-a văzut primind la gară pe MSRegele.

Notă * LD -

Societatea polițiștilor din România : congres general extraordinar ;

/ alegerea unui nou comitet : **Gabriel Marinescu** (președinte) ,

Const.Călătorescu -Radomir (conducătorul societății) ;

col Dimiu I, Șt.Vrânceanu, Jean Panova, Antonescu, Niculescu, Negrescu și

Eugen Dumitrescu (toți - comisari șefi) - membrii în Comitet ;

/ S-a propus și s-a votat ca ziua de **11 iunie să fie declarată " Ziua Poliției "**

("Universul" , 5 apr.'33) -----

Pe acesta să-l dați afară și să numiți un altul.[-----]-

[-----] și rog pe Dumnezeu să vă lumineze mințile ,

ca să vă dați seama că în **această cotitură a istoriei**, d-ta **Alexandru Vaida –Voevod**, marele luptător pentru democrație și dezrobire națională , dincolo la Budapesta,

nu poți să-ți legi numele ca inauguratorul unei noi ere de tiranie și sclavie asiatică , cum această țară nu a cunoscut decât 4 veacuri în trecut. (**aplauze la PT**)

D-ta, **pentru prestigiul numelui d-tale**, iar **nu pentru un mandat** de prim-ministru ori supra prim-ministru , **ori dictator al țării , dacă ți se va da această însărcinare**

- nu aceasta trebuie să te încânte – mergând pe linia dreaptă a vieții dtale

și **necompromițând un partid**, care trebuie să constituie o forță vitală a acestei țări,

să pui piciorul în prag și să spui : stau 24 de ore , până ce se curată atmosfera ,

iar de nu, plec și atunci vom veni noi și vom curăți-o odată și odată." (**aplauze puternice la PT**)

5 b) Gr.lunian / 31 ian.'33

▫ **Maniu, Vaida și ... Monarhia**

Dr.Lupu a pus **o problemă de o covârșitoare importanță** , și e bine că a pus-o, și trebuie **să fim recunoscători dlui Vaida** care, cu acel simț profund al răspunderilor, și cunoscând admirabil răsunetul pe care unele din atitudini pot să le aibă , **a ținut ca nimic să nu rămână în afara preocupărilor** oricăruia dintre noi,

a ținut ca problemele care interesează țara , oricât de grave , **să fie dezbătute în mod public** , pentru ca **să se pună capăt acelei campanii de calomnii și cuvinte șoptite** care otrăvesc spiritul poporului. Este bine ca oricine să le ridice , să-și spună cu francheță gândul. Ar fi fost f.bine dacă toți ar fi avut curajul dr.Lupu. [-----]

"Socotesc că **îmi îndeplinesc această datorie de conștiință** , socotesc că **fac operă de luminat patriotism** , atunci **când vin să lămuresc înaintea dvs această problemă.**

Parlamentul nu a fost chemat să se pronunțe asupra atitudinii dlui Maniu .

Este **abia acum chemat să se pronunțe indirect** , asupra acestei atitudini, când **d.Maniu este chemat să acorde încrederea în guvernul Vaida** ,

deoarece **esistă două puncte de vedere.**[-----]

În Senat, **Grigore Filipescu a propus o telegramă de omagiu la adresa dlui Maniu.**

Practica nu este nici constituțională , nici parlamentară ;

suntem în preajma unei inovațiuni .

Dar telegrama , în final, cuprinde un pasaj interesant :

să i se ureze viață îndelungată și **< izbânda ideilor pentru care s-a jertfit > [!!!]**

- **Octavian Goga** : Și majoritatea a aplaudat !

- **Junian** : Această propunere a fost primită cu ovații, și s-a expedit în numele Senatului telegrama dlui Maniu. Aș dori să se poată face o interpretare lipsită de gravitate.

Sunt convins că se va da acestui text interpretarea că este vorba

de ideile pentru care dl Maniu s-a jertfit pe altarul naționalismului ,

înainte de întregirea României Mari ;

și **nu pentru ideile cu care se pretinde că s-ar fi jertfit acum.**

Această telegramă își are însemnătatea ei ; de aici intervine necesitatea unor lămuriri privind guvernul și majoritatea. Care este p.d.v. al majorității ?

Pe mine mă îngrijorează deosebit aspectul pe care l-au luat luptele politice.

Asistăm la o serie de **simptome anunțând dezagregarea statului și dărâmarea oricărui principiu de autoritate** . (**aplauze la PNL**) [-----]

Gr.Junian / 31 ian.'33

▣ Problema constituțională

S-a pus în discuție **problema constituțională.**

Dr Lupu a vorbit despre problema constituțională în mod greșit ;

el are o profundă notă de sinceritate , dar , din cauza temperamentului,

este uneori târât să dea curs sentimentelor sale,

poate determinat de informațiuni necontrolate .

Teoria constituțională a dr Lupu, a fost astfel precizată :

să ne conformăm practicilor constituționale din Anglia.

Dar **noi avem principiul nostru constituțional.**[-----]

Dr.Lupu spunea că , într-o monarhie constituțională ,

dacă șeful statului nu se supune

îndatoririlor constituționale, trebuie să ne gândim atunci că s-ar putea ca

spiritele să se îndrepte către un regim republican .

și ca o chintezentă a regimului republican , el cita America.[-----]

În ce privește regimul constituțional parlamentar , în mod teoretic, **este indiferent dacă capul statului se numește rege sau președinte de republică.** [-----]

Iamandi / 31 ian.'33

▣ Prerogative regale

▣ Camarila

[LD : atâtea speculații, atâtea subterfugii constituționale, din toate părțile..

Și asta pentru a justifica sau respinge actele **regelui Carol** , care își ocrotea **favoriții !**

Ca și în '30, la restaurație, Junian este pro-carlist ; acum se adaugă – sau se perpetuiază -Mai vechiul său conflict cu Maniu ....]

-**Voci PT** : Camarila ! Camarila !

-**Iunian** : Se poate ivi un conflict , o neînțelegere , **între capul statului** , pe de o parte, **și miniștrii, guvernul**, pe de altă parte.

Ce se întâmplă atunci ? Ne-o spune Constituția și practicile constituționale.

Regele sau capul statului, **are și El oarecari drepturi**.

Are un prim drept : își numește pe primul ministru.

El poate să-și exprime oarecari dorinți în ceea ce privește modul de componere al guvernului , adică poate avea rezerve asupra unor persoane.

Este o prerogativă constituțională a capului statului , necontestată nicăeri.

S-a spus că guvernul are singur dreptul să numească funcționarii , și Regele nu poate decât să contrasemneze .

Ei bine, **teoria este invers : ministrul contrasemnează și Regele numește !**

[-----]

- **Iunian** : Dacă sunteți în teorie de acord, **cum acordați teoria aceasta cu recomandarea** pe care ați făcut-o dlui **Vaida să părăsească guvernarea , sau să urmeze atitudinea dlui Maniu ?** Cum puteți susține asta , dacă teoria este adevărată ? Și dacă dvs aprobați această teorie, **cum puteți susține că s-a născut un conflict constituțional**

între un ministru [Mihalache] , care a cerut schimbarea unui funcționar [Gabriel Marinescu] , și între Rege , care a refuzat schimbarea acestui funcționar, pentru indiferent care considerente ?

-**G.Ștefănescu –Goiceanu** : pare puțin straniu , ca **în conflictul dintre un funcționar și guvern, să fie sacrificat guvernul !**

- **Iunian** : În ce a constat, mă rog, conflictul ? **S-a cerut schimbarea prefectului de Poliție**.

[-----]

Dar în mod public, curent, motivul este cunoscut de la o margine la alta a Capitalei, și poate de la un capăt la altul al țării, **motivul real pentru care s-a cerut sacrificarea prefectului de poliție , era că el era o persoană grata a capului statului ... (aprobări)**

Ei bine, în ipoteza chiar dacă legea ar fi îngăduit înlocuirea prin simplu decret și fără o prealabilă judecată ...

-**G.Ștefănescu – Goiceanu** : Dar s-a cerut înlocuirea pentru impertinență !

-**Iunian** : ... suntem datori să apărăm puținele garanții de viață liniștită care sunt date de organizațiile noastre de stat. (aplauze la majoritatea PNȚ !)

Capul statului este dator să apere autoritatea și prestigiul Coroanei .

El nu poate, n-are dreptul, să le știrbească printr-un gest necugetat .[...]

Mai mult, chiar **dacă capul statului ar avea** , la un moment dat, **slăbiciunea** de a lăsa ca această autoritate ,acest prestigiu al Coroanei, să facă ceva împruținat, **datoria oamenilor politici este să-l împiedice de a face această greșală...**

iar nu de a-l îndemna să greșească[-----]

Iunian / 31 ian.'33

▣ **Puterile în stat : Coroana, Parlamentul**

▣ **Partidele- ca reprezentante ale opiniei publice**

-**Iunian** : În viața noastră constituțională există **două forte** , reprezentând cele **două puteri** pe cari Constituția le desemnează :

puterea executivă , reprezentată **prin Coroană** , de la care **guvernul** primește delegație de exercitare

și **Parlamentul**, reprezentând **partidele politice**.[-----]

Atunci însă **când nu aveți această forță a partidelor** , când pentru un motiv, **ea a fost împruținată, când nu aveți un reazâm într-un partid puternic ,**

așa cum se întâmplă cu PNȚ

– și nu voi intra astăzi în cercetarea motivelor pentru care aceasta nu mai există –

atunci trebuie să păstrați neștirbită cealaltă forță, care să poată la un moment să țină echilibru între diversele curente , care s-ar manifesta uneori, pe cale de descompunere"

---

5 c) Goga / 31 ian.'33

▣ Tăcerea în politică

▣ Tăcerea gov.Vaida

„Dlor deputați, un distins conferențiar francez, a ținut zilele trecute , mi se pare alaltăieri, o conferință despre rolul tăcerii în teatru.

Se poate ține o conferință despre rolul tăcerii în politică.

-Vasilescu-Nottara : Și alta despre rolul tăcerii în Parlament.

-Goga : Eu consider , prin urmare, tăcerea dlui prim –ministru , drept **o declarație.**

(**excamări PNT**) Nu voi face o conferință – fiți liniștiți - asupra tăcerii în politică.

Vă mărturisesc că aș fi dorit să condensez în câteva cuvinte ceea ce aveam de spus, față de **guvernul nou constituit** , dar m-au năvălit **multe și grave nedumeriri**

și atunci am crezut că este mai bine să vii aici la tribună și în mod sincer să vi le arăt dvoastră socotind că **se va găsi cineva** , fie de pe banca ministerială , fie din mijlocul dvs, al majorității, ca **să risipească aceste nedumeriri** și să creeze o atmosferă limpede , pentru ca țara, văzând clar, să aibă de câștigat și să aveți de câștigat și dvs.”

[-----]

Goga / 31 ian.'33

▣ Debarcarea lui Maniu

▣ Conflictul Carol – Maniu

„Dlor, eu nu vreau să discut aci la tribună , acum, chestiunea dlui Alexandru Vaida -Voevod, care a venit, ci chestiunea **d.lui Maniu , care a plecat.**

DI Iuliu Maniu a plecat de la guvern , știți bine pentru ce.O declară d-sa.Nu aș vrea ca să uez de alte cuvinte și de altă interpretare decât de ceea ce spune d-sa :

< **Adevărata cauză** a demisiei mele-zice d-sa - a fost **nepotrivirea punctului meu de vedere cu acela al Suveranului** , de a asuma răspunderea guvernului.>

„Cu alte cuvinte , **d-sa spune limpede** , în fața Țării,

că **a plecat pe chestiunea unui conflict cu Coroana.**

Atitudinea pe care a luat-o este o atitudine care derivă dintr-o anumită interpretare

a prerogativelor Coroanei ; și atitudinea d-sale este **o atitudine de protestator.**

Problemă limpede, clară, evidentă, netăgăduită , în imposibilitate de a fi interpretată într-un chip sau altul, se pune dela început.

„ **Această atitudine** , cu sancțiunea pe care a dat-o d-sa potrivit interpretării care decurge dintr-o anume concepție de guvernământ , **este ea valabilă numai**

pentru președintele Partidului Național-Țărănesc **și pentru vicepreședintele** său,

d.Ion Mihalache, și nu are niciun fel de valoare față de **partidul pe care d-sa îl conduce ?**

Da sau ba ? Aceasta este chestiunea care se pune de la început și pe care trebuie

s-o examinăm .Pentru a o examina, sau a ne putea măcar apropia de ea,

trebuie oareșicum să atragem în cercetare **atitudinea d-lui Maniu** în aceeași chestiune ;

fiindcă, știți d-voastră, **d-sa este recidivist în materie de conflict cu Coroana ;**

d-sa **pleacă a doua oară pe această chestiune .**

O să reluăm oarecum firul istoric pentru a vedea lucrurile mai deaproape.”

O.Goga / 31 ian.'33, retro ,'30-31

▣ Primul conflict Maniu-Carol .

[LD : eu cred că primul a fost chiar la Restaurație.]

Ritualul mut al lui Maniu

„ Cînd a plecat în rîndul trecut, d. Iuliu Maniu a plecat pe același motiv, dar cu alt ritual.

A fost un ritual mut. Vă aduceți aminte , plecarea de atunci a trebuit să fie explicată printr-o cauză de boală, cu mult lux de amănunte date la ziare, pe urma căreia dvs știți cum s-a trecut : **d-sa a lăsat partidul și a plecat în străinătate , a stat câteva luni pe Riviera, și nu s-a mai întors, decât după ce partidul a plecat de la putere.**

” Și atunci, domnii mei, știți, a început o ofensivă de șoapte,

care a lansat cunoscuta **teorie a impedimentelor :**

versiunea că dînsul s-a retras din șefia PNȚ pentru că erau grave impedimente

care îl împiedicau să mai reia raporturile cu Coroana,

și se specifica de ce caracter erau acele impedimente : **se vorbea de impedimente**

de caracter constituțional , de caracter politic și de caracter moral.

Acțiunea particularistă Ardeal

„ Sub această atmosferă , a început în Ardeal , iarși o mișcare de particularism local,

un fel de **ofensivă directă la adresa Bucureștilor ,**

care s-ar fi încadrat teoreticește în așa -zisul **proiect de Constituție al d-lui Romulus Boilă ,**

despre care odată vă voi întreține la această tribună .

Personalitatea lui Maniu

” Sub presiunea acestei mișcări cu caracter local, **partidul dvs. a revenit la guvern.**

Și atunci **impedimentele au fost înlăturate ca prin farmec !**

Am fost ispitit , în cursul vremii, să pun o întrebare , pe când d.Maniu era prim-

ministru .Întrebarea ar fi fost : are oare țara să salute în **persoana dlui Maniu**

un inovator constituțional, un bun om politic, sau un mare reformator moral ?

Eram chiar ispitit să-l întreb într-un anumit moment al guvernării sale, poate ghiciți care,

cu ce va mai înduioșa dl Maniu de aici înainte, pe mamele române și pe motii din munții

Abrudului, la lampa lor de petrol ?

O.Goga / 31 ian.'33

▣ **Al doilea conflict Maniu –Carol.**

” După toate acestea, într-o bună zi a intervenit **al doilea caz** , dar, cum vă spuneam, de astădată **cu alt ritual.** Nu a mai fost conflictul mut, nu a mai fost ofensiva de șoapte,

ci **un conflict trâmbițat „urbi et orbi”** , cu foarte mult lux de amănunte ,

transmis în conștiința publică, în țară, și , ceea ce este mai grav , trecut în străinătate ,

încât ar fi un sfert de oră penibil dacă aș aduce, la această tribună, ziarele din străinătate ,

în care multe sunt sau stau încă sub sugestiunea d-lui Maniu,

pentru că aș arăta cum și în ce chip a fost comentat această plecare de la putere.

Îndrăznesc să spun că nu s-a făcut un serviciu țării prin această discuție publică,

care a fost lansată aici, și trecută peste hotarele țării.”

O.Goga / 31 ian.'33

▣ **Balansările în PNȚ**

▣ **Între Carol și Maniu**

Întrebarea este . **PNȚ urmează sau nu pe dl.Maniu ?**

-Ilie Lazăr : Treaba noastră !

-Voci : Este și treaba țării !

-Oct.Goga : Eu știu că , în situația actuală , dvs aveți o sensibilitate specială în materie de diferențiere de noțiuni...

-Cezar Spineanu : **Această întrebare merită un răspuns.** Fiți mai serios la tribună , dacă vreți un răspuns.

- **Goga :** .. dvs aveți o specială susceptibilitate în materie de diferențiere de noțiuni, fiindcă dvs sunteți majoritatea care

ati susținut ce aceeași tărie pe d.Vaida contra lui Titulescu ,

cu aceeași frenezie pe d.Titulescu, contra dlui Vaida,

iar **acum îi aplaudați pe amândoi !** (aplauze la PNA, PNL, PȚ)

Așa fiind lucrurile, eu trebuie să vă atrag atenția că **această balansare , astăzi, nu poate merge mai departe** .Nu vă putem plăti luxul de a aplauda noțiuni total opuse una alteia.Nu mai puteți aplauda , în același timp, pe d.**Al.Vaida și pe d.Iuliu Maniu**. Pentru ce ? Pentru că **a aplauda pe d.Vaida** înseamnă **a aplauda o anumită interpretare** a prerogativelor Coroanei, în virtutea căreia s-a format actualul guvern (**exclamări la majoritari**) , iar **a aplauda pe d.Iuliu Maniu** înseamnă **a protesta împotriva prerogativelor Coroanei** , în sensul plrării d-sale de la guvern. (**întreruperi la PNT**) Lucrul este limpede ... (**zgomot, întreruperi, vociferări**) Dar vă rog: astăzi , aici, nu este în discuție o chestiune politică ordinară, pentru ca să-și închipuie o majoritate , aceasta sau alta , că se poate , prin zgomote, împiedica discuția. (**aplauze la opoziție**)

Eu vă rog, **oricare vă sunt părerile**, să păstrați calmul necesar unui asemenea eveniment și **să vă spuneți cuvântul deschis și răspicat la tribună** , nu prin zgomot . (**aplauze la opoziție**)

-**Șt.Cicio Pop** : Rog liniște în toate părțile.

- **Goga** : Eu , dlor, aș dori să fiu ascultat în liniște, și ca aceste cuvinte ale mele , care sunt o analiză, poate supărătoare, să fie urmărite și disecate de dvs.

Și cea mai mare mulțumire a mea ar fi dacă **cineva din dvs, din majoritate**, venind la această tribună ,**ar explica** rostul lucrurilor , **această penibilă dualitate care există la dvs astăzi**.

-**Cesar Spineanu** : Nu veți rămâne fără răspuns.

-**Goga** : Aș fi foarte bucuros să-l dai chiar d-ta . Eu zic așa :

nu se poate ca dvs ,

cu d.Vaida să vă găsiți la guvern, cu toate beneficiile puterii,

și **cu d.Iuliu Maniu să vă găsiți mai departe în opoziție** ,

țesând mai departe firul legendei .

Pentru că **nu există o specială demnitate** , pe care o practică **d. Iuliu Maniu** , **o demnitate de 100 de procente**, cu care d-sa protestează și pleacă trântind ușile , și **una cu 25 de procente** , cu care v-ați învoit **d-voastră să rămâneți mai departe la guvern.**" (**aplauze prelungite , strigăte de bravo , la partidele de opoziție**)

[.....]

-**Goga** : Cine a spus asta ? **Sunt aici figuri monosilabice** care îmi aruncă câte un cuvânt sau două, și care sunt **incapabile să vină la tribună** , să spună ce au pe inimă.

N-am nimic de răspuns la aceste insulte.(**întreruperi la PNT**)

Eu cunosc metodele dvs..Sunt convins că, **dacă ați pleca astăzi de la guvern, mâine v-ați apropia din nou în jurul d-lui Maniu**, și ați face împreună , din nou, **acea mișcare ignobilă de particularism și de protestare împotriva Vechiului Regat** ,pe care ați făcut-o în Ardeal.

(**întreruperi la PNT ; aplauze la PNL**)

Prin urmare, ce vă cer eu dvs ? **Să lămuriți acest echivoc** :

sau sunteți la guvern cu d.Alexandru Vaida –Voevod, pe temeiul unor anumite interpretări ale prerogativelor regale,**și atunci pleacă dl.Maniu**, nu pe Riviera ,

să suie calvarul la Monte Carlo (**proteste la PNT**)

sau sunteți cu d.Iuliu Maniu și atunci **plecați cu d-sa în opoziție.Or una , or alta .**

(**proteste, întreruperi la PNT**) **Trebuie să lămuriți acest echivoc.**"

[**LD : replica lui Madgearu**] [-----]

Goga- Mann / 31 ian.'33

▣ „Trădările” lui Goga.

-**părintele Mann** : Dle Goga, **mi-ar plăcea ca aceste cuvinte de morală superioară în viața de stat , să le aud din gura altei persoane, nu din gura dvs.care l-ați trădat pe Take Ionescu** -

și eram de față când ați vorbit aici și erați alături pe banca ministerială cu câteva luni înainte – **nu de la dvs** care l-ați aplaudat **pe d.general Averescu** , v-ați însușit politica lui , pentru ca , după aceea, **să-l trădați ,nu de la dvs.**, care , **la Sibiu, erați alături cu noi** și care, abia venit **la București , vă duceți într-o altă tabără.** (**aplauze la PNT**)

Deci atunci **când este vorba de o morală superioară de stat**, spun:
doctore, vindecă-te pe tine însuși mai întâi, și apoi vino de ne-nvață pe noi „!
(**aplauze, bravo , la PNT**)

-Goga : „**Nu recunosc nici una din greșelile pe care mi le imputați ;**
dvs. **interpretați în mod volnic** anumite atitudini politice ale mele.

Nu este locul aici ca să încerc să vi le explic.[-----]

Madgearu, Popovici – Goga, Lupu/ 31 ian.'33

▫ Situația în PNT

-Madgearu : ” Dle Goga, nu este nici o alternativă : **suntem la guvern cu d.Vaida –Voevod**
și cu d.Iuliu Maniu . (**aplauze prelungite la PNT**)

-Goga : Nu-l văd pe d.Iuliu Maniu la guvern.

-Madgearu (Finanțe) : O să-l vedeți !

-Goga : **Atitudinea pe care o are d-sa este o atitudine de protest acerb.**

Gazetele d-sale îl prezintă ca pe o victimă.

-Voce : Și aceasta vă doare ?

-dr.Lupu : **Nu te doare pe dta , dar o doare pe țară**, care vrea să fie lămurită ;
pe noi ne doare , care am văzut, în interval de două săptămâni,
aceeași majoritate aplaudând doi șefi .[-----]

-Goga : [...] este f. comodă soluțiunea pe care o dă d.Madgearu , ministru de finanțe
.D-sa spune: **suntem la guvern și cu d.Vaida și cu d.Maniu** .

Dar nu sunteți la guvern cu d.Maniu , acesta este adevărul,

pentru că **d-sa este astăzi călător protestatar** , d-sa plimbă dealungul țării **aere de victimă**
și vrea să-și îndeplinească din nou **o aoreolă de nedreptățit**.

(Gazetele din străinătate, declarațiile d-sale de la Cluj, excerptele din „Patria”)

În care el este făcut „cu nimb de **aureolă de sfânt nedreptățit**,

care pătimește pentru binele vostru și care se duce ca fiul omului și **urcă calvarul**.

(**îtreruperi, proteste la PNT**) Aceasta este aerul mulțumit al unui om

care participă la guvern ? Acestea sunt cuvintele pe care le spune ,

fiind satisfăcut de formula de guvernare care a venit după d-sa ?

Dlor, fiți serioși, fiți sinceri ! [-----]

-Goga : **Atitudinea dlui Mihalache**, solidară cu a dlui Maniu,

este tot de protest.De aceea zic: este un echivoc.

-Aurel Buteanu : Voiajul acesta era proiectat de mult !

-dr.Lupu : Să i-o spui lui Mutu , nu aici !

[**LD : această hârâială continuă, continuă...**] [-----]

-Goga : Și atunci, dlor, înainte de a proceda la lucrările acestei Adunări,
să binevoiți a lămuri **substaratul politic** care vă ține pe dvs laolaltă , **să înlăturați echivocul**.

Până atunci, orice discuțiune va avea caracterul unei discuțiuni la căpătâiul unui mort.

Lămurii echivocul, scoateți mortul din casă , și numai atunci vom vorbi,

și atunci vom putea lucra înainte " (**aplauze la opoziție**) [-----]

5 d.) **IGDuca / 31 ian.'33**

▫ Criză constituțională ?

Dle președinte, dlor deputați, când ne-am despărțit de Sărbători,

pe banca ministerială se afla un guvern prezidat de d. Iuliu Maniu,

azi ne găsim în fața unui guvern prezidat de d.Alexandru Vaida –Voevod.

Suntem , prin urmare, îndreptățiți să ne întrebăm – și credeți-mă că această întrebare și-o pune
o țară întreagă – pentru ce a plecat d.Maniu , de ce a venit d. Vaida ?

S-au invocat **motive superioare , de ordin constituțional** . Să le examinăm.

[-----]

Ce însemnează tragicomedia pe care o jucați în momentul de față ?[.....]

Este într-adevăr inadmisibil , cu desăvârșire inadmisibil, ca d.Luliu Maniu să spună :

am plecat de la guvern pentru că s-a pus în fața mea **o chestiune constituțională din cele mai grave** , și anume de a se ști, da sau nu , dacă guvernul este liber să revoce pe funcționarii statului ;

și în același timp, d.Alexandru Vaida - Voevod să vină și să spună :

nu e nici o chestie gravă, **totul se reduce la o simplă bagatelă,** (aplauze la PNL)

Este inadmisibil ca d.Luliu Maniu să spună : nu pot rămâne la guvern pentru că

nu pot să fiu complice,ca om, nici ca șeful unui mare partid democratic în România întregită **cu un sistem de guvernare care este în contradicțiune formală cu spiritul și litera Constituțiunii** , și ca , în același timp , unul din principalii lui aghiotanți,

d.Alexandru Vaida - Voevod să spună : dlor, acesta **este un sistem de guvernământ foarte bun**, cu care se poate continua , eu sunt cel dintâi gata să-mi asum încrederea.

(aplauze la PNL)

Este tot atât de inadmisibil ca d.Mihalache să spună : nu pot rămâne la ministerul de Interne ,

fiindcă nu pot fi respectat de prefectul de poliție , care nu vrea să asculte de ordinele mele :

ori pleacă prefectul, ori plec eu ; iar a doua zi , surâzător ca totdeauna , să vină d.Mironescu

și să spună : nu, nu avem de ce să exagerăm lucrurile , 15 % amendă asupra lefii ,este suficient pentru a **tranșa această gravă criză constituțională.**

Și mai inadmisibil este însă ca până la spectacolul acesta – iertați cuvântul – cu drept cuvânt uluitor, **aceiași miniștri care astăzi se aliază cu Luliu Maniu** , fiindcă nu pot primi călcarea flagrantă a vieții noastre constituționale, pentru ca , **a doua zi, aceiași miniștri**, absolut aceiași miniștri, **să figureze pe banca ministerială , împreună cu Alexandru Vaida –Voevod**, pentru a aplica politica pe care nu au vrut să stea în guvernul Maniu (aplauze la PNL)

Iarăși, este inadmisibil ca d.Luliu Maniu să vie și , cu acele aere de mironosiță , pe care știe să

și le dea, să se preteze la întrunirea Comitetului Executiv al partidului d-sale și să spună :

făgăduesc concursul meu întreg neprecupețit fratelui Alexandru Vaida-Voevod,

iar pe de altă parte, ca **același Luliu Maniu** să ia trenul , să se ducă la Cluj,

și acolo să-l găsim sub o altă ipostază , spunând : **m-am retras pe conflict grav cu Coroana** ,

și **am să lupt cu toată energia mea**, pentru ca **în România să se reintroneze un regim**

constituțional , astăzi amenințat.

În sfârșit, este inadmisibil ca principalul d-voastră reprezentant, după șeful partidului dvs,

al doilea șef al partidului, **d.Ion Mihalache**, să meargă la întrunirea dvs.să facă declarațiuni identice cu ale dlui Maniu, și, la urmă, ia și d-lui trenul, să se ducă mai aproape, **la Câmpulung**, și acolo să țină **același limbaj , care s-a ținut la Cluj .**

Duca / 31 ian.'32

▣ **Oportunismul majorității**

▣ **Politice contrarii, concomitente.**

▣ **Politica lui „pentru-contră”**

Nu d-lor, aceasta nu se poate, și această țară nu o va înțelege niciodată.

Dar știu răspunsul dvs, l-am auzit și adineauri , sub formă de întreruperi,

de pe acele bînci : **ce vă privește pe dvs ?!**

Cunosc teoria : ce vă privește pe dvs , partidele de opoziție, dacă nouă ne place să fim Saturni

și după cum Saturn din mitologie, își mânca copiii, **să ne mâncăm și noi șefii.**(ilaritate)

Ba aveți chiar aerul să **vă faceți un merit** din faptul că, de astă dată, **dintr-o singură**

îmbucătură, ați înghitit pe cei doi șefi ai d-voastră, și pe d.Luliu Maniu și pe d.Mihalache.

(aplauze la PNL)

Nu putem primi acest raționament , fiindcă

– și aici sunt în completă divergență cu d. Argetoianu –

chestiunea de azi, nu vă privește numai pe dvs., ci ne privește pe noi, pe toți .

Căci, **ori** este în joc **o gravă chestiune constituțională**

și atunci atitudini ca acelea pe care le-ați adoptat dvs acum,
compromit această chestiune care este vitală pentru interesele țării. [!!!]
Ori atitudinea pe care ați adoptat-o dvs , nu este serioasă ,
este numai **o tactică de circumstanță**,
pentru combinațiunile dvs de guvernare și de partid,
și atunci , **cred că nu este permis ca dintr-o chestiune constituțională** , ca aceasta,
dvs **să faceți în România , o armă permanentă de amenințări interesate** , [!!!]
ca să nu întrebuițez cuvântul exact , care ar exista în dicționar,
și care , recunosc, că nu este parlamentar. (**aplauze la PNL**)
Nu putem primi ca să se introducă în viața publică a României ,
sistemul guvernelor cu două politici succesive, [!!!]
și **cu două politici concomitente**. [!!!]
Sunteți astăzi pentru **pactul de neagresiune cu sovieticii** ,
sunteți mâine , cu același entuziasm, **contra pactului**.
Eri ați fost alături de d. Vaida , **pentru a-l susține**,
mâine sunteți **cu d.Iuliu Maniu și cu d.Titulescu** , **pentru a-l respinge**.
În politica internă, este inadmisibil, cum spuneam, în același moment,
să aveți politica constituțională a dlui Maniu,
și politica sau interpretarea constituțională pe care o reprezintă ,
în capul acestei bănci , prezența **dlui Vaida –Voevod**.
Duca / 31 dec.'33

▣ **Nocivitatea politicii incoerente, paralele.**

▣ **Compromiterea legitimității partidelor politice.**

Aceasta privește pe toți românii și de aceea spunem :

cât timp sistemul acesta nenorocit continuă, dvs faceți **un îndoit rău țării**,
faceți **un rău intern** și **un rău extern**.

Faceți un rău intern , căci **compromiteți toată seriozitatea vieții noastre publice**
și **alimentați** prin asemenea atitudine, **curențe** ca acelea pe care le-am auzit exprimându-se
adineauri la această tribună, **că toate partidele politice sunt perimate** [!!!]

și că **a venit momentul** creerii în țară a unor **mari curențe populare**
cari **să înlocuiască și să distrugă partidele politice**. [!!!]

[-----]

Santajul cu Carol !

-**Duca** : Nu regret nici o declarație pe care am făcut-o !

- **oci PNȚ** : Dar cea de pe **8 iunie** ?! Pe aceea o regretați ?

-**Duca** : Să nu credeți că mă puneți în vreo încurcătură pe chestia cu 8 iunie (**exclamări**
Atitudinea mea am lămurit-o și în Parlamentul Iorga , precum am lămurit-o deja
de două ori în acest Parlament ...

-**Voce PNȚ** : O regretați sau nu ?

-**Duca** : Eu nu am de gând , de câte ori urc la această tribună , să redau explicațiunile
pe care le-am dat (**aplauze la PNL**) , fiindcă, **din două lucruri, unul** :
ori sunteți de bună credință, și atunci acele explicațiuni trebuie să vă fi mulțumit
(**proteste la PNȚ**) , ori nu sunteți de bună credință și atunci

puțin îmi pasă de părerea dvs.(**aplauze la PNL ; proteste vehemente la PNȚ**)

-**Cezar Simionescu** : Dacă puțin vă pasă de părerea noastră, atunci nu mai vorbiți înainte.

-**C.Algiu** : Vă mai mențineți în echivoc ? (**proteste la PNL**)

-**Duca** : Dlor, este de altminteri foarte simplu : dacă această majoritate înțelege să mă
maltrateze prin întreruperile ei, **cobor de pe această tribună**(**proteste la PNȚ**)

-**Șt.Cicio-Pop** : Vă rog liniște , dlor !

-**CICBrătianu** : Nu vom lăsa pe d. Vaida să vorbească dacă majoritatea nu se potolește .

-**Șt.Cicio –Pop** : Liniște , dlor ! [-----]

Duca / 31 ian.'32

▣ Guvernele Vaida / Maniu / Vaida

Având să aleagă între răspunderile puterii și posibilitatea unei platforme de opoziție simpatice, d. Iuliu Maniu a preferat platforma de opoziție simpatice, răspunderilor grave de guvernare ale momentului de față.

-Vaida : Simpatice ?

.Duca : Așa crede d. Maniu .Și dvs credeți acest lucru. Noi nu credem acest lucru

-Goga : Nici d. Vaida nu crede !

-Duca : Iar dvs., majoritățile, având să alegeți între o formulă de retragere simpatice, după concepția dlui Maniu, și între posibilitățile de a rămâne la guvern, cu avantajele puterii, fără o clipă de șovăire, ați ales cea din urmă din aceste două alternative.

[-----]

Duca / 31 ian.'33

▣ Plecați de la guvern !

Dlor, nu aveți decât un singur lucru de făcut, și pentru dvs și pentru țară : să plecați ! (aplauze la PNL ; ilaritate la PNȚ)

Este singura soluție compatibilă cu demnitatea dvs de partid,

și este singura soluție compatibilă cu interesele reale ale statului acesta. (aplauze la PNL)

De aceea, dle Vaida, eu nu voi protesta, cum au protestat alți oratori, că nu ne-ați prezentat o declarație ministerială, vă răspund foarte sincer ,

nu mă interesează declarația dvs ! (aplauze la PNL) Ce poate să fie această declarație ?

Nu poate să fie decât repetarea, sub o formă sau alta, a declarațiilor pe care le-ați făcut acum 7 luni, sau a declarației pe care ne-a făcut-o acum 2 luni d. Maniu.

[-----]

5 e.) Lotar Rădăceanu / 31 ian.'33

▣ Căderea societății capitaliste !

▣ Trecerea la societatea socialistă !

"Acest guvern , ca și cele anterioare , nu este în măsură să facă față împrejurărilor grele ale crizei , de care este zbuciumată țara , el nu o poate fiindcă este un guvern capitalist , incapabil de a înțelege semnele vremii și de a face

singura politică care poate fi mântuitoare , politica de transformare socială

de trecere de la societatea capitalistă atât de lamentabilă în neputința și dărâmarea ei totală , la societatea socialistă , bazată pe libertate și dreptate."

"Capitalismul nu se mai poate reface , oricât s-ar spera într-o stagnare sau cedare a crizei , care îi roade temeliiile; iar măsurile de cârpăceală , la care se rezumă înțelepciunea politică a guvernelor burgheze , sunt sortite a rămâne fără eficacitate și nu vor putea diminua și cu atât mai puțin înlătura , mizeria groaznică , în care zace întreg poporul muncitor ."

[-----]

Rădăceanu / 31 ian.'33

▣ Regim de dictatură, neconstituțional

▣ "Puterea ocultă " , camarila

[LD : deși se ferește să numească explicit camarila regală , el o semnaleză .

De meditat , din acest p.d.v. , dacă Titulescu poate să fie pus în aceeași oală.

Eu înclin să-l pun.]

"Dar pentru noi faptul că ni se prezintă acum un nou guvern ,

își are importanță și semnificație politică dintr-un alt p.d.v.

Când se schimbă în condiții de constituționalism nefalsificat , un guvern ?

Dacă este înlăturat prin **un vot de neîncredere a parlamentului**, sau **dacă rezultatul unor alegeri**, fie parțiale, fie administrative, **indică în mod neândoios că nu mai dispune de suportul necesar** în masele electorale.

S-a întâmplat acest lucru cu guvernele perindate în ultimele luni? **Nicidecum!**

Primul guvern Vaida s-a răsturnat pe tema politicii românești față de Rusia, de către d. Titulescu, deci, de **un funcționar subordonat guvernului**. [!!!]

Nu guvernul și nici parlamentul sau țara au avut așa dar puterea de a decide asupra politicii externe, **ci alții**, cărora **Constituția nu le dă în această privință nici un rol**.

Guvernul Maniu, marele și puternicul guvern, nu a mai avut nevoie de un Titulescu ca să fie răsturnat. **El a fost trântit de un prefect de poliție**, [!!!] pe care nu a putut să-l scoată din slujbă.

Nu guvernul, deci, a avut puterea de a numi și destitui pe funcționarii statului, ci **o putere ocultă și iresponsabilă**, despre care Constituția nu glăsuște nimic.

Dacă avem această experiență și scrutăm, în lumina ei, viitorul, desigur că nu putem prevedea că actuala formațiune ministerială va merita, cel puțin ea, titulatura de "guvern".

Dimpotrivă, **dacă lucrurile vor merge și mai departe ca până acum**, vom ajunge ca **guvernul să poată fi trântit până și de un comisar de poliție**.

Știu ce poate răspunde guvernul, în afară de anumite argumente de **doctrină constituțională**, **în care nu mai crede nimeni**.

El ne poate veni cu **teoria răului mai mic**, el ne poate invoca **necesitatea compromisurilor**.

Dar fapt rămâne că, **în România, nu există un regim constituțional real**.

Trăim în plină dictatură, în plină lipsă de răspundere, într-o situație nemaipomenit de **rușinoasă și inadmisibilă**, pentru guvern, parlament și țară.

La noi nu se știe nici de ce vine un guvern, nici de ce face cutare sau cutare politică, nici de ce pleacă de la putere. Masele electorale nu au de spus nimic.

Rădăceanu / 31 ian.'33

▣ Regim de dictatură, neconstituțional

▣ "Puterea ocultă", camarila

[LD : deși se ferește să numească explicit camarila regală, el o semnalează.

De meditat, din acest p.d.v., **dacă Titulescu poate să fie pus în aceeași oală.**

Eu înclin să-l pun.]

"Dar pentru noi faptul că ni se prezintă acum un nou guvern,

își are importanță și semnificație politică dintr-un alt p.d.v.

Când se schimbă în condiții de constituționalism nefalsificat, un guvern?

Dacă este înlăturat prin **un vot de neîncredere a parlamentului**,

sau **dacă rezultatul unor alegeri**, fie parțiale, fie administrative,

indică în mod neândoios că nu mai dispune de suportul necesar în masele electorale.

S-a întâmplat acest lucru cu guvernele perindate în ultimele luni? **Nicidecum!**

Primul guvern Vaida s-a răsturnat pe tema politicii românești față de Rusia, de către d. Titulescu, deci, de **un funcționar subordonat guvernului**. [!!!]

Nu guvernul și nici parlamentul sau țara au avut așa dar puterea de a decide asupra politicii externe, **ci alții**, cărora **Constituția nu le dă în această privință nici un rol**.

Guvernul Maniu, marele și puternicul guvern, nu a mai avut nevoie de un Titulescu ca să fie răsturnat. **El a fost trântit de un prefect de poliție**, [!!!] pe care nu a putut să-l scoată din slujbă.

Nu guvernul, deci, a avut puterea de a numi și destitui pe funcționarii statului,

ci **o putere ocultă și iresponsabilă**, despre care Constituția nu glăsuște nimic.

Dacă avem această experiență și scrutăm, în lumina ei, viitorul, desigur că nu putem prevedea că actuala formațiune ministerială va merita, cel puțin ea, titulatura de "guvern".

Dimpotrivă, **dacă lucrurile vor merge și mai departe ca până acum**,

vom ajunge ca **guvernul să poată fi trântit până și de un comisar de poliție**.

Știu ce poate răspunde guvernul, în afară de anumite argumente de **doctrină constituțională**, **în care nu mai crede nimeni**.

El ne poate veni cu **teoria răului mai mic**, el ne poate invoca **necesitatea compromisurilor**.

Dar fapt rămâne că **în România, nu există un regim constituțional real.**
Trăim în plină dictatură , în plină lipsă de răspundere , într-o situație nemaipomenit de rușinoasă și inadmisibilă , pentru guvern, parlament și țară.

La noi nu se știe nici de ce vine un guvern , nici de ce face cutare sau cutare politică , nici de ce pleacă de la putere . Masele electorale nu au de spus nimic.

Parlamentul e o mare ficțiune .Totul se aranjează după culise , după uși închise, în afară de Constituție, în afară de Parlament."

[-----]

Rădăceanu / 31 ian.'33

▣ **Responsabilitatea PNȚ**

▣ **Viciu constituțional**

▣ **Regim electoral " fascist "**

"Dar dacă am ajuns aici, **vina este și a dvs., d-lor din PNȚ ;**
și chiar este a dvs , în foarte largă măsură.

Dvs , care faceți atâta caz de democratismul dvs.,
ați făcut exact ce au făcut toate partidele reacționare ,
pe care le-ați combătut atâta vreme în opoziție.

În loc să luptați pentru un regim constituțional și democratic real,
bazat pe voința masselor populare și pe Parlament, ca expresie a acestei voinți,
în loc să cereți un guvern neutral , care să prezideze alegerile
și să dea posibilitatea pentru constituirea unui guvern de jos în sus,
dvs. ați venit la putere pe ușa de dindos și ați făcut alegerile sub un guvern de partid.

V-ați folosit de prima electorală fascistă , care falsifică voința maselor electorale,
și aveți astfel majorități mari , care totuși nu reprezintă decât **40 % din voturi** , deci o minoritate .
Cu cele aproximativ 9.000 de voturi peste 40 % , **ați luat nu mai puțin de 190 mandate** ,
aproape cu **130 mai mult decât vi se cuvenea ,** în cazul unei reprezentări juste, proporționale,
a voturilor exprimate".(**aplauze la PSD**)

Din cauza acestui **viciu constituțional** , din cauza acestui **mod antidemocratic**

al venirii d-voastră la putere , **d-voastră nu ați fost , nu sunteți**

și nici nu veți fi vreodată , un guvern democratic ,

și nici măcar **un guvern stăpân** , în limitele constituționale.

Ați acceptat o situație de **umilință rușinoasă.**

Ați acceptat pe d.Titulescu, acceptați pe d.colonel Marinescu,

acceptați **toate înjosirile și îngenunchierile " (aplauze la PSD)**

Țara este stăpânită de de jandarmi și de poliție ,

Rădăceanu / 31 ian.'33

▣ **Responsabilitatea PNȚ**

▣ **Viciu constituțional**

▣ **Regim electoral " fascist "**

"Dar dacă am ajuns aici, **vina este și a dvs., d-lor din PNȚ ;**
și chiar este a dvs , în foarte largă măsură.

Dvs , care faceți atâta caz de democratismul dvs.,
ați făcut exact ce au făcut toate partidele reacționare ,
pe care le-ați combătut atâta vreme în opoziție.

În loc să luptați pentru un regim constituțional și democratic real,
bazat pe voința masselor populare și pe Parlament, ca expresie a acestei voinți,
în loc să cereți un guvern neutral , care să prezideze alegerile

și să dea posibilitatea pentru constituirea unui guvern de jos în sus,
dvs. ați venit la putere pe ușa de dindos și ați făcut alegerile sub un guvern de partid.
V-ați folosit de prima electorală fascistă, care falsifică voința maselor electorale,
și aveți astfel majorități mari, care totuși nu reprezintă decât **40 % din voturi**, deci o minoritate.
Cu cele aproximativ 9.000 de voturi peste 40 %, **ați luat nu mai puțin de 190 mandate**,
aproape cu 130 mai mult decât vi se cuvenea, în cazul unei reprezentări juste, proporționale,
a voturilor exprimate". (**aplauze la PSD**)

Din cauza acestui **viciu constituțional**, din cauza acestui **mod antidemocratic**
al venirii d-voastră la putere, **d-voastră nu ați fost, nu sunteți**

și nici nu veți fi vreodată, un guvern democratic,

și nici măcar **un guvern stăpân**, în limitele constituționale.

Ați acceptat o situație de **umilință rușinoasă**.

Ați acceptat pe d.Titulescu, acceptați pe d.colonel Marinescu,
acceptați **toate înjosirile și îngenunchierile "** (**aplauze la PSD**)

Țara este stăpânită de de jandarmi și de poliție,

iar **majoritatea, complice la slăbiciunea guvernului**, renunță la drepturile ei,
primește orice încălcare constituțională, ovaționează azi ceea ce a dezavuat ieri,
numai **ca să-și mențină un mandat care nu i se cuvine.**

Lipsiți de suport moral, dornici de a rămâne la putere și a păstra mandate nemeritate,
nu respectați nici angajamentul pe care l-ați luat, de atâtea ori, în mod solemn,
de a modifica legea electorală fascistă, introducând o adevărată reprezentare proporțională. "
iar **majoritatea, complice la slăbiciunea guvernului**, renunță la drepturile ei,
primește orice încălcare constituțională, ovaționează azi ceea ce a dezavuat ieri,
numai **ca să-și mențină un mandat care nu i se cuvine.** [-----]
-----

5 f.) **GACuza** / 31 ian.'33

▣ **Guvernul Vaida**

Această primenire de persoane, constituie însă o contradicție din punct de vedere al regimului.

Se dă astăzi autoritate unor persoane ieri dezavuate, așa cum bine spunea d.Goga

Un guvern, firește, este **expresiunea unui Parlament**,
după cum parlamentul este **expresiunea, zice-se, a țării.**

La noi nu poate fi vorba de așa ceva.

Mă întreb însă dacă acest Parlament, care dă, constituționalicește vorbind, autoritate guvernului,
poate sanctifica **lipsa totală de autoritate a unui guvern**,

care n-are nimic corespunzător, nici cu țara, nici cu sufletul și cu dezideratele acestui neam,
deabia plecat de la cârmă și revenit astăzi.

Renăscuți ca pasărea Phoenix din propria-i cenușă, reveniți la cârma țării,

fără a fi schimbat nimic de concepția trecutei guvernări,
concepție **ce v-a adus prăbușirea ?**

[-----]

Și atunci, cine s-a schimbat aici ? **S-a schimbat numai șeful dvs.**

și mijloacele pe care el înțelege să le utilizeze pentru a se impune țării."

(**aplauze la LANC**)

G.A.Cuza / 31 ian.'33

▣ **Victoria hitlerismului – mișcarea cuzistă.**

▣ **Sfârșitul partidismului**

„ Dlor, noi am primit pronosticul cu deosebită satisfacțiune,

mai ales că venea din partea unei persoane cu simț politic și clar văzător ca d.Madgearu,

și **așteptăm ziua când**, într-adevăr, **vom veni noi la guvern,**

nu impunându-ne țării prin împușcarea la răspântii de drum a oamenilor,
ci **impuși de voința neamului întreg**
care se ridică astăzi împotriva tuturor partidelor politice,
pe care dvs le exemplificați prin procedeele satrapice de totdeauna . (aplauze LANC)
Pentru noi, toate partidele politice sunt deopotrivă de rele,
iar dvs , astăzi, nu faceți decât să încununați opera de destrămare și
de întronare a neîncrederii unei țări întregi în această guvernare a partidelor,
care **ne-au adus în halul în care ne găsim.**
" De aceea spunem că **mâine, când se vor dezăgăzui conștiințele acestui popor,**
când **ele vor veni năvalnic spre mișcarea noastră cuzistă,**
pe care o putem compara - și suntem mândri că putem face această paralelă -
cu mișcarea hitleristă din Germania,
în ziua aceea, odată cu **prohodul pe care îl vom cânta partidelor politice ,**
vom întrona regimul de dreptate și legalitate ,
atât de mult **cerut și nesocotit astăzi.**" (aplauze LANC)
„ Dlor, eu am căutat să reamintesc un lucru :
că în timp ce guvernul d-vs, întărit din considerente de oportunitate
de către regimul care a admis și guvernul trecut,
vine și caută să se impună țării prin mijloace de silnicie și jugulare
a oricărei libertăți cetățenești, oricărei încercări de afirmație cinstită românească,
în altă parte a lumii a luat ființă un guvern [Hitler !]
care era batjocorit ieri chiar de unii dintre dvs,
guvern care a fost primit însă cu unanimitatea conștiinței poporului său.
Guvern de cinste, legalitate, dreptate , expresie vie și unanimă a neamului ,
așa cum dvs nu ați știut , nu veți putea fi vreodată.
Închei paralela și cuvintele mele, cu credința că istoria , care se repetă,
va înscăuna cât de curînd și la noi în țară un asemenea regim ,
care este **negația concepției dvs învechite ,** și care va însemna
încununarea operei de purificare morală la care azi muncim."(aplauze LANC)

5 g) Teodorescu / Declarația PP, 1 febr.'33

▣ Cadrilul prim-miniștrilor

▣ Guvernul Vaida/ Maniu / Vaida

[LD: una dintre cele mai sistematizate prezentări a instabilității guvernamentale,
în care ironia amară , ascunde tabuuri – **Regele Carol !** – dar
potențiază valoarea argumentării. Presupun că **Declarația PP** este opera ,
dacă nu a mareșalului Averescu , a cuiva din garnitura sa de intelectuali .]

" Reântors din vacanța sărbătorilor Crăciunului , **Parlamentul se găsește ,**
cu mirare , **în fața unui guvern nou** – al cincilea în intervalul ultimelor opt luni -
guvern de a cărui venire el este cu totul străin.

Niciodată istoria țării noastre , nu a înregistrat atâta frământare politică,
pricinuită de organele de conducere , și sunt rari statele care să aibă pretenția
să concureze cu al nostru , sub acest raport.

„ Avem la cârmă **un partid** venit , spre surprinderea generală,
prin sofisticarea voinței naționale, grație unei legi electorale pe care el însăși a repudiat-o ;
un partid **sfâșiat de lupte intestinale endemice** , ajuns astăzi la un paroxism nebănuit și care,
în aproape 4 ani de guvernare, nu s-a putut ilustra **decât**

printr-o **adâncă înțelegere a nevoilor sale proprii ,**

împletită cu o **condamnabilă ignorare a nevoilor generale ;**

un partid care ,cel puțin în parte, este **autorul direct al dezastrului financiar și moral**

în care ne zbatem, a reușit **să discrediteze țara și înăuntru și în afară ,**

Încoronându-și opera de guvernare printr-o **umiltoare abdicare** de la un drept suveran de **control , trecut în mâinile străinilor.** (**aplauze la opoziție**) „Asistăm de câțva timp la desfășurarea celor mai **uimitoare prefaceri politice** : **un prim-ministru chemat să facă alegeri libere , deși aparține unui partid politic**, și , **deși** nu prezenta nici o garanție de imparțialitate , **alegeri din care partidul este în minoritate** , cu toate mijloacele de presiune ce i-au stat la îndemână și pe care le-a folosit din belșug.” (**întreruperi la PNT**)

Un conflict neprevăzut cu un subaltern [Titulescu] , aduce după sine **retragerea guvernului [Vaida]** și înlocuirea sa cu **un altul nou** , prezidat de **fostul șef al PNT [Maniu]** , retras de mult, pentru motive obscure , guvern nou , în care fostul **ministru la Londra [Titulescu]** își face de astă dată **o intrare victorioasă**.

În sfârșit, un nou conflict, pe cât de neașteptat, pe atât de ridicol, prin deslegarea ce i s-a dat, între **ministru de Interne [Mihalache]** care își retrăia în acele momente , în Grecia , amintirile culturii sale clasice (**ilaritate la opoziție; proteste la PNT**) și **prefectul de poliție al Capitalei [Gabr.Marinescu]** , aduce după sine, uimitoarea soluție a **pierderii salariului** pe câteva zile a acestuia din urmă și, în schimb, a **plecării nu numai a ministrului de interne [Mihalache]** , dar chiar a **prim-ministrului țării [Maniu]** .

Sacrificarea primului-ministru și a ministrului de interne, prețuia astfel, câteva mii de lei.

„ Astăzi , ne aflăm în fața unei **noi formațiuni guvernamentale** , prezidate de d.**Vaida**, același care demisionase cândva pentru a face loc dlui **Maniu**, și pe care, acum, d-sa îl înlocuiește.[...] în urma unui **grav conflict cu Coroana [....]**

Și în tot acest timp, în acest **veritabil cadru de prim-miniștri**, **restul guvernului** este format din aceleași , aproape **aceleași personaje** , trecând , ca o **zestre blajină și răbdătoare** , dintr-o mână la alta, personaje care sunt credincioase prim-ministrului de astăzi, contra celui de ieri, după cum vor fi cu prim-ministrul de mâine, contra celui de azi , rămânând **cu supunere și lealitate** , totdeauna, cu **prim-ministrul în funcțiune**. Una după alta s-au perindat **declarațiile acestor guverne efemere**, toate pline de aceeași suficiență ce o dă **iluzia celor 4 ani de guvernare** , **făgăduind** cu dărnicie unei opinii publice naive , numai **abundență și fericire**.

Poporul uimit, **asistă** la această desfășurare de **nesfârșită comedie politică [....]** **vieții constituționale organizate** îi sunt substituite **haosul și aventura**.

Poporul nu știe de ce se schimbă atât de des tablourile acestui spectacol , **nu cunoaște și nu înțelege** cauzele adânci și nepătrunse ale unei activități ametoitoare , dar lipsită de cea mai elementară logică și de grija intereselor generale.

El nu știe de ce , la intervale atât de scurte, apare pe acelaș scaun când d.Maniu, când d.Vaida, și așa mai departe...

-D.luca : Cadrilul garniturilor !

-Gh.Beldie : Și vă pare rău că nu intrați și dvs în acest cadru ?

-Anibal Teodorescu : **El [poporul] știe un singur lucru** : că țara nu numai că nu profită cu nimic de pe urma acestor frământări... [.....]

Numai orbii nu văd și nu-și dau seama de simptomele premergătoare ale furtunilor , cari , **în viața statelor , se cheamă revoluțiuni**.

-Dr.Lupu : **Exact : așa este !** (întreruperi la PNT) Dvs **luați în glumă** ceea ce spune , dar **spune lucruri adevărate** .

-Anibal Teodorescu : Partidul Poporului, care a semnalat mai de mult , primejdia ce reprezintă guvernarea PNT, își face astăzi datoria de a atrage atenția factorilor politici determinanți , asupra situațiunii actuale, care , dacă mai continuă așa , deschide larg porțile anarhiei .

(**aplauze la PP și PT**)

Al.V aida Voevod * (prim ministru) / 31 ian,'33

▣ Schimbarea Constituției !

În Ungaria nu era Constituție scrisă. Regle depunea jurământ că va respecta legile.
... Când , la unire, am venit " aici " , **am găsit o Constituție.**

Noi, ardelenii, "Nu eram mulțumiți pentru că noi, aceia care ne-am alipit Patriei Mume , **altfel de Constituție am visat** , și **altfel de constituție visaseră** și aceia care au dat mâna cu noi , [**țărăniștii**] [----] speram ca țara noastră să poată progresa între celelalte state culte și progresiste . Pe atunci, dr Lupu era alături de noi ...

Actuala Constituție am combătut-o cu toată înverșunarea ,
ba **am făcut declarații împreună** ,partidele pe atunci nefuzionate [**PNR, PȚ**]
că o recunoaștem " de fapt " , nu "de drept " .

Iuliu Maniu caracterizase Constituția ca "**o pată națională** " , " o rușine europeană "

-dr.Lupu : Ceream o Constituție mai largă, mai democrată .

Dvs , acum , o încălcați și pe asta .

-Vaida : "Vă mărturisesc , de la locul de răspundere pe care-l am,

că **atâta timp cât Constituția nu va fi reformată,**

țara noastră nu va progresa cu adevărat "(**aplauze , bravo la PNT**)

-dr.Lupu : Ați schimbat toate legile, acum schimbați și Constituția !

-O.Goga : Ați jurat pe această Constituție ! [-----]

Notă *

Medicul de altădată de la Karlsbad , butadele sale de la Cameră, șuetele sale de la Ministrul de Interne ... **Un Vaida nou, transformat din tigrul impetuos de la Pesta anului 1918 ...**

într-o "pisică de angora " Vaida ar fi putut rămâne în **istorie** prin gestul făcut la Budapesta , în 1918. **El însă se șterge din istoria contemporană prin " a doua sa copilărie istorică "**
(NRA, "Parlamentul românesc" , 18 ian.'33)

V.Rădulescu -Mehedinți (PNT) / 1 febr.'33

▣ Replici la discursuri : demisia lui Maniu

(DAD, MO 31, 1 febr.'33, p. 923-927)

LD : Revezi xeroxul !

[**LD** : destul de greu l-a venit "majoritarului " V.Rădulescu -Mehedinți ,

să susțină atitudinea echivocă, duală, a **PNT**, **în problema relațiilor cu MSRegele** :

/ a declarat că "majoritatea " sprijină guvernul Vaida ;

/ a declarat că "majoritatea " este mândră că Regele nu i-a retras încrederea ;

/ a declarat că gestul lui Maniu are valoare etică ;

/ l-a lăudat pe Mihalache pentru demnitatea sa ;

Într-un cuvânt, **a dat fiecăruia ce i se cuvine , ca un "Solon autohton "** :

/ Regelui -totala supunere față de Dinastie, Coroană, MSR Carol ;

/ Lui Maniu și Mihalache : prețuirea personalității, demnității ;

/ Lui Vaida : deplină încredere ....

Nu-i de mirare că a declanșat o furtună de replici, polemici ,... etc etc

VRădulescu -M / 1 febr.'33

▣ Moravuri, Mentalități .

"Trăim într-o țară în care încă mai există moravurile bizantine ,

trăim într-o țară în care **alta este atitudinea pe față ,**

și alta este atitudinea pe care o avem în ascuns ."

-Leonte Moldovan : Crezi că defetismul este mai bun decât bizantinismul ? (**zgomot**)

-Eug.Titeanu : Dle Mehedinți, vă rog să precizați ce au susținut

d.Maniu și d.Vaida la 8 iunie 1930 ?

-V.Rădulescu -M : "Dlor , noi facem constatarea îmbucurătoare că

bizantinismul nu a otrăvit întreg sufletul românesc,

și că **cuvintele și demnitatea se găesc** încă în straturile adânci ale poporului nostru."

Mihalache

[-----] Dacă am fi nepărtinitori, am recunoaște un mare adevăr :

acela că, atunci când se va scrie istoria politică a regimului parlamentar în România, când se va descrie viața noastră de stat de cătere aceia care au trăit-o, când se vor înșira dificultățile pe care le-a întâlnit regimul parlamentar în România, se va da de o etapă foarte importantă pentru această istorie , se va găsi în această istorie un om care se prezintă în fața Suveranului cu cuviință și demnitate . Este o mândrie pentru acest popor , că acest om era îmbrăcat în haine țărănești și se cheamă Ion Mihalache . (aplauze la PNT) DI Mihalache va rămâne în istoria politică pentru consolidarea regimului parlamentar [!?!] , pentru că a spus MSRegelui : < Nu pot primi să fiu jignit de un subaltern și prefer să mă retrag . > Pentru a împăca sentimentul său de demnitate cu respectul neprecupețit pentru Coroană, " a trebuit să se sacrifice personal."

Maniu

Gestul capătă o și mai mare amploare și importanță , prin intervenția primului ministru. " Să-mi spuneți dvs , cu ceget curat , care om din România , în zilele noastre , prin propria lui voință, s-a dezlipit de scaunul de prim-ministru , afară de dl Maniu ? " (aplauze la PNT)

PNT

Iată un exemplu frumos din istoria parlamentarismului , când doi fruntași politici " vor să împace " demnitatea personală cu respectul cuvenit Coroanei . PNT nu i-ar fi urmat dacă ei s-ar fi dedat la propagandă contra Coroanei . Ei au făcut "sacrificiul propriei personalități " , pentru "satisfacerea unui interes superior " Din acest p.d.v., PNT este neconținut "solidar cu d. Maniu și d.Mihalache " (aplauze la PNT) Ei au făcut foarte bine.

Regele Carol

" Noi nu putem lupta cu Coroana , avem respect față de ea." Dar avem convingerea că gestul etic al dlor Maniu și Mihalache va avea urmări , contribuind la temeinicia vieții noastre constituționale . Încetul cu încetul vor dispărea acele obstacole care împiedică funcționarea normală a regimului parlamentar

Guvernul Vaida

Degeaba opoziția se miră că noi , în frunte cu d.Maniu și Mihalache , susținem guvernul Vaida ! (aplauze la PNT)

-Oct.Goga : Dar nu despre asta este vorba ! Dvs faceți un fel de panegiric d-lor Mihalache și Maniu , remarcând valoarea etică a atitudinii lor. Dar dl Maniu a dat o anume interpretare prerogativelor regale , și ... a plecat . Iar d. Vaida a dat altă interpretare și ... a preluat guvernul. Este o bifurcație de opinie. Dvs , partidul, majoritatea , cu care opinie sunteți ? cu cine vă aliați ?

-Cezar Spineanu : Cu amândouă

-V.Rădulescu M : Dnii Maniu și Mihalache, la consfătuire, au spus că vor da concurs guvernului Vaida .

-R.Franasaovici (PNL) : Dar nu despre asta este vorba .Care este opinia dvs ?

-V.Rădulescu : opoziția vrea să găsească " război" între dnii Vaida și Maniu ?!

... În momentul când dl Maniu a fost în dezacord cu MSR și s-a retras, recomandând pe d. Vaida,

putea partidul face altceva decât să se solidarizeze cu d.Maniu și guvenul Vaida ? "

-dr.I.Costinescu : Să fi plecat cu toții ! (zgomot, întreruperi ...)

-V.Rădulescu -Mehedinți : "Noi prețuim demnitatea dlui Maniu (aplauze la PNT)

Criza de guvern s-a soluționat așa cum s-a soluționat .

A fost soluționată "dignitatea regimului democratic în România ."

Pe dvs vă doare acest lucru !

Ați fi dorit un conflict deschis cu Coroana .

sau unul în partid, între d.Maniu și d.Vaida .

Oricâte intrigi veți face, nu puteți să ne stricați unitatea . (aplauze PNT)

lată de ce majoritatea , dând toată încrederea guvernului Vaida, își exprimă tot respectul față de seful partidului, Iuliu Maniu .”(aplauze prelungi la PNȚ)
Dezbatere : demisia lui Maniu -Mihalache / 31 ian.'33

6.a) **I.Z. Codreanu , interpelare : incidentele din 24 ian.'33 , 1 febr.'33**

Armd.Călinescu –răspunde.

(DAD, MO 31, 1 febr.'33, pag. ; „Dimineața” , 3 febr.'33)

Incidentele s-au produs cu prilejul **ășezării unei cruci** la **monumentul eroului necunoscut .**

G.A.Cuza se solidarizează cu interpelarea lui **IZCodreanu. Vezi și Fișier LANC**

-Armand Călinescu (subsecretar la Interne) , citează din **ziarul lui M Stelescu** , de unde rezultă că gardiștii s-au dedat la bătăi și dezordine.

-M.Stelescu : Neagă.Este o compilație !

-Armd.Călinescu : Constată că acolo au fost studenți. Dar au fost și oameni care agitau cu brutalitate , cu pari de lemn, **infractori de drept comun.**

Asupra celor arestați s-au găsit **pistoale, clești, box-uri** .Erau **aceiași** care ...

cu o noapte în urmă (31ian/ 1 febr.) , în frunte cu **Livadă** și deputatul **Stelescu** , au atăcat un comisar de poliție !

-Stelescu : Neagă .Era în Cameră !

-IZCodreanu : îl confirmă

-Armd.Călinescu : Dovadă că nu erau studenți, este că asupra lor s-au găsit legitimații LANC, La unul s-a găsit o „Circulară „ cu următorul conținut :

< Camarade 17 , țî se încredințează **buzduganul clasa I** .Felul cum îl vei mânui , va dovedi dragostea ta față de țară . Nu uita că **Dumnezeu te-a ales ca să mângâi cu el pe prietenul nr.12.>**

Ori de câte ori vor continua să se dea la asemea acte, se vor izbi de rigorile legii, și de hotărârea fermă a guvernului de a asigura liniștea și ordinea în țară.”

(**Aplauze la PNȚ și PNL LD : printre puținele solidarități !**)

-IZCodreanu : Neagă tot ce a spus Călinescu ; invenții: măciuca, buzduganul , armele !

Dacă guvernul nu va lua „adevăratele” măsuri, vor veni **două pedepse :**

„Una va fi blestemul lui Dumnezeu” , cealaltă „pedeapsa din partea oamenilor”

-G.A.Cuza : face caz că în încăierare , a fost răsturnată crucea... preoți în odăjdii au fost trântiți... prima oară când s-a ivit un conflict între armată și biserică.

-IIMirescu : Dvs sunteți biserica ? Șarlatani !

-GACuza :Armd.Călinescu, în loc să dea răspuns la interpelare,

a venit cu o diversiune , confundând „deliberat” Garda de Fier cu LANC , aducând dovezi inventate , bagatelizând LANC-ul.

[**În polemica Cuza –Codreanu intervine și Lupu , iese scandal și Robu îl amenință cu moartea**]

-GACuza: ....a fost un „incident” între **3 lănciști și 1 jidan**, care împiedica difuzarea ziarului ; jidanul a scos , mai întâi, boxul și a lovit.....

[**Incident polemic între G.A.Cuza –dr Lupu ; încăierare între cuziști și lupiști**]

Ședința se suspendă. La reluare, balamucul reizbucnește]

-dr.Lupu : „Dacă ar fi un **Dumnezeu al proștilor**, apoi pe acela **îl slujiți voi!**”

[**Zarvă.Se suspendă iar ședința**]

-GACuza : Este nemulțumit de răspunsul lui Armand Călinescu și jignit în amorul LANC , care „**este credincios bisericii, armatei și splendidului român, MSR**”

-dr.Lupu : Critică pe Cezar Spineanu că **a dat cuvântul lui G.A.Cuza .**

„Domnii aceștia , care se dau de-a tumba în Parlament și fac tot felul de manifestațiuni epileptice [...] o fac numai pentru tribune și pentru publicul pe care vor să-l amăgească.

[.....] caută succese .Treaba d-lor. Însă treaba noastră este [...] **în Parlament , să-i jugulăm cu legea și cu regulamentul și să nu tolerăm dezordinile** [.....]

Dacă nu se va face ordine cu ei, PȚ își va face dreptate , singur.”

Cere trimiterea lor la „Comisia de disciplină „ [.....]

[**În polemica Cuza –Codreanu intervine și Lupu , iese scandal și Robu**

îl amenință cu moartea]

„ Dle președinte ! În momentul acesta , acest inconstient de Robu ,
a spus că mă împușcă ! „ [Nichifor Robu este trimis la Comisia de disciplină]
Cuziști - gardiști- lupiștii / 1 febr.'33

6.b) **CCGiurescu (PNL-2) - Virg.Madgearu, averea lui Madgearu ,8, 9 febr.'33**

(DAD, MO 36, 9 febr.'33)

[LD : CCGiurescu - îl atăcase că este copărtaș la firma lui frate-său ;
Madgearu îl face " calomniator ordinar " , "papagal calomniator "]

-**Virgil Madgearu** : este fiu de negustor .Tatăl lor a lăsat o modestă firmă (de fierărie) ,
de care se ocupă frații lui.El este părtaș la firmă, de la care încasează 1/ 10
din salariul lui de profesor .Firma lor este **furnizoarea ... primăriei Capitalei** .
De când s-a ridicat problema în parlament, a dat ordin ca firma să înceteze să furnizeze
primăriei ; dar ... **el nu poate cere fraților să se sinucidă , pentru că el face politică !**

7.) **IPSSPatriarhul Miron Cristea , la legea reducerii salariilor , 17 febr.'33**

// contra regionalismului provincial // pentru desființarea miniștrilor de provincii //

(DS, MO 25, 17 febr.'33, p. 723-726)

[LD : **Pledează pentru neamestecul bisericii în luptele politice , interpartidiste . Pledează pentru**
ștergerea deosebirilor regionaliste , provinciale .

Cere desființarea "miniștrilor" din provinciile alipite

Cred că această viziune, aceeași profesiune de credință, îl va determina pe Carol
să-l numească prim- ministru , în 1938 . Trebuie să judeci personalitatea patriarhului nuanțat,
fără prejudecăți, în dimensiunea politică și cea spirituală]

[-----]

IPSSMiron Cristea / 17 febr.'33

▣ **Locul Bisericii în societate**

[.....] Nu vorbesc ca "opozant" , ca "patriot" sau ca "senator " ...

ci ca "cetățean român " ,ca om bătrân cu barbă albă,
care-și iubește țara , și vrea să contribuie la întărirea temeliiilor ei de viitor.

[-----]

" Eu sunt venit din Ardeal și urmăresc cu atenție și bunăvoință părintească
toată dezvoltarea țării și activitatea tuturor guvernelor ,

care s-au perindat de la război încoace , în fruntea ei. "

[-----]

"La fel în **armată și magistratură** .Același lucru e necesar și **la cler , în biserică .**

Mai ales **clericii** , e necesar spre binele tuturor. (**aplauze prelungite**)

"Să rămâie cu toții la sfintele altare , unde mereu să se inspire din dragostea evanghelică a
scripurilor pe care le citesc, și când ies din biserică în viața socială ,

să nu intre în partidele politice și

să fie < pentru unii mumă și pentru alții ciumă >

ci **același bun părinte pentru toți.**" [-----]

" Nu poate reprezenta învățăturile lui Cristos , pe pământ, un cleric înfeudat într-un partid
politic, căci în mod fatal poporeniei săi sunt împărțiți în partide

și atunci cei din alt partid , decât al preotului , nu se mai uită la el cu ochi buni ,
de fiu sufletesc.

Rezultatul : mulți se răcesc și de preot , dar și de Biserică .[-----]

Biserica să fie, ca școala, ca armata, camagistratura , ca funcționarii,

a neamului nostru întreg. [-----]

Biserica este datoare să **slujească nu guvernului de partid, ci țării "**

(**apaluze puternice , prelungite , repetate**) [-----]

Preotul trebuie să facă politică : națională și dinastică ; de cinste și dreptate ; iar în luptele politice **să facă pe " arbitru " , iar cuvintele lui să fie de pace , nu de dușmănie ."**

IPSSMiron Cristea 17 febr.'33

▣ **Desființarea ministrului de provincie !**

Să nu se supere dl Hațieganu , că sunt și eu ardelean , dar **nu mai gădesc necesar nici să mai fie miniștri separați ai provinciilor unite** (**aplauze prelungite**) Îmi pare bine că și d.Hațieganu aplaudă această idee.
Dlor, vă întreb eu, **până când vrem să fim, de drept, unii Moldoveni, alții Munteni ?**
Până când vom mai fi tot Ardeleni, până când tot Bucovineni ori Basarabeni ?
(**apaluze furtunoase**) **Eu vreau ca Ardealul să conducă Vechiul Regat și Vechiul Regat să conducă Ardealul . (apaluze prelungite)**
Fiecare la locul său, **nu ca localnic, ci ca român .**
Nu-i nici o trebuință de aceste ministere !"
Miron Cristea / 17 febr.'33

8.)**Duca, Argetoianu, Iunian** : **Emanciparea politică a femeilor ? - 26 febr.'33**

("Parlamentul românesc " , an IV, nr 112 , 26 febr.'33, p. 5-6)

Rubrică de "Convorbiri politice "

-Ce părere aveți de o eventuală colaborare cu o femeie în guvern ?

-IGDuca : " **Sunt partizan al drepturilor femeii** și, prin urmare, nu văd de ce n-aș avea într-un minister și o colegă "

-C.Argetoianu : "**Dacă e tânără și frumoasă : bună .**

Cu condiția să nu fie prea savantă ...

Feminismul nu-l concep printr-o intervertire a sexelor "

-Gr.Iunian : " Pentru colaborarea unei colege în guvern, **întrebarea este prematură.**

Trebuie luptat în primul rând pentru ca **să se recunoască femeilor dreptul la o participare activă în viața politică.**

Mi-am manifestat de mult convingerea asupra **rezultatelor bune** pe care le-am avut , datorită unei **participări efective a femeilor în viața politică. "**

Femeia în politică / 26 febr.'33

9.)**C.Isopescu -Grecul (rector) , greutățile Universității din Cernăuți, 10 mart.'33**

---

10) Scandalul politicianilor : " Skoda" ! Cameră, 20, 21, 24 , 27 mart.'33

Dr.Lupu, Gh.Tătărescu , C.Argetoianu , M.Stelescu, ACCuza,

Lotar Rădăceanu , Gr.Iunian , , O.Goga, IMLeon,

Vaida, Cezar Spineanu, Ed.Mirto, Virgil Solomon, V.Toncescu

[LD : pentru detalii, vezi la **plicul Etică -"Scandal Skoda "** , fișe, tăieturi ziar , xeroxuri

Scandalul izbucnește în timpul discutării în Cameră a Conversiunii ;

Aici extrag doar chestiuni care pot fi încadrate la capitolul etică, moravuri]

▣ **Dr.Lupu / 20, 21 , 24 mart.'33: interpelare**

(S e asociază sau intervin : **IGDuca, O.Goga, CICBrătianu, Gr.Iunian, Gh.Brătianu**

(Răspund sau intervin : **Vaida Voevod, Virgil Madgearu, Virgil Solomon,**)

(DAD, MO 68, 20 mart.'33 ; MO 69, 21 mart.'33 ; MO 72, 24 mart.'33)

-Lupu : cere lămuriri cu descinderea fiscală la administrația " Skoda " din București , unde s-au găsit acte privitoare la apărarea țării .Totul a pornit în 1930, când s-a hotărât o mare comandă de armament

-Vaida : Cercetarea a început în apr.'32 .Dă câteva detalii : ruperea sigiliului de către Zeleski . Cercetarea continuă . Dosarul este depus la Biroul Camerei , pentru cercetare, la dispoziția deputaților.[-----]

-Lupu : Guvernul " Afacerii Skoda" nu poate face legea Conversiunii !

(**Lupu este împiedicat să vorbească : Gr.lunian îl sprijină ; iese mare scandal , tumult**)

Vaida -fiul este inginer la Skoda !

-Vaida : Da, fiul său este inginer.A fost la Reșița, apoi la Berlin, apoi la AEG , apoi la "onorabila casă Skoda" . Ce este rușinos în asta ?

De când e deputat , și-a dat demisia de la "Skoda" .

Conjură pe Lupu să înceteze cu calomniile.

-Lupu : La firma "Skoda" a lucrat și nepotul lui M.Popovici.(**mare scandal, tumult**)

El a primit o scrisoare de la un grup de generali , care îl aprobă pentru atitudinea lui .

(**mare scandal, Lupu părăsește Camera ...este trimis la Comisia de disciplină**)

-Ed.Mirto : Protestează patetic pentru folosirea acelei scrisori a unor generali " anonimi " Invocă memoria generalului Sică Popescu ...

-N.Mischie (PȚR) : Soția generalului îl blestemă pe Virgil Madgearu !

Încăierare parlamentară

-Virgil Solomon : "Drumul politic " al dr.Lupu este presărat cu sinucigași !

Lupu și-a cumpărat o casă la Terchirgol , cu bani " necurați " ,

în timpul gov.Vintilă Brătianu ; Fanu Stănescu s-a spânzurat în tripoul lui Lupu ;

în tripoul lui s-a spânzurat chelnerul

-Lupu (reapare , cere cuvântul la regulament) : **Deputatul Isac** (PȚ-Stere)

a fost lovit și i s-a rupt haina ; dacă se mai dă cuvântul lui Solomon,

nu va fi lăsat să vorbească , este o "canalie " ;

să nu se stenografieze "ticăloșiile "spuse de Solomon ...

-Anatol Galin : el vorbea cu d. ing.Vaida , și ... **Adonis Popov** i-a aruncat un pahar în față .L-a tăiat !

-Ștefan Cicio Pop : cheamă pe toți la ordine ; să fie liniște ! , să nu se mai ațâțe focul !

Nu faceți "diversiune" ! nu aduceți "material explozibil " ! Nu aduceți "ură și pizmă " !

[**continuă Conversiunea**]

[-----]

-Gh.Tătărescu , interpelare : față de atmosfera confuză creată de "afacerea Skoda " ;

față de discuțiile din Senat pe această temă , care s-au transformat în dezbatere academică

și controversă tehnică ; față de atmosfera grea creată în jurul corpului ofițeresc ;

față de dornța opiniei publice de a cunoaște vina ;

față de "rezistența" întâmpinată de organele militare în efectuarea cercetărilor ;

față de "complicități " ... **PNL consideră necesar să reșeze Afacerea Skoda**

în cadrul din care a fost intenționat scoasă , pentru a descătușa justiția de influențele

care-i paralizează inițiativa . **Ce are de gând să facă ministrul Apărării Naționale ?**

-Cezar Spineanu : Nu suntem noi dispuși să te ascultăm !

.Ed.Mirto : Este o gravă greșală ce face d.Tătărescu ,

care nu ține cont de separarea puterilor în stat ! Actele sunt secrete !

Faceți o diversiune ! Treceți la Conversiune 1

-Vict.lamandi : Împiedicăm întinderea "mușamalei " ! ; cu Skoda intrați în mormânt !

(**PNL scandează : Skoda ! Skoda !**)

[-----]

-C.Argetoianu : **Nu este de acord să se ceară demisia guvernului**

pentru o "afacere veroasă " de acum 3 ani ! Guvernul să facă ancheta , să ia măsuri, da !

Nu putem solidariza guvernul cu afacerile unui escroc !

[**este dezavuat de Lupu, de CICBrătianu etc etc**]

[-----]

-M.Stelescu (G de F) : Critică guvernul pentru explicațiile date ;

Îl consideră pe **Argetoianu "cel mai important Seleski din țară "**

[**este susținut de Lupu**]

Este " mândru " că a fost dat afară din Universitate , pentru apărarea drepturilor studențești .

Face o critică acerbă , agresivă , la adresa "putregaiului politic " din țară.

[**lăudându-l pe Lupu pentru atitudine**]

Pedeapsa cu moartea

"În acest putregai , până ce nu va fi îndeplinită cererea șefului Gărzii de Fier

- **Corneliu Zelea Codreanu** - **de a se introduce pedeapsa cu moartea** ,

nu va înceta acest cuib al focului "

-**Voce** : El a aplicat-o [**pedeapsa cu moartea**] și fără lege !

-**Cezar Spineanu** : Zeleski a fost arestat.Autoritățile militare își continuă cercetările.

[-----]

-**ACCuza** (LANC, **cu ironie**) : " Fericita Românie " a auzit astăzi

propunerea generației viitoare : **pedeapsa cu moartea !**

Îi este teamă ca **cei ce o propun să nu taie și capetele inteligente !**

-**M.Stelescu** : Dar **și dvs ați propus asta** în manifestele electorale !

-**ACCuza** :Am protestat totdeauna împotriva **acestei prostii** .

Este **împotriva discuțiilor ample** în jurul lui Seleski, în fond **este un spion** ;

Guvernul trebuie să evite acest " dat în spectacol " , să ia măsuri energice .

Dr Lupu o fi el "mare orator " , dar **..." om politic" , " bărbat de stat" , nu este !**

Nu este nevoie de pedeapsa cu moartea , dacă cineva este energic.

[**Face elogiul lui Hitler , din acest p.d.v.**]

Afacerea Skoda trebuie discutată cu discreție, nu în ședință publică ! :

opinia publică este consternată ; **guvernul și armata sunt discreditate** ;

Dr.Lupu a făcut o "mașinărie politică " ,pentru a răsturna guvernul !

-**M-Stelescu** : Vă aplaudă majoritatea nu LANC !

-**ACCuza** : Apără pe ministrul Armatei, gral Samsonovici .

[-----]

-**Lotar Rădăceanu** : " Afacerea Skoda " demonstrează

toată **imoralitatea** clasei noastre conducătoare ,**putreziciunea** societății capitaliste "

"**Supralicitarea** " necesității **apărării naționale ... ascunde "Panamalele "**

patrioților potențați .Nu trebuie să se facă "tabu" din problemele militare .

Cere anchetă parlamentară .

-**dr.Lupu** : o nouă **tiradă guvernamentală** (**tumult, gălăgie , scandal**)

-**GHTătărescu** : Dle președinte , **chestiunea Skoda începe !**

-**Șt.Cicio Pop** : Dle Tătărescu , să-ți fie de bine !

[-----]

-**Oct.Goga** (PNA) : Este informat că Iuliu Maniu s-a întors în țară.

Să vie în Parlament , că **are răspunderi personale în problemă** .

Să vină aici, de la Bădăcin, **să-și apere "fătul" în fața țării** .

Guvernul să părăsească puterea ! [-----]

-**V.Toncescu** : Cf. separației puterilor , guvernul nu trebuie să se amestece în acest proces , până nu se termină. Apără prestigiul PNȚ , a lui Iul.Maniu .

-**dr.Lupu, Gh.Tătărescu** : **Guvernul să plece !**

[-----]

-**Armand Călinescu** (**subsecretar Intene**)

(DAD, MO 77, 30 mart.'33)

Dă amănunte despre **sinuciderea gralului Sică Popescu** (comandant Corp I Armată)

Generalul a lăsat 4 scrisori :

▣ Una , adresată g-ralului Prezan , în care spune că **acuzatia lui Lupu în Parlament este o mișelie** ; nu a luat nici un "șperț" Să se caute la Bancă . **Dacă** se va găsi ceva , **să se facă "cadou" lui Lupu și g-ralului Amza .[!!!]** **Dacă nu**, sângele lui să le **țâșnească în față , pentru mișelia ce au făcut-o ! [!!!]**

▣ Una , adresată g-ralului Condeescu , în care arată suferințele pricinuite de Amza . Cuprinzând același blestem .

▣ Una , adresată col. Aldea Aurel (șef MStM , Corp I Armată, Craiova) , pe care-l roagă să aibă grijă de soție, de prieteni.

▣ A patra, soției sale , Anette.

-**Șt.Cicio Pop** : În această situație, nu mai vrea să dea cuvântul la nimeni.

-**IMLeon, Gr.Iunian, I.Inculeț** : **protestează , scandal , ședința se suspendă ....**

La reluare :

-**Gr.Iunian** : **Guvernul vrea să intimideze !**

-**Inculeț** : **Citirea scrisorilor este o "diversiune "**

.I.M. Leon : este o încercare de "mușamalizare" . Repetă acuzele lui Lupu .

[LD : însemnare pe fișă : febr.1984 : eu simt - la prima citire - dezgust, dezgust, pentru lipsa oricărui simț al măsurii la acești oameni .

Realizez de ce - analog - așa vor păți pe rând... Antonescu, Maniu, Mihalache ...]

[-----]

-**IM Leon (PT-Lupu) :**

(DAD, MO 78, 31 mart.'33)

Cere să se dea **rezultatul Comisiei de disciplină**

în **cazul dr. Lupu.....** legat de **scrisoarea defunctului Sică Popoescu .**

Citește **o scrisoare a dr.Lupu :**

Din **scrisorile citite de Armd.Călinescu**, rezultă că **eu și gral Amza suntem vinovați de moartea lui ; nu am adus nici o acuzație personală defunctului ;**

Ei a avut o triplă responsabilitate la contractele Skoda.

Sinucișașul , iar acum soția sa , este în eroare când asociază numele meu

de al generalului Amza . Nu sunt interpretul unei " coterii politice sau militare " .

Să spună gral Samsonovici ... de ce l-a lăsat ca 2 ani să fie bănuț ?

Să răspundă d.Madgearu pentru asta ! Guvernul trebuie să plece !

-**Emil Pop** : citește **Raportul Comisiei de disciplină în "cazul Lupu "** :

Lupu a refuzat să se prezinte, trimițându-l pe **IMLeon** în locul său.

IMLeon a spus că este ..." Parlamentul lui Seletski " pentru cum s-a comportat .

Dr.Lupu este exclus pe 10 zile, din ședințe.

-**Șt.Cicio Pop** : Cere clemența Adunării ; Sancțiunea să nu fie aplicată.

-**Adunarea** : votează să se treacă peste incident

-**IMLeon** : **Dr Lupu nu are nevoie de generozitatea nimănui !**

Nu vrea să retracteze cele spuse !

-**Șt.Cicio Pop (jignit)** : Nu trebuie să se meargă pe această cale !

Nu toți le vor face pe plac trăgându-și un glonț în cap !

Refuză să creadă că dr.Lupu ar proceda astfel , dacă ar fi prezent .

-**IMLeon** : **Cicio Pop este ipocrit , falsă generozitate ...**

[-----]

-**dr.Lupu (peste câteva zile)** : Nu vrea să fie "tolerat" , nu vrea să profite

de " grația " nimănui.**Respinge concluziile comisiei de disciplină**

[LD : o scaldă , totuși, cu explicațiile și... rămâne în Adunare !]

"Afacerea Skoda " / 20 - 31 mart.'33

11.) Scandalul generalilor : " Skoda" ! , Senat , 1, apr '33

Opiniile senatorilor , 2 apr.'33

(Cf." **Lupta** " , 4 apr.'33 ; "**Universul** " , 5 apr.'33 :)

Fotografii de generali ; **Vezi ziarele la Plic "Afacerea Skoda "**

" Senzaționala întorsătură în chestia Skoda, la Senat ")

/ **Gral Rujinschi** (interpelare) , **gral I. Popovici**, **gral N.Petala**, **mareșal C . Prezan**,
gral Mărdărescu , **gral Vlad**, **gral Samsonovici** , **Arthur Văitoianu** ,

/ **Vică Georgescu**, **NNSăveanu**, **Ștefan Ion**, **ITh Florescu** ,

Nicolae Iorga, **Gr.Filipescu**, **M.Manoilescu**,

Andrian, **Fagure**, **Buracu** .

/ **Gral Cihoski**, **gral Amza**, **Al.Vaida Voevod ...**

[**LD Atenție ! Din păcate , în pofida a ceea ce se declara , și generalii**
aveau "culori politice " , uneori explicite alteori... subînțelese]

≡ Concluzii :

" Lupta " : Pe bulevard, mare aglomerație. În incintă, printre primii veniți, generali,
mitropolitul Pimen, de la Cameră : **Ștefan Cicio Pop , etc etc....**

Lângă tribună, un comisar regal, în uniformă nouă, cu dosarul Skoda pe braț.

N.Costăchescu , prezidează Senatul. Pe banca ministerială , **Armd.Călinescu** (Interne) ,

Dimitrie Gusti (Instrucțiune și arte) , **Iul.Hațiegan** (ministr.Ardeal)

Senatorul Andrian cere ședință secretă.

Vaida , ca și în Cameră, spune că guv. nu are nimic de ascuns.

În tribune, mai ales cucoane [!!!] care se plictisesc vizibil ;

Nu s-a păstrat ordinea anunțată a oratorilor.

[-----]

-Gral Rujinschi (interpelare) / 1 apr.'33 : " Chestiunea Skoda " .

Vorbește ca fost oștean ; infierează intenția de a se lovi în armată ; se rică împotriva
celor care au spus că armata este " un putregai " ; ofițerul român e cinstit și valoros.

Comanda Skoda : un inel dintr-un lung lanț de comenzi, început încă înainte de război

Comenzile din străinătate trebuie să înceteze ; peste tot ele sunt legate

de mari șperțuri. "Nu susțin prin asta să tragem cu buretele .Hoțorii la pușcărie !

Dar, cât timp vom fi tributari străinătății, nu vom scăpa de șperțuri !

-Voce :Apologia șperțului !

-Iorga :Cum se fac șperțuri cu străinătatea , se pot face și cu cele din țară !

-Rujinski : O țară care nu poate să-și fabrice armamentul în țară,

nu poate păstra secretul înzestrării sale .

La **Seletski** s-au găsit numai acte privitoare la secretul dotării militare!

Înainte de război, reprezentantul **firmei Krupp** avea tot secretul înarmării noastre.

Ar fi trebuit să profităm de experiența războiului, **să ne înjghebăm o industrie națională**

Interpușii fabricilor străine, fac tot posibilul **să împiedice dezvoltarea industriei**

naționale.Cer ca justiția să-și facă datoria ca să pedepsească pe vinovați.

Să se tragă și o învățătură : să nu se mai facă comenzi prin interpuși .

Presa străină ne face o atmosferă defavorabilă.

Spune că comanda a fost de 5 miliarde și șperțul de ... 4 miliarde !

Trebuie aflată lista generalilor .Să se termine cu calomniile !

A fost acuzat "omul perfect cinstit " Sică Popescu că ar fi luat jumătate din

300 milioane (subscrierea Skodei, la Creditul Agricol) . Calomnii !

[**Dă diverse date tehnice și contabile privind contractatul ; laudă guvernul PNȚ**
pentru grija față de armată , descrie ezitățile privind tipul de tun , de mitraliere etc etc]

Vinovat este cel ce a oprit comanda , nu cel ce a făcut-o !

-Voci : cine cine ?

-Rujinski : gral Amza !

[-----]

- **gral I.Popovici** : Se miră că acte importante s-au găsit la Seleski.

Speră ca gral Cihoschi (pe atunci ministru Apărării) să dea lămuriri .
Aduce omagii g-ralului Sică Popescu . Dă o serie de date tehnice-militare
privind înzestrarea . "Casa Wickers" a vrut să construiască o fabrică de armament
la Copșa-Mică -Cugi r (el era în Consiliul de administrație al acesteia) ,
dar ministrul a vrut altă variantă...
.N.Corodeanu : acel contract era oneros !

[-----]

-**Vică Georgescu** (senator PNT) : Există în presa zilnică

un sistem de fluturare zilnică a otravei, lăsând să se înțeleagă că
suntem o națiune în dezagregare .[!!!]

Nu poate exista un învinuit și un condamnat , înainte de a trece prin justiție .

La Cameră, cele mai **reprezentative figuri politice** nu au găsit altă cale
să discute această chestiune ? !

" **Cuvântările șefilor opoziției** au lăsat în țară cât și peste granițe,

că țara noastră este pradă unui defetism politic, moral și militar,

că suntem un bulion în care se pot dezvolta ușor toți fermentii descompunerii.

Atitudinea opoziției a fost greșită și condamabilă, atât din p.d.v. politic cât și național.

[.....] **câtă rea credință și câte falsuri** s-au întrebuițat de către opoziție,

în scopuri politicianiste. **În special dr Lupu și campania din ziarul "Universul "** .

[-----]

- **gral Petala** : În vechime, **Senatul se transforma în tribunal de judecată.**

Azi , se constituie într-un tribunal moral.

[**dă numeroase detalii tehnice, privind schimbarea caietului de sarcini ; diverși generali de la " Direcția de armament " care au fost pe la Skoda ; pare a-l contra pe Rujinski , dar ... nu prea clar]**

Actele găsite la Zeletski sunt f. importante .Sa- găsit chiar **lista necesarului de armament. E ste un document de spionaj, de mâna întâi ! "**

-**Rujinski** : Nu-l apără nimeni !

-**Petala** : Zeleski este un spion ! Există deci și chestiune de corupție .

El refuză să declare cum i-a parvenit lista .

Zeletski a rupt sigiliile și a dosit actele ce-i erau defavorabile .

Comisarul regal trebuia să-l aresteze din prima seară .[-----]

-**Vaida** : Nu trebuia să lăsați în aer o calomnie ! Cred că **cuvântul unui Titulescu,**

Samsonovici, Mironescu , sunt mai demne de crezare decât clevetiriile de stradă .

Guvernul ș-a făcut datoria întreagă.**Ce ați zice dacă noi am fi influențat justiția militară ?**

Mi s-a reclamat adesea că magistrații militari sunt liberali , că sunt de-ai dvs.

[.....] **Fie ei averescani,liberali sau lupiști, din moment ce poartă uniforma și sunt judecători , eu am toată încrederea în ei .**

-**mareșal Prezan** : "Nu pot fi nici averescani, nici liberali, nici lupiști,
militarul e militar !" [-----]

-**N.Corodeanu** : dl gral Petala nu a vorbit ca senator de drept, ci ca liberal !

[-----]

-**I.Th.Florescu** (PLD) : **Nu este drept a se solidariza un guvern , al oricărui partid, cu faptele îndrăznețe ale unui aventurier.** Orice guvern , în 1929-30 , trebuia să pășească urgent la înzestrarea armatei.**Această afacere a debutat printr-o chestiune "fiscală "**

Skoda a vrut să corupă cu milioanele , ce datora fiscalului.

Este regretabil că acte de secret militar au încăput pe mâna lui Seletski.

Trebuie să se cerceteze . Starea de asediu nu a ajutat , de data asta guvernului,

deoarece **ar fi fost preferabil ca această afacere de spionaj să fie instruită de civili.**

Asupra parchetului militar vor plana suspiciuni. Cere pedepsirea vinovaților.
[-----]

- **Gral Cihoski** : **"Am prezidat comanda Skoda, în calitate de ministru al Apărării Naționale.**

(nov.1928 - 5 apr.1930)

Este în măsură să aducă lămuririle necesare pentru **această "afacere"** care , după 2 ani, **azi a căpătat un caracter deosebit de violent, transformat într-o tragedie.**

Nu se va ocupa de latura politică, nici de Seletski, nici de presupușii vinovați, deoarece justiția este în curs de judecare și va pedepsi pe cei vinovați.

El va vorbi doar de partea privitoare la comanda de armament făcută la Uzinele Skoda, pregătirea comenzii , încheierea contractului și executarea comenzii .[**LD : vezi în ziar**]

[-----]

Recunoaște că și cei ce l-au precedat la acest minister , au merite deosebite

(mareșalii Prezan, Averescu , gralii Samsonovici, etc etc)

[-----]

În toamna 1929 - primăvara '30, prim-ministru de atunci, **Iuliu Maniu**, s-a preocupat deosebit de înzestrarea armate și s-a aprobat planul de înzestrare .[-----]

Contractul cu Skoda s-a încheiat la 17 mart.1930 (cu 4 voluminoase caiete de sarcini) urmând ca întreaga comandă să fie gata la **31 dec.'34**. [-----]

El a demisionat la 5 apr.'30 . [-----]

Fabrica a continuat executarea comenzii , până la 2 oct.'31 , când **ministerul a sistat comanda** , adică cu 3 luni înainte de a ni se expedia **primul lot de tunuri, care nu au mai sosit nici până azi.**

[LD : spune că ministerul a sistat comenzile și sub influența unor studii ale generalului francez **Chaléat** , și a altor persoane "interesate " , zvonuri nefavorabile uzinelor Skoda. , etc etc.]

[-----]

Cere pedepsirea exemplară a celor care vor fi găsiți vinovați, dar .....

și pedepsirea celor care au calomniat cu ușurință, împrôscând cu noroi pe fețe curate "

Cihoski / 1 apr.'33

▣ **Concluzii :**

1. Să recunoaștem că **o lucrare muncită și cinstită a fost distrusă cu atâta ușurință** ; s-au pierdut 3 ani ; lipsă de încredere, indecizieune, lipsă de decizieune ;

Artileria a rămas dezarmată !

Acesta este rezultatul crunt al zbuiciumului de la 1929-1933 .

2. **Nici un om politic, nici o persoană** particulară sau oficială , **nu a intervenit și nu a făcut cea mai mică sugestieune** în alegerea casei furnizoare de armament , vreo anumită fabrică sau uzină ;

3. **Răul moral a depășit cu mult răul material.** S-a suspectat în dreapta și în stânga, s-au pronunțat nume de ofițeri, cu nimic vinovați, căroră armate și țara nu le datorează decât recunoștință ; s-au înjosit ofițerii cari de 40 de ani au urmat numai linia dreaptă , probitate și capacitate .

Unul dintre cei mai cei mai valoroși și integri generali [**Sică Popescu**]

, și-a găsit sfârșitul de câteva zile , în modul cel mai tragic,

nemai putând suferi să fie jocul invidiei și răutății omenești, a nedreptății și a calomniei.

Întreaga armată îl plânge mult [...] această perlă a oștirii [.....]

În numele întregii armate și în special a acelor care ,

nepurtând nici o vină, totuși au fost calomniați și batjocoriți,

protestez cu cea mai mare energie pentru că li s-a atins pe nedrept

prestigiul, demnitatea și onoarea , adică tot ce are omul mai sfânt "

4. **Morala care se desprinde** din turnura pe care anumite persoane au dat-o unei chestiuni de apărare a țării, **este aceea că a fi bun ministru sau bun secretar general, este a nu face nimic** , că atunci nimeni nu te poate critica , nimeni nu te va ataca ."

Exemplul e trist, îngrozitor pentru viitor și nu va mai încuraja pe nimeni ....

5. Cere pedepsirea exemplară și imediată

a tuturor **acelora** ce se vor găsi **că au traficant cu Apărarea Națională** ,
cât și pe a **acelora care prin calomnieși batjocură au zguduit încrederea țării**
în căpeteniile opștirea de ieri , de azi și de mâine "

[-----]

- **mareșal C. Prezan** : avusese îndoieli dacă această chestiune trebuia adusă

și în Senat. Acum este fericit pentru cele spuse de interpelatori, de gral Cihoschi .

"Și eu mă unesc cu d-sa să **înfier** pe toți aceia care au oprit această comandă.

(**aplaude prelungite**) Dacă mâine eclatează războiul aici, **cine răspunde ?** [...]

Acum ? Ne găsim de 2 ani de zile în tergiversări, ne întorcem de la dreapta la stânga,
nesiguranță , șovăire ![.....]

Speră că actualul ministru [**Samsonovici**] va depune toate stăruințele [.....]

Cazul Mărdărescu - Amza

[LD :cere lamuriri cu privire la un document care circula prin ziare privind

o cearta , o dusmanie, o ranchiuna între gral Mardarescu și gral Amza.

Il dau , pentru a exemplifica o țară etica]

-mareșal **Prezan** : Dacă este **adevărată sau falsă** acea Notă de caracterizare

a gral Amza, făcută de gral Mărdărescu , 1922 ? [-----]

-**gral Mărdărescu** : În 1922, când a devenit ministru de Război, au început să curgă sistematic ,
o serie de denunțuri , de o gravitate excepțională. A ordonat o anchetă.

L-a însărcinat cu ancheta pe **gral Lucescu** (unul din cei mai integri ofițeri din oștire)

care a întocmit 19 dosare . Pe baza celor 19 dosare, el , **Mărdărescu**,

a întocmit Nota de caracterizare a gralului Amza , și **l-a propus pentru eliminare** .

Consiliul Superior a adoptat eliminarea .

Cum gral Amza a făcut plângere, Mărdărescu a hotărât reexaminarea celor 19 dosare

de anchetă și ... **Consiliul Superior a hotărât menținerea lui Amza în armată,**

și distrugerea foii de caracterizare [!!!] , ceea ce el nu a acceptat .

Între 1922-1926 , dosarele și foaia de caracterizare au existat la Minister,

deși gral Amza a cerut, deseori, să fie distruse.

-**mar.Prezan** : Aceasta voiam să știu... dacă foaia este adevărată ...

-**gral Mărdărescu** : Ulterior, gral Amza a hotărât trecerea în rezervă a gral Lucescu !

-**gral I.Popovici** : a fost martor ocular, ca membru în Consiliul Supoerior.

La a doua reexaminare, **Consiliul Superior** , având președinte pe Alteța Sa Regală,

actualul Rege al nostru Carol II, **a reexaminat cazul** și a găsit deosebit de severe

concluziile Raportului, și că **Amza nu merită acea pedeapsă.**

-**mar.Prezan** : **Este regretabil că Nota aceea este adevărată.** Ar fi preferat să fie un fals ,

și astfel, prestigiul armatei ar fi fost salvat . Din moment ce nu este așa,

cere justiției militare sa redeschidă acele dosare, să le cerceteze, să hotărască ,

dacă gral Amza s-a făcut vinovat sau nu de ceva .

" **Dacă va fi absolvit, atunci este o fericire** , ni se ridică o greutate de pe suflet .

(**aplaude puternice**) **Nu va fi absolvit**, atunci **blestemul aceluia care s-a dus astăzi**

în mormânt îl va urmări toată viața "(**aplaude puternice**)

Cazul Sică Popescu

-**mar.Prezan** : **A primit acea scrisoare** și i-au dat lacrimile. Îl cunoscuse în tinerețe,

ca om al datoroiei , cinstit, care-și asuma răspunderile. Nu-l văzuse de 2 ani de zile.

Nu-i dăduse nici un Memoriu (cum scriu ziarele) .Dar există un **Memoriu**

adresat ministrului Apărării, unde respingea toate inculpările aduse.

Cum să trimiți un asemenea om în " surghiun " fără nici o dovadă ?!

A devenit un fel de "sistem " la noi în țară ca ... un om politic ,

face o insinuare în Parlament ...

[-----]

// **Morala politicianilor // Senat, 2 apr.'33**

NNSăveanu, N.Iorga, Gr.Filipescu, M.Manoilescu, gral Samsonovici, AI.Vaida.

-**NNSăveanu** (PNL) : Ședința de ieri s-a terminat la ora 2 noaptea.

A fost extrem de interesantă prezența militarilor senatori.

În 1923, printr-o dispoziție constituțională, s-a hotărât această categorie de senatori de drept.

Vor fi și printre militari uscături . Să fie pedepsiți .

"Dar nu pot pricepe eu să solidarizez întreaga armată cu greșelile făcute de unii "

[-----]

-N.Iorga (PND) : Am văzut continuarea discuției , prin contribuția generalilor.

S- a afirmat că , prin stricarea contractului cu Skoda , pe vremea când el era premier , s-a riscat ca armata să rămână fără înzestrare .

Acest contract nu s-a stricat niciodată ! Este o legendă !

Dar au trebuit făcute **sacrificiile bugetare cunoscute !**

Cazul Gral Ștefănescu -Amza

El l-a prețuit și-l prețuiește și acum ,pentru lunile de colaborare , în guvern.

Ștefănescu -Amza a fost făcut general la 45 de ani ; a fost ministru de Război , în guvernul său.

Acum s-a adus în opinia publică acel **Memoriu din ... 1922** , pe care Consiliul Superior , sub președinția regelui actual , **a fost anulat !** [.....]

În ce privește cele 2 milioane ce se impută generalului Amza ...

"apoi vă rog să-mi faceți și mie proces pentru mai mult de 2 milioane

[-----]

El, Iorga, a găsit la președinția Consiliului, 40 de milioane de lei, de care a dat socoteală la ministerul finanțelor.

[-----]

"Eu iau pe conștiința mea cele 2 milioane ale generalului Amza.

Acesta este răspunsul meu. **Dați-mă în judecată pe mine .**

Eu sunt responsabil pentru toți banii cheltuiți în așa fel , încât nu spun nimic, nu vreau să spun, nu pot să spun. Ar fi un păcat dacă ușurința mea ar lăsa să se înțeleagă pentru ce s-au cheltuit acești bani.

[-----]

-Gr.Filipescu (P.Conservator) : Cere ca "Afacerea Skoda" să fie cercetată.

Dar înfierează cu ultima energie "**opera scelerată** a acelor cari se folosesc de această tristă afacere , **pentru a sădi neîncrederea în rândurile oștirii , căutând să împartă aramata în două tabere vrăjmașe .** [-----]

armata nu poate fi **stropită cu noroi de o mână de netrebnici. "**

[-----]

- M.Manolescu : Nu va vorbi despre "santinelele fantomă " , nici depre" pecețile fragile"

Aceasta este treaba justiției.Nu va vorbi nici despre tinerii și distinșii ambasadori ai unor cercuri guvernamentale [**aluzie la fiul lui Vaida**] pe lângă birourile Skoda.

Și pentru aceasta , justiția va face lumină.

Dar "**datorită intrigilor politice** , nu s-a putut pune bază puternică unei **industrii naționale** [-----]

în timpul guvernului Iorga această operă a fost în continuare **sabotată , și ministrul de Război [Amza] are o mare răspundere .**

[-----]

-gral Samsonovici :S-au debitat atâtea neadevăruri despre armată,

încât **se poate pierde încrederea în ea** . [-----]

Nu a dispărut nici un document de importanță fundamentală pentru apărarea națională.

[-----]

" În ceea ce privește **frazele patriotice îndurerate** ,

în întunecimea cărora se ascund **multe din interpelările anunțate** ,

și **numeroase articole de atac**, noi cunoaștem **mantia patriotismului** și

acea **îngrijorare patriotardă** , care merge la tribună sau se așază la masa de scris .

[-----]

Problema aceasta , a armatei, nu trebuie să provoace disensiuni între noi.

-Al.Vaida -Voievod : "**Noi, oamenii politici, suntem infectați de politicianism** , care e **o boală mai spurcată decât sifilisul**, sau decât orice boală contagioasă.

[-----] **Noi, cei crescuți în valurile politicii, ne obișnuim cu această mizerie a politicii,**

cu calomnia răutăcioasă.

Un ofițer, fie el numai un locotenent, **nu o poate suporta.**

Dar generalul Popescu , cum ar fi putut suporta să fie arătat într-una cu degetul ,
șoptindu-se mereu în urma-i : acesta-i cu milioanele lui Seletzki ?

Să dea Dumnezeu să avem mulți bravi ca dânsul în armată .

(**Senatul păstrează o clipă de tăcere**)

Ar trebui ca atunci când noi, în polemicile noastre , afirmăm ceva, **să putem dovedi.**

[-----] **Or fi politiciani veroși, funcționari corupți, or fi chiar și în armată,**
dar a generaliza zicând :< **ca la noi , la nimenea !** > ,

aceasta e o sfâșiere a vitalității noastre.

În ce privește această afacere, până a nu se face dovada, **nu putem condamna**
nu numai pe un general, dar nici pe un simplu caporal ."

Afacerea Skoda / 1,2 apr-'33

12.) **N.Moscăuțeanu -Lot.Rădăceanu : demascări reciproce , 5 apr.'33**

(DAD, MO 82, 5 apr.'33)

Se învinuiesc reciproc de corupție, de subvenții guvernamentale ,
de agenți ai comuniștilor ; de amestec la "Tatar Bunar " ...

Vezi la fișeir PSD

13.) **Aniversarea unirii Basarabiei cu România , 9 apr.'33**

(DAD, MO 87, șed. din 9 apr.'33)

Sub președinția lui **Virgil Grossu** , omagiază 15 ani de la unirea Basarabiei .

[LD : **regret , nefișat , nexeroxat**]

dar o dau ca ... semn de minimalizare a acestei uniri...

Vacanță parlamentară . apr.- nov.'33

14.) **Nuntă în protipendadă : I.Lugosianu - El.Stelian Popescu, 24 apr.'33**

("Universul " , an 50, nr.110 , 25 apr.'33

[LD : o dau și eu așa ... ca semn al normalității ? ... sau ca semn al ce ?!
dacă în viața politică s-ar fi produs o asemenea " nuntă " între PNL și PNTJ ...]

Căsătoria **Elenei Stelian Popescu** (fiica lui Stelian Popescu , dir."Universului ")

cu **Ion Lugosianu** (ministr.Industriei , în guv.Vaida)

Nași : dna și dl **Nicolae Titulescu** .

Participă **întreg guvernul Vaida** , diplomați acreditați la București și ...

familiiile : **IGDuca, dr.Angelescu, N.Săveanu, Oct.Goga, Th.Florescu ,**

Gr.Trancu -Iași, Sever Dan, I.Pillat .... Max Auschnitt , Gabriel Marinescu

mulți generali , profesori , doctori , actori , actrițe .....

15.) Demisia lui Iuliu Maniu **de la șefia PNTJ , 1 mai '33** **Vezi context fișier PNTJ**

15a)" D. Maniu n-a demisionat ! " "Guvernul nu se remaniază ! "

(" Facla" , 28 apr.'33)

Amatorii de senzational au răspândit unul din numeroasele **zvonuri**

care formează **îndeletnicirea unor "anumite cercuri "** .

Informații din cea mai bună sursă ne îndreptățesc să afirmăm că **d.Maniu n-a demisionat** .

Toate știrile privitoare la **demisia d-lui Maniu din șefie și partid**, sunt **categoriaz desmintite în cercurile conducătoare ale PNT**.

Activitate prin telefon !

D.Mihalache a avut o **convorbire telefonică cu d.Maniu**.

Șeful PNT a fost informat despre conținutul și amploarea zvonurilor cari circulă la Cluj și în Capitală. **DI.Mihalache i-a citit** la telefon unul din **reportajele care sintetizau acele zvonuri**. DI.Maniu s-a arătat deopotrivă de mirat , ca și guvernul .

Din rândul **plămăditorilor de zvonuri**, s-a lansat și știrea **că guvernul va fi remaniat** .

Guvernul Vaida rămâne în forma în care prezidează azi , adică **cu compoziția care a fost fixată de Iuliu Maniu** în octombrie 1932, când a preluat conducerea .

PNT / 28 apr.'33

15 b) Cauzele conflictului Maniu -Vaida , 4 mai.'33

("Universul " , an 50, nr. 119, 5 mai '33 .**Aurel Gociman**)

[**LD : oricâtă bunăvoință aş arăta față de Maniu, oricare au fost motivele demisiei, oricare au fost principiile și fermitatea lui... este greu să apreciez acest stil , această manieră , de acțiune politică. La fel de greu este , însă, să "măsur" la adevărata dimensiune ... poziția lui Mihalache , care, a treia oară , a ținut cu dinții ca partidul să rămână la guvernare. Ce să mai spun de **PNT, ca entitate politică** , supus astfel la un balans între lideri, cramponându-se de putere !]**]

▣ Demisia lui Iuliu Maniu / 3 mai '33

Ion Mihalache s-a întors de la Sovata după întrevvedere cu **Maniu** ,

și a avut o lungă întrevedere cu **AI.Vaida**. [-----]

C.Executiv va fi convocat pentru duminică, la Clubul din str.Corăbiei,

d.Mirto însărcinându-se să prezinte **demisia lui Maniu**.

Mihalache a declarat prietenilor că nu candidează la șefia partidului [!!!] ,

deoarece **este vorba de o conducere provizorie**, întrucât, **imediat ce va trece în opoziție,**

Iuliu Maniu va fi proclamat , din nou, șef al PNT. [!!!]

Până atunci, **Iul.Maniu va rămâne un simplu membru de partid , cu reședința la Bădăcin.**

Vaida va fi proclamat șef al partidului [!!!] , asumându-și **sarcina continuării guvernării.**

Gociman / 5 mai'33

Conflictul Maniu -Vaida

Neînțelegerile dintre d.Maniu și Vaida preocupă cercurile politice din Ardeal.

Puțini cunosc adevăratele motive.Din sursă " foarte informată " am obținut unele lămuriri .

...Informatorul nostru - un bărbat politic cu multă trecere - ne spune că ,

imediat ce **d.Maniu** s-a întors din străinătate , **a încercat să reia conducerea PNT**.

...Simțind că partidul s-a obișnuit cu absența sa, din motive tactice , **s-a gândit să revie.**

...**Maniu** a comunicat dlui Popovici că **vrea să cunoască proiectele partidului,ale guvernului,**

să le studieze și să le avizeze ca șef de partid. [!!!]

...**Vaida** , evident mâhnit, **a răspuns** că niciodată **nu a vrut să îndepărteze pe Maniu** ,

că are posibilitatea **să participe la ședințele comitetului de conducere al PNT,**

la dezbaterile parlamentare , exercitându-și drepturile **de șef de partid. [!!!]**

...Răspunsul lui Vaida **I-a indispus pe Maniu**

...**Mihai Popovici** , constatând "răceala" ,a căutat să-i împace .

I-a invitat la **o cină la Dumitrache Popovici** -fratele ministrului.

Dar , înainte de orice explicație, dl **Vaida a fost chemat urgent... la Palat,**

Maniu s-a simțit jignit de " independența" lui Vaida față de șeful partidului...

Gociman / 5 mai'33

Scrisoarea lui Maniu (2 apr.'33)

... **Chiar atunci a scris Iuliu Maniu scrisoarea către Vaida** , care a stârnit atâte comentarii , a lăsat-o lui Popovici să o predea lui Vaida . În **acea scrisoare** , Maniu îi reproșa lui Vaida , în termeni prietenești dar fermi că , de la venirea lui la guvern :
s-au petrecut unele **lucruri cari nu sunt în spiritul statutelor partidului ;**
că a devesit președintele și Comitetul Executiv de atribuțiile lor,
concentrând asupra sa aceste atribuțiuni .
Că trebuie **să se revie la normele firești ;**
Că **partidul trebuie să fie la dispoziția președintelui** , ca să-și continue firul politicii anunțate când a revenit la conducerea PNȚ .
Că, în caz că Vaida nu va da ascultare acestor observații... va trage toate consecințele .
[-----]

Gociman / 5 mai '33

Partizanii "maniști "

Întrevederile de la Sovata , s-au făcut din inițiativa lui Vaida .

După întoarcerea lui Mihalache și Popovici , **de 1 mai, Maniu a mers la Cuj**, unde a stat **în casa nepotului Romulus Boilă.**

[LD : **atunci și aici și-a scris, probabil, demisia**]

A refuzat să se întâlnească cu partizanii .

...Curând, dl Maniu va pleca în străinătate , oprindu-se prin Viena .

Conflictul Maniu -Vaida

16.) Demisia lui Maniu de la șefia PNȚ și din Parlament , 1 mai '33

Al.Vaida -Voevod , șef al PNȚ , 7 mai ' 33 [Vezi context fișier PNȚ](#)

("Facla " , an XII, nr. 681, 8 mai '33)

La sediul din str.Clemanceau , s-a întrunit **șed.Comit.Executiv PNȚ** .

Ședința a fost prezidată de **GMironescu** (vice-președ.Consil de miniștri, ministr.la Interne)

Au asistat **toți membrii guvernului și aproape toți șefii de organizații.**

Virg.Madgearu (**secretar gral al PNȚ , ministr.Interne**) citește

▀ **Scrisoarea lui Iuliu Maniu către Al.Vaida** (trimisă prin Mihai Popovici) :

< **Iubite Alexandre,**

Motive politice , cari sunt în strânsă legătură cu **credințele mele și cu concepțiile mele** privitoare la politica de stat , m-au îndemnat **să-ți prezint la 2 aprilie 1933 demisia mea de la președinția partidului.**

Te rog **să aduci la cunoștința conducerii de partid** , că , precum am comunicat aceasta verbal d-lor Mihalache și Mihai Popovici , **nu pot reveni asupra acestei demisii** și sunt hotărât să **rămân un simplu membru al partidului nostru național-țărănesc** , în care m-am născut și pe care **sunt decis a-l servi în spirit de solidaritate și disciplină.**

Rog **conducerea de partid să ia fără întârziere la cunoștință demisia mea,** ca **lucrările partidului să nu sufere întârziere prin ținerea în suspensie în mod cu totul inutil a problemei președinției partidului.**

Te salut cu prietenie , **ss iuliu Maniu >** Scrisoarea este datată **1 mai 1933** .

-Mihai Popovici (ministr.Juștiției) : este profund mișcat că tocmai el este însărcinat să aducă la cunoștință **demisia lui Iuliu Maniu.** Arată că încercările de a-l determina să renunțe , au fost infructuoase.**Demisia** a fost anunțată printr-o scrisoare încă **din 2 aprilie**, și toate demersurile au rămas infructuoase. Maniu a comunicat că înțelege să rămâie mai departe **"soldat disciplinat al partidului "** [?!] și că **va fi alături de partid în toate acțiunile sale.** [!?]

Ion Mihalache / 7 mai '33

▣ Maniu se retrage !

Confirm cele declarate de d.Popovici .Din numeroasele mele convorbiri cu d.Maniu, în ultimele luni, m-am încredințat că d-sa era decis definitiv la demisionare .

D-sa se desparte nu de partid, ci de conducerea partidului [!?] ; și pe chestie de metodă.

Încercările de a-l clinti din hotărâre sau de a-l face să-și amâne hotărârea , **au fost inutile.**

Regretând profund gestul d-sale, suntem nevoiți **să pășim de îndată** - în interesul și al guvernului , și al țării , și al partidului nostru - **la împlinirea vacanței .**

Cu atât mai mare este regretul , cu cât **știm cu toții cât datorează și partidul și țara , deosebitei sale personalități**, care s-a impus prin valoarea ei strălucită , nu numai partidului, dar și țării întregi. **O constatare satisfăcătoare** însă se impune , din primul moment, - **și aici este marele său merit [!?]** - că **partidul nostru este așa de solid încheșat** încât **trecerea la o nouă președinție se poate face fără zdruncin și fără primejdiile** prin care trec alte partide în astfel de împrejurări .[?!]

Marea operă națională a fuziunii ideii naționale cu ideea socială a țărănismului , se vede astfel deplin consolidată [!?] spre binele neamului.

Cine crede că **retragerea d-lui Maniu** înseamnă **începutului unei campanii străine de rostul și de firea intereselor naționale**, nu cunoaște patriotismului și abnegația sa.

Aportul lui sufletesc va fi dat mai departe partidului." [?!]

I.Mihalache / 7 mai '33

▣ Vaida , președinte PNT !

Noua răspundere a conducerii **revine noului Președinte . Noul președinte** nu poate fi altul decât **acela care și-a sumat** , cu pieptul deschis , **răspunderea guvernării** partidului nostru , chemat la cârmă prin **îndoita încredere a Coroanei și a Țării** - pe baza programului și în urma luptelor aprige ce am dus.

Noua președinție se impune în persoana d-lui Alex.Vaida - Voevod, fără putința vreunei contracandidaturi , din două mari considerațiuni .

Interesul țării de a avea guverne cu răspundere întreașă , concentrată în persoanapreședintelui . **Experiența** de a avea șef de guvern , care nu e șeful partidului ce îl susține,

poate avea în țara noastră neajunsuri care împiedică funcționarea disciplinată și armonică a aparatului oficial de stat .

Al doilea : **distinsa personalitate a dlui Vaida-Voevod.**

Patriarh al luptelor politice pe terenul național, **luptând bărbătește ca un tânăr** , și în fața problemelor prezentului atât naționale , cât și sociale - **el era merit și trebuia să-și încununeze pe vârful piramidei glorioasa lui activitate politică.**lată de ce

Biroul propune cu conștiința clară prezidenția d-lui Alexandru Vaida -Voevod.

Din parte-mi, îi fac această urare :

Cât a fost de viteaz și norocos pe tărâmul luptelor naționale, să fie tot așa și pe terenul gloduros al problemelor sociale și economice pe care le ridică noua evoluție a omenirii în granițele și între granițele popoarelor.

[-----]

Se impune ca **guvernul , sprijinit de partid**, să nu piardă din vedere **reala topografie a partidului, realul nostru rost și dinamism .**

< Țărănismul > - ca program și ca metodă.

Și întru aceasta îi urăm strălucit succes d-lui Alexandru Vaida -Voevod, iar noi îi vom sta de ajutor.

Comitetul Executiv , în unanimitate , primește prin aclamație **propunerea d-lui I.Mihalache.**

I.Mihalache / 7 mai '33

GGMironescu / 7 mai'33

▣ Președinții PNT : Maniu / Vaida

Facem astăzi un act de importanță covârșitoare , **un act istoric** [?]

Răspunderea noastră este enormă, dar prin explicațiile date de dnii Popovici și Mihalache , rezultă că ne găsim în fața inevitabilului.

Hotărârea președintelui nostru , Iuliu Maniu, de a se retrage de la președinția partidului , este irevocabilă , și el cere imediata rezolvare a demisiei sale .

Constatând că nu este în putința noastră de a împiedica retragerea președintelui nostru , d .**Mihalache a propus primirea demisiei**

și **proclamarea ca președinte a d-lui Alexandru Vaida -Voevod.**

Un organism politic sănătos trebuie să știe a îndura orice jertfă pentru a-și îndeplini misiunea de a sluji interesele superioare ale țării. (**aplauze prelungite**)

Din **aplauzele prelungite** cu cari ați salutat **propunerea d-lui Mihalache** , rezultă că **dvs.ați primit-o în unanimitate.**

Proclam deci președinte al partidului pe d-l Alexandru Vaida -Voevod.

(**Comitetul aclamă , în picioare , pe d.Vaida**)

GGMironescu / 7 mai '33

Al.Vaida- Voevod / 7 mai '33

" Aghiotantul" lui Maniu

Asumarea președinției PNT

[LD : cum a fost Vaida ? La Budapesta și la București ? Este sincer, este viclean ?

L-a manipulat Maniu ? Partidul ? Carol II ?

Ce și-or fi vorbit cei doi în închisoarea din Sighet ?!]

Mărturisite că retrăește astăzi acele **grele sentimente** , pe care le-a încercat **când Iuliu Maniu și-a dat demisia pentru întâia oară. [!!!]**

A fost **deprins a fi totdeauna alături de Maniu** , din frageda lor junețe.

Reamintește **luptele purtate împreună**, pentru **cauza națională**, apoi , în **luptele sociale ale țărănismului** , căci cele două idealuri coincid.

" În aceste lupte , **soarta și rostul meu a fost să fiu aghiotant , [!!!]**

un **întregitor al activității dlui Maniu** .

Eu proclamam cuvântul adevărului dictat de el ." [!!!]

Astăzi, când eu eram **convins să mă retrag din vârtoarea politică , [!!!]**

mi se impune [!!!] rolul primei conduceri. "

Omul însă nu poate să-și calculeze soarta și oricât de grea ar fi clipa prin care trece , **trebuie să facă față datoriei sale.**

" **A înlocui pe d.Maniu, ar fi o lipsă de modestie și o temeritate. [!!!]**

Eu mă angajez la acest rol **numai dacă dvs. îmi veți da același ajutor , același concurs, pe care i l-ați dat lui "**

Notă *

Scrisoarea lui Maniu către Ștefan Cicio-Pop

[LD : oare **cât timp a stat Maniu în parlamentul românesc**, având în vedere alegerea sa

succesivă ?Când era **în opoziție, l-a boicotat** sau nu l-a onorat cu prezența ;

odată ajuns **la putere ... l-a onorat cât a fost prim-ministru** , dar , și atunci,

nu i-a prea plăcut să participe la dezbateri ; odată **supărat ... l-a părăsit, prin demisie .**

Cred că a stat **mai mult " retras"** , mai mult " **în afara parlamentului "** ...

deși pretindea că este **apostol al luptei democratice parlamentare !]**

Aflat la Royat , **Cicio Pop** a primit o **lungă scrisoare** în care ,

după ce îi expune **motivele pentru care demisionează de la șefia partidului,**

Maniu îl încunostește că a hotărât să demisioneze și din Parlament . [!!!]

Scrisoarea de demisie - cerută de regulamentul Camerei - o va trimite președintelui Camerei , când acesta se va reîntoarce în țară .
Demisia Maniu / Președinția Vaida / 1-7 mai '33

17.) Criza din PNT / Maniu-Vaida -Mihalache /iul. -oct.'33

17a) **Al.Vaida** , discurs, întrunirea PNT - tineret ardelean , Cluj, 2 iul.'33

("Facla" , 5 iul.'33)

La Clubul PNT , o întrunire a **tineretului ardelean**, prezidată de **Vaida**, asistat de **Hațieganu** , și de deput. **Adam Popa, Emil Pop, Simonetti** și deputați tineri.

Vaida / 2 iul.'33

▣ Datoriile tineretului PNT

/ Necesitatea ca tineretul să se organizeze, să muncească, să lupte .

S-a uitat că înainte erau " acționiști" și "chemăriști " ! ?

Chemăristul a fost o mișcare a tineretului ,

iar "**acționist**" este orice persoană care acționează pe teren.

/ Lămurește cum trebuie înțelese libertățile ; **îndeamnă tineretul să nu se încurce în discuții doctrinare excesive , ci să coboare în popor.**

" Țăranul nostru este conservator . Badea Nicoleta nu se preocupă de doctrine.

Iar noi toții suntem fii și nepoți de țărani.

Vaida / 2 iul.'33

" Testament politic "

"**Doresc** ca acum spre sfârșitul vieții mele și atunci când voi închide ochii , să-mi închid liniștit că **am lăsat generațiilor de mâine moștenirea unui puternic instrument** , care să fie **Partidul Național-Țărănesc** , bine organizat și cu elemente bine pregătite.

Programul pe care l-am lansat este testamentul meu politic "

[LD : ziarul anunță că **discursul** a stârnit un mare entuziasm , că **s-a hotărât publicarea lui într-o broșură**, după notele stenogramei, și difuzarea lui către tineretul din țară.Eu nu cred că am această cuvântare]

Vaida / 2 iul.'33

---

17 b) **Iul.Maniu** la Bădăcin : casa culturală "Dr.Ion și Clara Maniu " , 11 sept.'33

Iul.Maniu pleacă la Sovata .

("Universul " , an 50, nr.250 - 251, 12 - 13 sept.'33)

[LD : notez reportajul pentru a încerca să-i reînviu aceste personalități în postura lor firească, de oameni ... Cu toate acestea , am un acut sentiment al zădărniceii !

Aceeași oameni care îl proslăveau pe-al lor **Iuliu Maniu**.... ce vor face după numai după ... 14 ani ? dar după 20 , când el se va săvârși în **închisoarea de la Sighet ? !]**

Dis de dimineață , **carele cu țărani** de prin județ și țărani în corpore pe jos, cu **drapele, placarde și muzici** se îndreptau din diferite părți spre Bădăcin.

La ora 8 dimineața, "**dealul Țarinei " de la Bădăcin**,era plin de țărani.

Un cortegiu s-a format la Șimleu, cu numeroși țărani din diferite comune și au pornit spre Bădăcin cu deputatul Ionel V.Pop, în frunte. Se pot evalua la **cca 4. 000 cei prezenți**.

La ora 10 , sosește **episcopul Frențiu**, însoțit de **Iuliu Maniu** și de **George Pop** , prefectul jud.Sălaj.Sunt întâmpinați de clerul adunat mai din vreme.

Primarul din Bădăcin, le urează bun sosit. S-a format un cortegiu : **episcopul Frențiu**, îmbrăcat în sfinte odăjdii, **canonicul Maghiari, vicarul Cupcea**, și clerul.

Urmau Maniu, prefectul Gh.Pop,[-----]Urma poporul cu muzici.

În vârful dealului, era improvisat **un altar**. A urmat o lungă **slujbă religioasă**.

Apoi episcopul Frențiu a ținut o predică ; apoi un parastas pentru odihna lui **Ion și Clara Maniu**.

Apoi cortegiul s-a îndreptat spre locul unde se va înălța **casa culturală**.

S-a făcut ceremonia punerii **pietrei fundamentale**.
Frențiu a evocat părinții dar și activitatea lui Iuliu Maniu.
Studentul Ciobanu a citit **actul de fundațiune**, care, sigilat, s-a introdus la temelia clădirii.

Apoi cortegiul s-a deplasat iar pe dealul "Țarinei" . Acolo s-au ținut multe cuvântări .

[-----]

Maniu a invitat acasă la d-sa ----- apoi . rând pe rând, automobilele au placat .....

***

[LD Nota ce urmează este plină de ironie]

Cu o zi înainte , **Sever Dan** vizitase pe **Maniu la Bădăcin**, cu misiunea de împăcare din partea lui Vaida. **Rezultatul** acestei misiuni a fost **negativ**.

Maniu ar fi spus : < Eu stau liniștit la Bădăcin și nu fac politică > [!!!] .

Păcat că a doua zi nu a fost și Vaida la Bădăcin, să fi binecuvântat Frențiu acea trinitate !

Răspusul a impresionat profund , încât a doua zi.....la Bădăcin ,

era împânzit și cu **agenți secreți [??]**

Și tot ca semnal că nu face politică ... **Maniu s-a solidarizat cu Manifestul lui Boilă**

[**LD : nu am acest manifest !**] și acțiunea acestuia !

"**Trebuie să fie un mare adevăr filozofic** , în credința aceluia care spun

că **vorba a fost dată omului , ca să-și ascundă gândul " [!!!]**

Oricum, drumul de la Alba Iulia la Sovata , parcurs în ultimii 5 ani, va intra în istorie !

"**Împărțiți în două tabere - vaidaști și maniști - frații de ieri uită vremurile când erau laolaltă și își aduc acum acuzații reciproce, din cele mai nemărturisibile ."**

****

Se contează pe vreo 50 de deputați și senatori , azi la Sovata .

Bădăcin - Sovata / 11 sept.'33
-----

17 c) Congresul tineretului național-țărănist, Câmpulung-Muscel , 11 sept.'33

IMihalache - expozeu.Alegerea Comit.Executiv , PNȚ-tineret

("Universul " , 50, nr.249 , 12 sept .'33 / A.Agnese / ; + foto mulțime)

[LD : în aceeași zi cu solemnitatea de la Bădăcin...]

Marchează reimplicarea lui Mihalache în viața PNȚ ;

Absența ardelinilor și retragerea lui Maniu la Bădăcin

păreau a da indicații că disensiunile cu " regățenii" - alias " țărăniștii " ...s-au accentuat.

Prezența anumitor miniștri din guvern ... indicau, însă,disensiunile cu Vaida.

Așa că "unitatea" partidului părea pusă la grea încercare !

În toate cele 3 episoade - Cluj, Bădăcin , Câmpulung -

străduință deosebită pentru captarea tineretului]

"Universul " /

Congresul.

S-a desfășurat la **Câmpulung (Muscel)**

" **Au fost reprezentate toate ținuturile, afară de Ardeal [?!]** ,

absență pe care a remarcat-o și Mihalache în expozeu.

Acest **congres era așteptat cu mare înfrigurare**, pentru că urma să clarifice

unele poziții ale partidului. **D.Mihalache și-a organizat** o frumoasă **demonstrație de simpatie** ,

la care au participat cca **10.000 de oameni**, desigur , **cu intenția de a arăta** ,

mai mult în fața partidului decât a țării, popularitatea de care se bucură în jud.Muscel.

În expunerea sa , **d.I.Mihalache** s-a ocupat de **viitoarea organizare de stat** ,

și n-a uitat să atingă și "**chestiunea constituțională** " care a provocat criza din ianuarie "

În ce privește **programul financiar al partidului**,

d-sa s-a separat complet de vederile ministrului de Finanțe [**Virg.Madgearu**]

și **ale celorlalți fruntași ai partidului**, [!!!]

apropiindu-se de dizidenții țărăniști [Lupu, Iunian] care cer devalorizarea leului "

Defilarea

La ora 11 Mihalache a primit defilarea . Pe o estradă el este flancat de "țărăniști " :
Întemeietorii ; Foști și actuali miniștri ; Subsecretari de stat ; Funcționari înalți ; Doctrinariii ;
Parlamentarii ; Prefecții ; Primarii ; Ziariștii ; Fruntașii musceleni, învățătorii, preoții , cooperatiștii

Coloana

În capul coloanei, călare , prefectul de Muscel, (considerat "aghiotantul " lui Mihalache) urmat de
tineretul capitalei, tineret din Teleorman, Buzău, Vaslui, Roman, Fălciu, Ismail, Prahova,
Vâlcea, Olt, Topoloveni, Călinești, Rucăr, Dolj ș.a.ș.a.

Pe placarde, lozinci : " Țărănismul are **un singur comandant : Ion Mihalache !**" [!!!]

" Trăiască **căpitanul PNȚ !**" [!!!] , "Râvnim **revoluție morală !**" [!!!] ,

"Așteptăm ordinul **comandantului suprem !**" [!!!]

[-----]

Mihalache / 11 sept.'33

Programul PNȚ

" Noi avem **un singur program** , pe care îl vom păzi cu sfințenie.

El e dat de congresul și comitetul de conducere al partidului

- și numai aceste organe pot hotărâ schimbarea lui -

iar acum este **în curs de aplicare** , de către **guvernul condus de d.Vaida Voevod.**

Voi arăta totuși **directivile** și voi pune **jaloanele** după cari trebuie căutată îndreptarea țării.

Azi, din zidurile acestea nu se mai aud gemete , [???

ca pe vremea **guvernării liberale** și a **stăpânirilor străine** [!!!]

când povestea spunea : Zidul rău mă strânge, viața mi se stinge

Astăzi se aude înăuntru : În noi toți , un suflet bate .

[**Dinastia**] [**Stat țărănesc**]

" **PNȚ** este un **partid semi-revoluționar** .

Revoluționar prin scopurile sale : **cucerirea puterii de către clasa țărănească** , [!!!]

pentru alcătuirea unui **stat rezemat pe realitățile naționale** .[-----]

[**Armata - Afacerea Skoda**]

" Am făcut **cea mai mare comandă de arme de la război**, așa că **ne-am prezentat bine la conferința dezarmării**. [!?] În ce privește **afacerea "Skoda"** , am dat-o **pe mâinile justiției militare. Madgearu** mi-a spus acum câteva zile că **de va fi vreunul din partid sau să fie amestecat , el îl va împușca** [!?] Să se termine odată cu calomniile !

Sunt sigur că țara va avea surprize asupra vinovaților reali în chestia "Skoda "

[**Probleme interne PNȚ**]

" Nimic nu ne-a oprit în cale , nici **criza de șefie**, nici **ambițiile deșarte a doi vicepreședinți**

[**C.Stere și Gr.Iunian ?**] plecați cu zgomot. După o guvernare ce ne-a urmat [**Iorga**]

am fost chemați tot noi, căci **numai noi avem un program și o forță de realizare.**

[**Analfabetismul , Școală țărănească**]

" Echilibrul statului stă pe **țaran**.Dar el este analfabet ; **60 % nu știu carte.**

7000 de învățători fără posturi , și zeci de **mii de intelectuali șomeri** ,

când sunt atâția analfabeți . **Acesta e echilibru de stat** ?[-----]

[**Sănătatea , Munca**]

" În ce privește sănătatea , **nu e nici o țară unde să fie și mai multe boli** .

Suntem **cea din urmă țară** în ce privește sănătatea și îngrijirea bolnavilor.

Țărănimea e roasă de boli . [-----]

[**Reformă administrativă !**]

" Nu mai e admisibil să rămânem cu **71 de județe** , ca pe vremea lui Mircea.

Căci un prefect poate conduce 3 -4 județe .Azi peste **70 % din buget** sunt cheltuite

pentru personal. Mai bine să avem 10 divizii înarmate , decât 20 fără puști și fără tunuri.

E nevoie de **o reformă administrativă** , bazată pe mari unități economice și godpodărești.

[**Datoria externă**] " Avem nevoie de **credit ieftin**

pe care **nu ni-l poate da legea conversiunii**.

Pe planul monetar în care ne găsim astăzi , **nu se mai poate găsi soluția.**

Poziția monedei noastre este definitiv pierdută.

Franța ne cere aur . Noi nu suntem fabricanți de aur ci numai de grâu.

Nu mai putem să ținem pasul cu francul francez.

Francezul e depozitar de bani, iar noi de datorii.[-----]

dar numai noi am rămas cu ambiția să-l susținem cu orice preț.

Când mergem din deficit în deficit, moneda trebuie să se devalorizeze.

Peste 80 % din mărfuri se vând pe preț devalorizat.[-----]

Devalorizarea monedei, face **necesară suspendarea cuponului extern.**

Totuși noi facem jertfe mereu, rezistând pe poziția francului francez. [-----]

economia se primitizează , se strânge și se zgibulește.

Nu avem astfel soluții la marea problemă a cerealelor. [-----]

Trebuie să accentuăm că **în devalorizare la un curs scăzut văd mântuirea zilei.**

Consider această devalorizare ca un act fatal. [-----]

[**reforma parlamentară**]

" **Parlamentarismul să fie ajustat și adecvat noilor funcții economice ale statului.**

[.....] **Trebuie o reducere a nr.deputaților ;**

"**Senatul este -în noile condiții - un balast anacronic , costisitor și de prisos "**

[**responsabilitatea guvernării**]

" **Responsabilitatea de la cel mai umil funcționar până la primul ministru**

Suveranul trebuie și în fapt , ca și după Constituție , lăsat realmente fără răspunderea actului de guvernământ , nici direct , și nici indirect .

[-----]

Nu se poate astfel governa ! Primul ministru care se simte < prizonier > ,

nu-și poate asuma răspunderile , **căci < prizonier > și < responsabil >**

sunt două lucruri care se exclud.

Reponsabilitatea primului ministru implică **mână liberă** în alcătuirea cabinetului ,

inclusiv ministru de război, [.....] și implică de asemenea **mână liberă**

asupra tuturor funcționarilor publici.

Nu este cu putință să fie un ministru responsabil [**off-ul lui Mihalache !**]

și **subalternii săi să aibă raporturi < de serviciu > cu Suveranul** peste capul ministrului ,

și **considerându-se de < oamenii regelui > , să iasă de sub disciplina celui legal responsabil "**

(**N.Red.: acest pasaj a fost viu aplaudat de miile de cetățeni cari participau la adunare .**

Se strigă : < Jos Gavrilă ! >)

" **A se acorda încrederea deplină și nelimitată primului ministru al țării** [**off-ul lui Maniu !**]

, înseamnă **deplină încredere acordată țării ,**

care este singurul **scut permanent și neștirbit al monarhiei și tronului.** "

[-----]

Moțiunea / 11 sept.'33

"**Tineretul se dăruiește** din plin luptei pentru **traducerea în program a partidului**

și **realizării în fapt a directivelor expuse de d.Mihalache , [!!!]**

cari se par a fi smulse din sufletele noastre, convingși că eficacitatea unui program este în funcțiune de instrumentul chemat să-l execute.

Cerem ca congresul partidului să decidă și asupra programului

și **asupra unei reorganizări a partidului.**

Cerem ca partidul să ia măsuri ca organizare a tineretului

să nu mai întâmpine ostilitatea unora din cei ce au demnități în ierarhia de partid.

Partidul să hotărască să-și recruteze **membrii numai prin organizația tineretului.** "

Mihalache / 11 sept.'33

-----

17 d) Neo-țărănismul și teoriile constituționale ale lui I. Mihalache , după 11 sept.'33

(" Universul " , 13 sept .'33)

În discursul -program expus de **I.Mihalache** la Câmpulung, el a vorbit de " **ideologia țărănistă** " și de **rezultatele " dezastruoase "** ale guvernărilor **PNȚ**.^[?!?]

[**se dau diversele lui constatări și critici în politica școlară, sanitară, administrativă, parlament**]

D-sa a atăcat apoi și problema **responsabilității Suveranului** în regimul constituțional , cu "**mâna liberă** " dată primului ministru.

Ele completează **Manifestul** d-lui **Zaharia Boilă** - " A bătut ceasul ! " -

cu **teoriile sale constituționale** privind **responsabilitatea Suveranului**

și **prim ministru " prizonier "**^[se speculează afirmațiile]

Cum dl Mihalache este vicepreședintele PNȚ, declarațiile sale sunt atât de grave, încât guvernul trebuie să ia poziție.

Mihalache / 11 sept.'33

---

17 e) Guvernul Vaida în greu impas , 13 sept.'33

("Universul" , an 50 , nr.250, 13 sept.'33)

După cunoașterea **declarațiilor** lui **I.Mihalache**,

Tilea a plecat cu automobilul la **Călimănești** ,unde se află **prim-ministru Vaida** .

Știrile primite de la Călimănești (prin telefon) arată că **dârzenia dlui Mihalache a făcut o deosebită impresie asupra primului ministru** .

Manifestația dlui Mihalache, aprobarea semnificativă a asistenței

- în care se aflau și parlamentari și ministeriabili -

a făcut pe Vaida să ajungă la convingerea că PNȚ , prin exponenții săi autorizați,

se găsește în divergență cu concepția guvernului.

Întorsătura luată de evenimente , prin **această nouă solidarizare a dlui Mihalache**

cu elocvența rezervă a dlui Maniu,

îl determină pe d.Vaida să considere că a devenit imposibilă continuarea guvernării .

Vaida / 13 sept.'33

Acțiunea de răsturnare a guvernului Vaida , mart -oct '33

// considerente de etică politică, moravuri // [Vezi context la fișierele de partid.](#)

18.)PNL - IGDuca

Adunările profesionale ale PNL . Conferința a II-a . 13 martie'33

18 a)Industrie , muncă , transporturi

(„Universul” , an 50, nr.70, 14 mart.'33)

Antiindustrialismul PNȚ

Împotriva industriei s-au adus, de către **actualii guvernanți**,

în timpul ofensivei demagogice de pe când erau în opoziție, **acuzății de tot felul.**

Ca să fie consecvenți, **odată la putere**, au aplicat , prin exponentul economic al partidului, politica târnăcopului.

Rezultatul a fost dezastruos, chiar pentru finanțele publice.

Dinu Brătianu / 13 mart.'33

▣ Rolul și locul industriei

▣ Anti- industrialismul primitiv al PNȚ

Adversarii noștri politici , în lipsă de alte imputări, ne fac pe aceea să ne declare : **partid industrial și bancar.**

Suntem mândri că am fost singurul partid politic , care întotdeauna a înțeles că

o țară nu poate să se dezvolte și să trăiască fără o industrie.

Toate țările încep a trăi în copilăria lor , numai din păstorit , în adolescența lor , din cultura pământului, în vârsta lor matură , ele devin și țări industriale.

A susține că **România trebuie să rămână o țară pur agricolă** ,

este a dori ca ea să se înjosească la gradul țărilor sălbatece din Africa.

Industria consumă produsele brute ale țării și le pune în valoare prin transformarea lor.

Ea procură o muncă mai rentabilă populației țării , pe care o emancipează economic de străinătate. De aceea **nu este țară civilizată în lume** , care să nu caute să-și creeze cu orice sacrificii **o industrie națională**.

Nu se aude înt-alte țări proferându-se cuvântul de industrie parazită,

deși toate-și **protejează industria lor**.

Avem singuri **tristul privilegiu** să avem la cârma țării ,oameni cu concepții atât de primitive , încât fac un program de guvernământ din distrugerea industriei.

[-----]

Toate acestea sunt atât de evidente încât **este inexplicabil ca un guvern al țării**

să nu priceapă și din ură pentru tot ce s-a creat , cu atâta muncă și jertfe ,

să caute să dărâme cu târnăcopul d-lui ministru de finanțe ,

distrugând , în același timp, **țara care a încăput pe mâinile lui** .

Afară de câțiva privilegiați, **industria este obiectul de ură al guvernelor**

național-țărăniște. [-----]

ing.C.Orghidan / 13 mart.'33

Propaganda și confuziile țărăniște .

[**LD : C.Orghidan** era președintele Uniunii industriilor metalurgice și miniere, vice-președintele Camerei de industrie și comerț din Capitală .]

Pentru realizarea **ideologiei „statului țărănesc”** s-a lansat în lumea politică ,

în contra celui de-al doilea izvor de bogăție al țării,

cuvântul de „industrie parazită”.

În urma unei **propagande interesate și criminală**, față de interesele țării,

la a cărei răspândire **partidul țărănesc a contribuit deosebit**,

iar **mentorul său economic [Madgearu] are o răspundere deplină**,

s-au stabilit în opinia publică **confuziuni regretabile**

privitoare la **necesitatea industriei**. [-----]

D.Mociorniță / (observații) 13 martie'33

Greșelile politicii PNT

Înlăturarea industriei naționale de la furniturile de Stat , a constituit o gravă și

neiertată greșală față de interesele țării , **căci dându-se comenzile în străinătate**,

s-au sprijinit industria și muncitorii străini, **fără ca cel puțin să se obțină**

compensațiuni avantajoase pentru alte ramuri de producție națională.

Nu mai puțin au contribuit la sufocarea și nerespectarea angajamentelor

Statului pentru comenzile ce i-au fost atribuite . [-----]

M. G.Constantinescu / 13 mart.'33

Politica greșită a PNT

Relevă un aspect social și psihologic al felului cum actuala criză

a găsit răsunset în mintea și înțelegerea guvernanților.

Pornindu-se de la principiul cu totul greșit „că în timp de criză

nevoile oamenilor pot suferi o subnivelare,

și crezându-se în eficacitatea unor principii socialiste importate

din foruri spirituale competente numai pentru admirabile speculațiuni

„ex cathedra” , s-a spulberat **prin măsuri vexatorii față de așezările industriale** ,

tot creditul de care dispuneau,

și în felul acesta am avut o relaxare a industriei noastre din rosturile ei firești

prin intervenționismul unei politici de stat nenorocită ,

ca să nu zicem vădit falimentară. [-----]

Barbu Dumitrescu / 13 mart.'33

Greșelile politicii PNT

Opera PNL a fost întreruptă prin guvernarea național-țărănișă,

care, deși a elaborat legi noi de ocrotire, **a lovit interesele muncitorimii**, întru cât **nu a aplicat cu strictețe legea magistrațiilor** pentru a apăra munca românească, de concurența străină; întrucât **a dat însemnate comenzi pentru stat industriile străine**, lipsind astfel de ajutorul Statului industriile și muncitorimea din țară; întru cât prin **abuzul de legiferare a creat o atmosferă de nestabilitate și neîncredere** de natură de a paraliza orice activitate economică, ceea ce a avut efecte dezastruoase în mediile muncitorești.

Adunarea profesională a PNL. Conferința a III-a, 19 martie '33

18 b) finanțe , comerț și cooperăție

(„Universul” , nr.77 , 21 mart.'33)

Constant Georgescu / 19 mart.'33

Guvernele PNT, Iorga, PNT - impozitele indirecte

Guvernele ce s-au succedat după PNL, și-au pus toată nădejdea sporirii veniturilor, în sporirea exagerată a impozitelor indirecte :

Sporite într-o epocă de depresiune economică, impozitele indirecte au scăzut ca randament, fraudele s-au mărit la maximum (a constatat și d.Rist, în raportul său !)

Partidele ce au venit la guvern, au distrus însemnate surse de venituri, prin înființarea regiilor publice comerciale, create pentru plasarea partizanilor politici, care au sporit cheltuielile, au încasat tantieme fabuloase,

iar veniturile regiilor au fost reduse .[-----]

Constant Georgescu / 19 mart.'33

Politica PNT: impozite locale

Prin Legea din 1930, Mihalache a permis, pentru echilibrarea bugetelor umflate de partizanii politici, să se adauge impozite, fără limită, de către comune și județe.

Abuzurile și impunerile au devenit revoltătoare, și azi cetățenii plâng mai mult de povara impozitelor și taxelor administrației locale, decât de cele către stat .[-----]

Comunele au supraevaluat veniturile, au ordonat cheltuieli fără acoperire, încât bugetele comunale sunt în deficit cronic.[-----]

Bugetele comunale și județene au fost mereu sporite, pentru cheltuieli de personal (peste 50 % din total) pentru lucrări de investiție, vizând luxul, pentru exproprieri costisitoare. Întreprinderile comunale, în loc să perceapă taxe pentru serviciile aduse cetățenilor (lumină, apă etc.) au căutat să realizeze beneficii, urcând prețurile serviciilor peste costul de producție, spre a acoperi golurile bugetare și cheltuielile de personal.

Rezultatul guvernării PNT a fost : o risipă bugetară pentru plasarea partizanilor politici, sub masca unor reforme rău începute - sporirea funcționarilor – distrugerea producției printr-o politică de istovire fiscală inchizitorială. [-----]

M.Negură (raportor) / 19 mart.'33

Problema cooperăției

Cooperăția s-a născut spontan, s-a mișcat liber, conducătorii prin entuziasm și dezinteresare au cucerit încrederea maselor, statul având doar rol de îndrumător.

În afară de unele cauze inevitabile, ruina de astăzi a cooperăției se datorește **legiuirilor pripite**, cu instituții ce se abat de la normele cooperatiste, **organele de conducere urmărind foloase materiale nepermise, cu vinovata îngăduință și încurajare a guvernelor PNT**.

Adunarea profesională a PNL .Conferința a IV-a, 26 mart.'33

18 c) școală , biserică, cultură

(BCS, fd,St.Georges, pach.XLI, ds.1, f. 26- 167)

I.Pillat /

Politica culturală a PNT

Concepția „tărâncopolului”, inaugurată de PNT, cât și a „rumbei” culturale ... au prevalat, **Concepția distrugerii culturale pătimașe a tot ce fusese creat de PNL**.

Distrugerea lor a fost completată de „intermezzo” Iorga, cu experiențe catastrofale.
Guvernul Maniu, își începe „opera” culturală, prin desființarea Ministerului Artelor...
, înființând Direcția educației poporului pe lângă Ministerului muncii și sănătății !
Guvernul Iorga a reorganizat și dezorganizat ceea ce dezorganizase deja PNȚ !
/Ministrul actual al Instrucțiunii, Gusti, reluând proiectul de organizare culturală de pe timpul lui
Angelescu, vine acum cu un nou Proiect de reorganizare completă în care introduce unele
inovații : un Senat cultural (pe lângă direcția Culturii Naționale) ,
cărui încă nu-i sunt precizate atribuțiile.[-----]

IGDuca / 26 mart.'33

Politica PNȚ : cultele

PNȚ a făcut, din nenorocire, și la acest capitol, **lucrare negativă și distructivă** :

- 1) A desființat Ministerul Cultelor .Direcția cultelor de la Ministerul de Instrucție,
a fost amenințată și fără autoritate.A compromis lucrurile foarte tare.
- 2) A lăsat clerul și personalul fără salarizarea oficială la discreția unor miniștri și
subsecretari de la Direcția Cultelor.

Adunarea profesională PNL .Conferința a V-a, 10 apr.'33

18 e) armată // minorități // politica externă //

(„Universul”, an 50, nr.98, 11 aprilie.Arhiva BCS, Fd St.Georges;)

Inculeț / 10 apr.'33

Controlul străin.

Apărând cu hotărâre **principiul egalității morale a tuturor statelor**, mari și mici,
partidul liberal înțelege ca **România să conlucreze strâns și efectiv cu Societatea Națiunilor**,
contribuind în măsura puterilor ei, la menținerea păcii între popoare și progresul omenirii
în toate direcțiile.**Însă, dacă PNL înțelege o conlucrare sinceră cu Areopagul lumii,**
nu înțelege să admită, sub nici un motiv,
nici un control străin, orideunde ar veni el.[-----]

Eugen Titeanu (raportor) / 10 apr,'33

Serviciul de Informații și propagandă

În 1930, s-a făcut sub guvernul PNȚ o adevărată **inflație de atașați de presă**,
Cei mai mulți din acești atașați improvizați, **nu cunoșteau** cel puțin
limba țării unde erau numiți.

În schimb **corpul de atașați de presă** recrutat **dintre ziaristii calificați**,
a fost **serios dezorganizat.**[-----]

În ce privește însă **materialul de propagandă de plasat**,
să nu uităm că **ne lipsesc unele lucruri elementare**, începând cu **statistica și cu harta**
demografică a României întregite.

Noi utilizăm, încă, **statisticile ungurești tendențioase din 1910.**

Recensământul din decembrie 1930, **încă nu s-a publicat;**

stim câți bărbați și câte femei avem, dar **nu știm de ce etnie și religie sunt.**

Consfătuirea prof.PNL / 10 apr.'33

18 f) Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal, 14 mai'33

(„Universul”, an 50, nr.129, 15 mai 1933)

[**LD : realizează în oglinzi paralele situația din cele două partide : PNȚ și PNL**]

IGDuca / 14 mai'33

PNȚ - Problemele țării

Într-adevăr, în momentul de față **patru mari probleme** stăpânesc viața statului român :
problema **financiară**, problema economică, problema **ordinei publice** și
problema ordinei morale.

Peste câteva săptămâni, se va împlini **un an de când PNȚ a fost readus la guvern.**

Suntem, deci, îndreptățiți să ne întrebăm : **în ce măsură a știut el să stăpânească ;**
dacă nu să rezolve, **aceste patru mari probleme ?**

Pentru orice observator nepărtinitor, este evident că **guvernele național- țărăniste**

nu numai nu au fost în stare să îmbunătățească situația , dar că în toate domeniile **au complicat-o, au agravat-o și au compromis-o** [-----]
IGDuca / 14 mai ,33

Controlul străin

”În ce privește situația financiară , acum un an n-aveam decât dezordine și deficite bugetare.

Astăzi **dezordinea** continuă, **risipa înfloreste** tot mai sfidătoare , **fiscalitatea sporește** , dar , în plus, avem și **controlul străin**.

Oricum ar prezenat guvernul lucrurile, oricare ar fi formulele cu care ar căuta să amăgească opinia publică, realitatea, trista realitate , este că **patru ani de guvernare național țărănistă se încheie cu epitropia Societății Națiunilor asupra finanțelor țării**

și că România Mare trebuie să cunoască astăzi umilinte pe care România Mică a știut să le evite , chiar pe vremurile închegării noastre , ca stat modern și în zilele suzeranității otomane. N-am avut și nu vom avea cuvinte îndeajuns, pentru a protesta împotriva acestei știrbiri a demnității noastre **pe care statul român n-o merită**și la care l-au adus numai incapacitatea unor cârmuitori vremelnici.

De aceea, **PNL** , care în tot trecutul său a luptat pentru neatârnamarea pe toate tărâmurile , **se leagă** să facă tot ce-i va sta în putință, **pentru a înlătura cât mai repede acest control și a reda iarăși României o viață financiară de sine stătătoare.**” [-----]

IGDuca / 14 mai'33

Ordinea publică

Pericolul extremismului de stânga și de dreapta

[LD : **Atenție ! Cred că este prima provocare virulentă , nominalizată explicit, a lui IGDuca.**

Stalin și Hitler cu ale lor „coloane” , nu-l vor ierta , semnându-i condamnarea la moarte.

Și deși , în istoriografia de până acum, de asasinarea lui Duca vor fi învinuiți legionarii...

eu găsesc că , din p.d.v. moral, ambii dictatori puteau fi cointeresați.]

„ În ce privește ordinea publică, deși PNT a dus zece ani dearîndul campanii înverșunate împotriva stării de asediu, acum s-a declarat **incapabil să guverneze**

fără a recurge la o atare măsură gravă și excepțională.

Am fi înțeles și aceasta , dacă n-ar fi fost decât pentru a putea avea voluptatea de a constata că **există o ironie a soartei împotriva demagogiilor nesocotite**

și **o justiție immanentă** , mai implacabilă decât toate răzbunările omenești.

Nemesis își păstrează drepturile și în politica românească.

Dar nepriceperea guvernelor național-țărăniste este atât de mare ,încât

nici având în mână arma stării de asediu ,

ele **nu sunt în stare să stăpânească ordinea publică.**

E și firesc să fie așa, căci le lipsește condiția esențială pentru o atare operă ,

le lipsește autoritatea morală.

Cînd ai pactizat în opoziție cu toate curentele subversive ,

cînd ai apărat la bara justiției toate dezordinea comuniste,

cînd ai negat ani de-arîndul orice pericol bolșevic ;

cînd ai denunțat toate aceste agitațiuni primejdioase

ca fiind simple invențiuni interesate ale Siguranței Generale a Statului ;

cînd, pe de altă parte, ai tolerat, ba, mai mult, ai încurajat curentele extremiste de dreapta ;

cînd ai găsit natural ca anumite minorități să se înarmeze

după lozinci și cu stipendii peste hotare ;

e firesc ca valul extremismului de la stânga și la dreapta ,

să fi luat **proporții îngrijitoare** și ca la numeroasele greutăți ale zilelor de astăzi ,

să se aduge pentru România , în mod inutil și artificial , și **primejdia dezordinilor interne.**

Întrucât ne privește, **nu putem tolera ca viața și siguranța statului român să fie**

amenințate de asemenea curente destrămoătoare și anarhice.

Omenirea trece , desigur, pretutindeni, printr-o criză gravă.

Dar **este inadmisibil ca România** , care își are rosturile și așezările ei,

care-i pot asigura în chip normal o viață liniștită și o evoluție fără de zbuciumări ,

să fie abătută de la drumul ei firesc prin imitațiuni fără rost , și după porunci

care vin fie de la **Moscova d-lui Stalin**, fie de **la Berlinul d-lui Hitler.**

Dacă sunt astăzi în țara noastră oameni atît de orbi încât să nu vadă că , prin aceste acțiuni , și imixtiuni , dușmanii noștri din afară urmăresc slăbirea României și pregătirea terenului necesar tuturor uneltirilor revizioniste , PNL, al cărui nume este strîns legat de opera de întregire a neamului, **va ști să lumineze opinia publică și să determine astfel reacțiunile care se impun, ca o necesitate vitală de consevare și de apărare a patrimoniului național.**

[-----]

IGDuca / 14 mai '33

Ordinea morală

Afacerea „ Skoda”

„În ce privește ordinea morală, după **afacerea „Skoda”** este inutil să insistăm.

Moralitatea regimului național-tărănesc a fost definitiv pecetluită.

Știu că oamni regimului susțin pretutindeni că afacerea s-a închis.

Noi afirmăm încă odată că ea abia începe , și că **interesul PNȚ de a o îngropa ,**

se va izbi de hotărârea noastră nestrămutată de a nu ânceta lupta **până când nu se va face lumină deplină.** Această hotărâre nu izvorăște dintr-un spirit dușmănos de răz bunare politică, ci din convingerea poruncitoare pe care o avem că

în vremuri turburi și de adânci prefaceri de azi,

triumful imoralității duce matematic și fatal la prăbușirea însăși a ordinei sociale existente.

Or, aceasta n-o putem admite nici în temeiul credințelor care stau la baza crezului nostru politic, nici în temeiul grijei firești pe cre o avem de viitorul acestui neam.

IGDuca / 14 mai ,33

Decapitarea lui Maniu.

„Trebuie să recunosc însă că, în mijlocul acestei opere negative,

PNȚ a făcut și o operă pozitivă : a decapitat pe d.Maniu. [!!!]

N-am să examinez **a cui e vina : a șefului**, care la fiecare 6 luni demisiona,

sau a a partidului care la fiecare cotitură mai importantă se desolidariza de el ?

A șefului care în chp nepermis flutura de la Bădăcin drapelul regionalismului și al

republicanismului, **sau a partidului** care, în sfârșit, a refuzat să-l mai urmeze pe asemenea căi.

Nu o voi face din două considerațiuni : întâi, pentru că nu vreau să mă amestec în viața internă a partidelor.Ele sunt libere să-și aleagă, să-și păstreze și să-și dărâme șefii. Le privește.

În al doilea rând, fiindcă **nu știu** până la ce punct putem considera **ca sincere cele petrecute.**

Mentalitatea și practicile PNȚ nu sunt , prin tradiție, incompatibile cu duplicitatea jezuitică

și , prin urmare, **n-ar fi exclus** ca printre alte inovațiuni , el să fi introdus în viața noastră publică

și **sistemul șefiei bicefale , cu un șef pentru guvern - cu alt șef pentru opoziție.**

În aceste condițiuni, dacă am vorbit totuși de criza de șefie din PNȚ,

este fiindcă **această criză constituie o nouă dovadă a stării de haos și de destrămare**

în care se zbate **partidul care are încă pretenția de a conduce țara.**

De altfel , ce jalnic spectacol !

IGDuca / 14 mai '33

Național –tărăniștii

”Priviți PNȚ în structura și sub toate laturile lui.

O doctrină pe care , între **demagogia și renegările țărăniste** din vechiul regat și

între **regionalismul ardelean clerical și conservator** de peste munți -

nimeni nu o mai poate identifica și situa precis în configurații politică a României de astăzi.

Principalii făuritori și apostoli ai partidului, **unul câte unul, au plecat din rândurile lui :**

în vechiul regat , **figurile reprezentative** și creatoare ale ideii țărăniste au părăsit partidul ;

[LD : **Stere, Lupu, Iunian**] iar în Ardeal, **80% din participanții adunării de la Alba Iulia ,**

sunt în alte partide și în luptă deschisă cu vechiul partid.

Și , pe deasupra tuturor acestora, **o permanentă criză de șefie** din care nu știm încă dacă

decapitarea împlinită trebuie considerată ca hotărârea de a pune capăt, unor anumite apucături

sau o nouă manoperă pentru prelungirea la guvern a unui regim osândit.

Adevărul este că **anul trecut acest regim nu trebuia să vină ,**

iar **acum el nu trebuie să mai rămână la guvern.**

Prin urmare, **datoria noastră** este astăzi , ca și ieri , să luminăm opinia publică ,

și **să arătăm factorul constituțional** [LD : **Prima oară când este indicat explicit , Regele !**]

primejdia prelungirii regimului actual și să nu încetăm lupta , până nu vom obține biruința”
[-----]

”În aceste zile , în care **toți nechemații și toți megalomanii revendică puterea pentru ei**, fie-ne îngăduit cel puțin nouă, să nu recurgem la formule cari au devenit patrimoniul tuturor **acelora ce au pierdut simțul proporțiilor sau simțul ridicolului** [**Lupu ? Iunian ?**] -
al **preoților altarelor sfărâmate** [**G de F ?**] ,
al **apostolilor credințelor perimate** [**Grigore Filipescu ?**] ,
al **victimelor ambițiilor patologice**. [**ACCuza ?**]

Un partid ca al nostru, cu trecutul, cu doctrina, cu programul, cu rădăcinile lui în masele populare și **cu puterea politică și morală** pe care o reprezintă ,
luptă cu demnitate pentru propovăduirea credințelor,
până la izbânda de care nu-mi e permis să mă îndoiesc.”
[-----]

[**LD , Piatra Neamț, 4 iunie 2002: Nu am nici un dubiu că toate manifestările, toate gesturile, toate cuvintele ce se rosteau atunci erau adresate lui... Carol !**
Că „decapitarea” lui Maniu fusese un **semnal alarmant**
pentru **deteriorarea relației Rege – Parlament – partide- șefii de partid !**
Că PNL, Duca, se luau la trântă , nu cu PNȚ și Maniu ci... cu MSR și camarila !
Că asasinarea lui Duca va fi, moralmente , a doua „decapitare” săvârșită,
de data asta și la propriu , **verigă** ce se va adăuga **lanțului cu care**
Carol al II-lea va zugruma sistemul democratic pluralist în România.

Restul este .... regie , balet politic, pe o scenă , din nenorocire, reală .

Simt nevoia de a strânge firele din ceea ce s-a chemat
țesătura pe care s-a urzit destinul României Întregite.

Cred că ar fi o speculație ... dacă aş pune-o pe seama „modei politice” ...

proaspăt marcate prin victoria **lui Hitler în Germania.**

Simplu sau nu simplu **simptom al crizei sistemului democratic** !?]

Const.I.C.Brătianu / 14 mai ,33

PNL - partid loial șefului său.

După luminoasa cuvântare a lui Duca, i-au rămas puține de spus.

Vorbește , totuși, **în semn de solidaritate.**

Destrămarea PNȚ , determină pe unii să considere că este **un fenomen simptomatic** ce se va manifesta și la alte partide.Nu împărtășește această părere.

” **PNȚ avea un șef care nu era legat de partidul său** ,
după cum **partidul n-a avut și nu are un program.”**

D.Duca a arătat greșelile d-lui Maniu .

În cazul acesta , **șeful decapitat și-a meritat soarta:**

nici el , nici partidul nu au avut încredere unul în altul.

”Dar un partid ca al nostru , poate el cădea în aceeași soartă

ca **această strânsură politicianistă ?**

”**Nu. Aceasta nu se va întâmpla cu noi.**

Totuși trebuie să afirmăm aceasta în țară,

pentru că țara trece printr-o situație excepțional de gravă.

Restabilirea situației politice , a crizei morale, a crizei economice ,
a dezordinii și crizei financiare **depind de prestigiul partidului național liberal.**

Acest prestigiu este reprezentat printr-un drapel.

Drapelul nostru este șeful nostru.

Dacă nu se va ști de toți că noi suntem soldați devotați care ne urmăm șeful,

că **nu putem admite să ni se ceară vreo schimbare în organizația noastră,**

că **noi suntem stăpâni pe noi ;**

dacă nu se va ști aceasta , nu vom avea autoritatea morală și nici prestigiul necesar unui
partid mare și puternic de guvernământ.

Țara trebuie să cunoască devotamentul nostru nețărnut pentru șef.

Trebuie să se știe că partidul nostru este unul și indivizibil,

că **șeful nostru este autoritatea supremă a partidului nostru ,**

și că **vom merge înainte , având în cap pe d.Duca .”** [-----]

Vasile Sassu / 14 mai '33

Regimul național-tărănist.

„ Că țara trăește zile grele , turbure, plină de suferinți și de umilințe , de anomalii și de primejdii , **e o axiomă.**

Că la această situație îngrijorătoare a contribuit, în chipul cel mai determinant , regimul național-tărănist care ne guvernează, **e o a doua axiomă.**

Într-adevăr , regimul național-tărănist are tristul merit de a fi generalizat mizeria și desnădejdea. Iar partizanii acestui regim au cinicul privilegiu , ei în mijlocul acestei lumi desnădăjduite, să trăiască mai bine ca oricând, formând **o insulă a desfrâului**, sfidătoare, **în mijlocul unei mări imense agitate și frământate.**

Sub acest **regim prielnic tuturor rățăcirilor**, sarcinile fiecăruia s-au înmulțit, au sporit partidele, s-a anarhizat spiritul țării, a crescut enorm numărul milionarilor noi fără muncă, azi când munca e hrană

Se pulverizează forțele politice și se înmulțesc forțele anarhice.

Au scăzut caracterele. Au slăbit rezistențele înăuntru.

Iar **afară dușmanii ridică semeț capul.** Iată situația.

Și totuși acest regim dăinuește. Cum se face aceasta ? [-----]

VPSassu /

Asumarea răspunderii de PNL

Tradiția „ șefului” la PNL

”Ca partid , însă , noi ce facem ? Răspunsul e și aici foarte simplu :

Să urmăm drumul tradiției trasate și bătătorite de înaintașii noștri , de această sfântă trinitate care se odihnește la Florica.

Politica aceasta tradițională , aplicată în circumstanțele actuale, se poate rezuma la 3 puncte :

Acțiune viguroasă, unitate și demnitate.

Să solidarizăm toată suflarea național- liberală în jurul steagului nostru,

șeful nostru, d.Duca. El e exponentul cel mai strălucit al partidului nostru.

El are norocul să aibă alături și tradiția vie și de sânge a partidului , reprezentată prin d. **Const.IC Brătianu** , care s-a născut și a crescut la vatra sfântă a liberalismului și s-a încălzit la focul sacru al dragostei de țară și al mândriei de neam.

Să urmăm în dragostea lui pentru șef, exemplul frumos al d-lui Brătianu.

Să ne unim în jurul șefului nostru , să-l ajutăm și să-l întărim , să-l înălțăm ca pe un stindard și , cu acest stindard, să mergem la luptă.[-----]

I.Nistor / Bucovina solidară

Al.Lapedatu / Ardealul solidar

dr.C.Angelescu / Vechiul Regat solidar !

Aurelian Benteoiu / Generația tânără solidară !

NNSăveanu / Senectutea solidară !

IGDuca / Cuvânt final

”Țin să vă mulțumesc călduros pentru cuvintele rostite de dvs.

Și pentru că **fiecare dintre dvs ați ținut să subliniați solidaritatea dintre partid și șef,**

țin să fac următoarea declarație : **Cu sprijinul dvs., al partidului, sunt convins că voi purta cu demnitate drapelul glorios** ce mi-a fost încredințat.Vă mulțumesc încăodată și nu vă mai spun decât un lucru : **Înainte până la biruința finală !”** .

Șed.PNL / 14 mai 1933

18 g)Ședința Delegației Permanente a PNL, 5 iul.'33

Expunerea lui **IGDuca**(„ Universul” , an 50, nr.181, 6 iul.'33)

IGDuca / 5 iulie'33

Criza morală

Curentele extremiste .

„ Cât privește criza morală, ea este mai acută decât oricând.

Regimul tuturor concesiunilor, al tuturor ilegalităților și al tuturor abuzurilor, continuă să sfideze morala unei țări însetată de dreptate și de cinste.

Nevoia sancțiunilor răsună de la un capăt la altul al țării.
La umbra crizei financiare , economice și morale, în mijlocul căreia ne zbatem,
nu e de mirare că **toate curențele extremiste găesc teren prielnic**
pentru **acțiunile lor de destrămare a vieții sociale și de turburare a vieții publice.**
Asemenea curente nu se pot combate decât
printr-o **politică de construcțiune și printr-o nediscutată autoritate morală.**
Regimul actual , care timp de 4 ani , n-a făcut decât operă negativă și de distrugere,
nu poate fi guvernul salvării și al reconstrucției naționale.
Regimul risipei și al ilegalităților nu poate avea autoritatea morală
să stăvilească pornirile anarhice , să reîntroneze pacea socială și
să readucă disciplina în sufletele atât de tulburate ale țării.

[-----]

Cât despre **intrigile și pretențiile adversarilor noștri** , dați-mi voie să fiu laconic.
Intrigile lor **le disprețuiesc** , iar la pretențiile lor, **surâd.**

Și unele și altele sunt dovada slăbiciunii lor.

În drumul lui spre marile înfăptuiri de mâine, și în înaltele lui preocupări pentru stat și pentru neam, **partidul liberal nu are vremea să se oprească nici la intrigile unora,**
nici la pretențiile altora(aplauze prelungite) [-----]
Duca / 5 iul.'33

18 h) Declarațiile lui Gh.Tătărescu, Poiana, 7 Aug'33

(**Universul**, nr.214, 8 aug.'33)

Tătărescu / 7 aug' 33

▣ **Spulberarea unei „legende”**

▣ **IGDuca –șef al PNL**

[LD : atenție LD ! în ajunul venirii la guvern, din diverse motive, IGDuca concentrase asupra sa
ura , adversitatea , tuturor forțelor politice ale țării : **Carol** (pentru că...) ;
camarila palatului (pentru că.....) **PNȚ** (pentru că ...) **Maniu, Vaida** (pentru că ...)
Garda de Fier (pentru că ...) , alte formațiuni extremiste de **stînga și dreapta** (pentru că...)
PNL – Gh.Brătianu (pentru că ...) și , iată, are **adversari și în propriul partid** (pentru că .....)
La toți, fără să am dovezi, dar cunoscîndu-i evoluțiile ulterioare și caracterul,
eu adaog și pe **Gh.Tătărescu** de duplicitate.

Va trebui să fac o conexiune și o analiză lucidă asupra atâtor adversități , să descopăr ...
care au fost, dacă au fost, și greșelile lui IGDuca .]

„ Vorbindu- vă despre această guvernare , voiesc să pun definitiv capăt
unei legende creiată și popularizată de adversarii noștri.

S-a spus că venirea noastră la guvern s-ar face odată cu
anumite schimbări în conducerea actuală a partidului , și s-a mai adăugat ,
că unii fruntași ar fi pregătiti să-și dea consimțământul pentru asemenea schimbări.

Nu vă indignați , ci râdeți !

Autorii unor asemenea „ combinații” **nu cunosc nici partidul național-liberal ,**
și nici resorturile sufletești , cari animă **pe fruntașii noștri.Nu cunosc partidul !** "

[-----]

Tătărescu / 7 aug.'33

[LD: să-i dai această declarație **la 1938, când a consimțit ca Regele Carol**
să scoată partidele în afara legii, instaurînd dictatura personală, și când,
printre cei ce au susținut formula, „ spurcându-și viitorul „ , a fost **și G.Tătărescu**]

„ Dacă prin imposibil , să zicem într-un acces de nebunie colectivă ,
conducătorii partidului ar consimți vreodată să voiască să uite aceste mari tradiții ,
ziua aceasta ar fi o zi istorică , căci **ar fi ziua începutului lichidării partidului**
și începutul agoniei sale. Puteți însă să fiți liniștiți ;
cel puțin generațiile noastre nu vor trăi asemenea zi.

Adversarii noștri nu cunosc nici tradițiile nici tradițiile și disciplina de fier a partidului nostru, și nici oamenii. Nu ne cunosc oamenii căci nu există, o știți bine, în rândurile noastre, bătrân care să-și renege trecutul, și nici tânăr care să-și spurce viitorul prin acceptarea, fie și a unei discuții, ce ar avea de obiect tranzacții referitoare la rânduirea în conducerea partidului național-liberal.

Nu, duhurile fanarului, nu plutesc printre rândurile noastre.

Călcați deci și striviți aceste legende otrăvite, material infect al unei propagande, și pregătiți-vă pentru ceasul marilor răspunderi „ [-----]”

Gh. Tătărescu / 8 aug-'33

-----

18 i) Delegația Permanentă, ședință, Programul de guvernare, 3 oct.'32

Declarații în presă: Duca, Brătianu, Iamandi, Angelescu, Lapedatu.

Victor Iamandi, expunere în CC PNL, 3 sau 4 ? oct.'33

("Curentul", 5 oct.'33)

În jurul noului **Program PNL**. Expunerea lui **Victor Iamandi** în CC al PNL

„Revendicăm răspunderea guvernării .

Revendicarea aceasta nu este un deziderat platonice, ci o supremă necesitate de stat.

„ **Avem** : o formidabilă **forță politică organizată** ; avem **experiență și autoritate morală** ; ne sprijinim pe **voința imensei majorități a țării** ; avem **încrederea Coroanei** ;

ne simțim în stare să facem față grelei situații a țării;

suntem destul de tari pentru a duce la bun sfârșit sarcina de a salva țara ;

putem limpezi și simplifica politica internă a țării ;

vom urmări fără cruțare stîrpirea extremismului de dreapta sau de stînga -

adevărată otravă a poporului ; **suntem ultima rezervă a democrației și a libertății .”**

Iamandi / 4 oct.'33

Atăcarea regimului democrat.

Atăcarea PNL

În ultima vreme, sub influența experiențelor din alte țări, !?!? pe care nu e timpul și locul să le judecăm valorile, s-a întreprins **o acerbă campanie împotriva partidelor organizate, încercându-se discreditarea lor .**

S-a ajuns astfel la **atacul direct împotriva organizației democratice a Statului actual** preconizându-se în forme confuze și contradictorii ,

doctrine și programe cu așa- zise tendințe inovatorii , care, în fond,

nu sunt decât ascunzișuri ale unor ambiții prin nimic întemeiate sau erezii ideologice

cu vădite consecințe dizolvante. Prin aceste atacuri a fost vizat , cu precădere , PNL

Iamandi / 4 oct.'33

-----

18 j) Duca, Tătărescu, Circulară, 21 oct.'32

(BCS, Fd indicat)

Instrucțiuni pentru adunarea PNL de la București.

[**LD : asata ca ex.de partid de ordine, de disciplină și de răspundere !**]

/ Județele să trimită listele cu participanții ;

/ Ridicarea barierelor prin care vor intra în București ; garnituri CFR speciale;

/ Fiecare organizație își va alcătui o „echipă de poliție, formată din 1 șef și 40 de membri . care vor asigura ordinea.Vor purta brasarde tricolore cu inițialele PNL.

/ Participanții vor veni încolonați ;

/ Șoferii să aibă acte în regulă , pentru a nu fi șicanați.

/ Hrană pe 3 zile ;

/ Șefii vor veni cu 2 zile înainte;

-----

18 k) Delegația Permanentă PNL , ședință, 28 oct.'32

(Aceeași sursă)

Prezidează IG Duca : având în vedere că în urma retragerilor , eliminărilor și dizidențelor ivite, „majoritatea” parlamentară este sfărâmată. Se hotărăște :

- 1) Parlamentarii PNL nu vor participa la activitatea de legiferare , dar vor rămâne în Cameră și Senat, pentru a denunța regimul.
  - 2) Proclamă „rezistența cetățenească împotriva guvernului”
  - 3.) **Convoacă Marea Adunare PNL –București , pentru 15 nov.'33**
- Acțiunea PNL - mart-oct '33**
-

19.) **Gh.Brătianu** (clubul PNL, Iași , 15 mai '33) :

"Nu aprob această mișcare și voi lupta contra introducerii în țara noastră a unei politici ce nu concordă cu sentimentele poporului român.

Hitler poate foarte bine să facă politica pe care o crede în țara sa,

dar niciodată nu vom permite să se extindă politica lui în țara noastră .

Reprob toate actele de violență împotriva altor confesiuni din țară.

Acesta este crezul nostru și cu el mergem înainte " (cf. "Lupta" , 17 mai '33)

20.) **PND- Iorga**

20 a)Congresul general al Ligii Culturale, Călărași, 5 iun.'33

("Lupta, an XII, nr. 3480, 6 iun.'33)

[**Reportaj superficial, fugitiv, nu se înțelege mare lucru---**

Notez pentru informare .....]

Congresul s-a ținut la Călărași (Ialomița) , cu **delegați din toată țara,**

la sala palatului comunal. Se hotărăște viitorul congres, la Vălenii de Munte, pe 14 iul.'34 .

Episcopul Gherontie, cu un sobor de preoți, te-deum la catedrala din oraș.

Seara o frumoasă serbare .

Nicolae Iorga : rostul Ligii Culturale , în acele vremi de sfâșieri politice.

" **Imensul gol moral al acestei țări,** vine și din **părăsirea datoriei noastre** , celei dintâi.

Aici **era rost de o puternică expansiune.**

Ea nu s-a produs deloc în sfertul de veac, de când suntem mai mult decât atât :

am luat de la vetrele lor [???] o populație românească de neînduplecată energie ,

de o virtute personală și familiară admirabilă ,

de o hărnicie și de un spirit de economie care ne poate servi ca model, de un simț ales pentru o

frumusețe arhaică , în costume și obiceiuri. **Și ea putrezește în mizerie și sărăcie** fără ca ochiul de frate să voiască a se opri asupra lor .

N.Iorga / 16 iul.'33

20 b) Raportul cu Coroana

"Cred că față de unele zvonuri , cari lăsausă se știe că , în urma unei indispoziții , n-am putut urma o anume invitație, este bine să dau unele lămuriri.

"**Dinastia** a avut , într-o țară nouă, pe care a trebuit s-o câștige, **trei atitudini.**

Prima a regelui Carol I, când audiențele erau foarte rare .Pe mine mă primea totdeauna cu plăcere , probabil pentru că nu mă îndesam la audiență. A fost atunci o epocă de libertate .În guvernarea țării , regele Carol I nu se amesteca.

El își rezerva numai politica externă. Deci o atitudine.

" **A venit regele Ferdinand** .Om amabil, glumeț , primitor .Avea dispoziție către humor .

Îi plăcea să rădă , mai ales de miniștrii săi, în afară de Ionel Brătianu.

De unde a rezultat ca , atunci când Coroana nu susținea suficient pe miniștrii săi, guvernul nu are autoritatea de care ar avea nevoie.

Regele Ferdinand râdea de miniștrii săi, **dar nu guverna în locul lor.**
" Se poate însă întâmpla să dorești a guverna. [Carol II]
Atunci, însă , **trebuie să definești rolul regelui și pe acela al președintelui de consiliu.**
Eu cred că **regele nu e numai pentru continuitate ci și pentru direcție.**
Dar șeful guvernului trebuie să aibă mână liberă.
Se pune însă o întrebare : când voi merge eu la Palat ?
Răspund : **Atunci când Majestatea Sa va termina cu experiența de acum "**

Iorga / iul.'33

▣ Partidul Național Liberal.

**Partidul național-țărănesc a plecat în 1931 , în condițiile umiltoare cunoscute .
Pentru ce a fost readus ?**

Eu am spus la timpul potrivit că trebuie chemat și partidul liberal.
Credeți dvs că se poate să nu fie aduși liberalii la guvern ?
Eu vorbesc așa pentru că am simț de echitate , iar nu pentru că aş vrea să închei
cine știe ce legături cu partidul liberal."

Iorga/ iul.'33

▣ Guvern de concentrare !

**" I-am propus odată d-lui Duca adunarea , sub președinția unuia din oamenii politici de
autoritate , a tuturor partidelor serioase , pentru păstrarea tradițiilor țării.**

Ca punct de program propuneam :
să nu oferim țării numai papucii din picioarele altuia ;
să ne respectăm angajamentele față de străinătate ;
să realizăm economic , în dauna popularității .

" Se face la noi **antisemitism** , sub vârsta de 21 de ani sau peste 91 de ani .
Dar cum vrei să nu fie economia din Basarabia și Bucovina în mâna evreilor,
când **toți românii își pregătesc copiii să fie funcționari ?**

Acestea le-am propus dlui Duca . A acceptat în principiu , dar a spus că , în fapt,
îi este greu să se adreseze altor șefi de grupări. [...]

În condițiile de astăzi, dacă s-ar pune întrebarea
cine trebuie să fie succesorul actualului guvern
eu aş spune că va trebui chemat d.Duca. "

[-----]

Iorga / - interview acordat "Dimineața" - Al.Gruia / 16 iul.'33

[Iorga supărat ! neconsolat ! cu nostalgii de altădată ! scepticul prin excelență !
dar ... intuiția istoricului... este fără greș !]

-Cum ar putea fi stăvilită anarhia ?

[LD : Iorga aluziv , caustic , supărat pentru felul cum a fost înlăturat de la guvernare
șah la Rege !]

**-Iorga : "Nici o măsură nu va putea fi luată contra anarhiei
de un guvern care să n-aibă siguranța zilei de mâine.**

Fiecare își poate râde de omul autorității ,
la baza situației căruia se găsește un succes electoral ,
mai ales când **acel om al autorității trebuie să țină seama**
și de lucruri care nu sunt în ordinea normală politică .

**Când suveranul se va sprijini pe un om sau pe un grup de oameni ,
punându-le la dispoziție tot ce poate da Coroana ,
atunci într-o săptămână se va putea face
tot ce zece regimuri schimbătoare nu pot ajunge a îndeplini în zece ani de zile! "**

Iorga / 17 iul.'33

-----

20 c) **N.lorga** , interviu : **curente extremiste** , 12 aug.'33

("Adevărul" , 12 aug. 1933 - anchetă politică)

Curente extremiste

" De această stare de lucruri se folosesc curente extremiste.

Nu mă gândesc la **comuniști**.

Am convingerea că , astăzi, **comunismul este aproape inexistent în România.**

Vorbesc de extremismul de dreapta.

După cum ai văzut din discursurile mele, pretutindeni **am căutat să combat pe cuziști, pe gardiștii care își zic " de fier " , pe hitleriștii sași.** etc.

Mi-am făcut toată datoria și, poate , mai mult decât era datoria mea de om politic fără răspunderea guvernării. **N-am ținut seamă** , în această operă de propovăduire a adevărului, de interesele mele electorale, care mi-ar fi dictat - poate - o atitudine mai rezervată. **Am fost condus de credințele mele de om civilizat , credințe care nu îngăduesc sălbăticia cuzistă , gardistă sau hitleristă.**

lorga / 12 aug.'33

▣ **Sașii hitleriști**

Guvernul însă, nu-și face datoria , nici măcar în această privință.

D-Alexandru Vaida - Voevod , influențat de sentimentale amintiri vieneze, **privește cu ușurință mișcarea hitleristă.**

Amicul meu Serdici (PȚ-Lupu) , i-a adresat o interpelare.

Mă tem că , până la deschiderea Camerei [nov.'33] d.Vaida nu va mai avea prilejul să răspundă în calitate de președinte de Consiliu.

Va trebui să răspundă, însă, fie și numai ca simplu cetățean.

Noi nu putem tolera o o agitație pe care o conduce **un reprezentant al d-lui Adolf Hitler .**

Suntem toleranți, da - dar toleranța nu înseamnă imbecilitate.

Trebuie să se știe că **nu tolerăm în cuprinsul statului român ,** agitațiuni care tind să zdruncine ideea de stat. "

lorga / 12 aug.'33

▣ **Guvernul Vaida - extremism dreapta**

▣ **"Numerus clausus "**

"Aflu că, **la un congres studentesc** , ținut pe malul mării, **d.Vaida** sau **d.Tilea**, sau amândoi laolaltă , **au vorbit de numerus clausus.**

Am citit dezmințirea dată de cei doi "factori răspunzători" ....

Ei spun că **n-au vorbit de numerus clausus în sensul dat de antisemiți** acestei expresii.

Le-a venit poftă - așa , deodată ! - să vorbească latinește , și au zis *numerus clausus* .

Mărturisesc că nu știam pasiunea d-lui Vaida pentru latină. Cât despre tandrul savant Tilea, îi știam înclinările pentru sport, dar nu l-aș fi bănuit un ultim reprezentant al defunctului curent latinist ...

Îi sfătuiesc pe amândoi să vorbească românește sadea , ca să nu fie obligați să dea înapoi, apoi, **comunicate penibile** pentru demnitățile pe care întâmplător le dețin.

Adaugă la toate acestea , **circulara dlui Vaida cu " origina etnică "** a funcționarilor din întreprinderile particulare ; **adagă cazul** tipic al amicului meu și colaboratorului dvs **Scarlat**

Callimachi , dat în judecată pentru un articol sincer democratic ,

în urma unui **denunț semnat de un agitator cuzist-** și vei ajunge la concluzia că **guvernul**, nu știu din ce calcule, **încurajează extremismul de dreapta ."**

N.lorga / 12 aug.'32

---

20 d) **N.lorga**, interviu : **situația politică** , 6 oct.'33

("Adevărul" , 6 oct. 1933)

Interviu - Al Gruia

// împotriva sașilor hitleriști // contra extremiștilor de dreapta //

// contra dictaturii // Guvernare Duca ! // Coroana //

Nota lui Gruia: la Văleni, l-a găsit în biroul de lucru, revizuiind manuscrisul unei

" **Istorie a literaturii române** ." În sertare , așteaptă editorul , 3 volume de " Memorii " , intitulate " **O viață de om** " . S-a lămurit de ce Iorga preferă tihna de la Văleni, Bucureștiului. În ultima vreme , Iorga scrisese la " Dimineața " , o serie de articole împotriva acțiunilor săsești. De aceea a dorit unele lămuriri :

Iorga / oct.'33

▣ **Sașii .**

"Cunosc foarte mulți sași. Le păstrez aceleași sentimente ca până acum.

Dar manifestări ca aceea a Constituantei - așa au numit-o ei - de la Sibiu,

nu pot fi decât două atitudini :

Sau statul oprește creierea altui stat în mijlocul său , căci de asta este vorba ;

sau statul nu mai dă nimic națiunii celeilalte ,

care rămâne să se țină cu mijloacele prevăzute de noua Constituție.

" **Cred sașii hitleriști că se pot izola total de statul în care trăesc** ,

legându-se în nori de statul în care nu trăesc ?

S-o facă . dar să tragă și toate consecințele.

La alegeri, **să închee cartel cu d.Hitler**, care să aleagă d-sa pe d. **Hans Otto Roth** și,

de câte ori vor avea nevoie de ceva , **sașii să se ducă la Berlin**,

Bucureștiul fiind capitala altui stat "

Iorga / oct.'33

▣ **Lipsa de educație**

▣ **Misticismul popular**

" Eu cred că **un misticism stupid** este pe cale să câștige masele.

Mă mir cum o nație inteligentă se lasă prinsă de copilăria încrunțată a unor oameni ,

pe care nimic nu-i impune nici respectului , nici afecțiunii.

Dar ce nu se poate crede în absolutul întuneric al satelor noastre și în ceata semiculturală pe

care o creiază școli nenorocite ? Ar ajunge **o culturalizare sănătoasă** , ca toate **fantasmelor să**

dispară. Dar pentru aceasta nu ajunge vârful de batistă , cre iese din buzunarul de sus , în

stânga, al excelentului sociolog d.Gusti. "

Iorga / oct.'33

▣ **Dictatură ?**

[**LD : atenție ! ciudata viziune a lui Iorga privind dictatura !**

Ciudate argumente ! Ciudate păreri despre poporul român ! Nu știu ce să cred !

Cum este posibil așa ceva la un istoric de talia lui ? Este sincer ? Face pure speculații ?

Probabil de aceea, cât a slujit ambițiile dictatoriale ale lui Carol,

el nici nu s-a considerat coautor la dictatura regală !

Sublinierile , parantezele îmi aparțin]]

"**Dictatura presupune trei elemente , care ne lipsesc [!!!] :**

/ Întâi, un rege care nu vrea să guverneze .[?]

Or, noi avem unul , care nu vrea decât să guverneze

până și în cele mai mici amănunte ale vieții de stat.

Deci nu-mi pot închipui un ministru Mussolini ,

în buzunarul regelui Mussolini .

/ Al doilea, un popor care se supune la orice ,_îndată ce i se bate din picior .

Dar noi suntem cel mai nesupus dintre popoare [?]

chiar la o simplă încrețire din sprâncene.

/ Al treilea, **un popor entuziast pentru gest și frază [!!!]**

Or noi avem un zâmbet pentru orice gest și pentru orice mișcare din umeri , pentru orice frază [?]

/ Aș putea să adaug și a patra piedică : **dictatura înseamnă muncă și consecvență [!!!]**

Unde le vede cineva la toți tonțorii , care spun ce grozavi ar fi, dacă ar fi dictatori ? " [?]

lorga / oct.'33

▣ **Guvernare de partid !**

▣ **Supărarea personală !**

[**Deși a trecut un an, lui lorga nu i-a trecut supărarea.**

Opinia lui cu guvernarea de partid ... nu este o convingere. A spus-o de atâtea ori .

Își opoștește parcă umilința ... și așteaptă . Așteaptă să vină " ziua lui " !]

-Ce credeți despre situația noastră politică ?

" Eu nu cred nimic , pentru că am ajuns să nu mai înțeleg nimic. [!!!]

Pentru mine, rămâne un articol de crez că **regele, odată pornit pe linia constituțională, la dispoziția partidelor [!!!] ,**

nu poate decât să cheme la putere pe liberalii d-lui Duca.

Posibilitatea de a reveni la o guvernare în afară de partidele actuale,

nu se poate produce **decât după ce un guvern liberal ar dovedi că nu e în stare** să rezolve multe probleme , care stau deschise înaintea noastră.

Iar **jocul cu improvizațiile de oameni și de partide ,**

îmi pare tot **așa de absurd** , ca și cum pe un câmp de bătălie , când se încaeră armatele, ar apărea **Vasilache cu lada lui de păpuși "**

lorga / oct.'33

▣ **Carol - lorga**

"Eu stau și **privesc cu tristețe** la îndeplinirea tuturor prevederilor mele din "isprava" de anul trecut [**răsturnarea gov.lorga**]

Dincolo de această atitudine stau două piedici : **vârsta** la care am ajuns și **scăderea unei credințe** , pe care - în ce privește anume persoane , sau , dacă voiți, o anume persoană [**Carol !**] am avut-o .

Dar **vremea poate îndrepta** și pe oamenii care au greșit mai mult și exemple de aiurea arată că **nu e nimeni prea bătrân ,**

ca să-și servească țara când îi vine rândul "

- **Gruia** : S-a vorbit foarte mult de **absența dvs de la serbările Peleşului...**

- **lorga** : " N-am vrut să jignesc pe nimeni . Dar eu am amintirile mele .

În acea sală s-a hotărât înlăturarea moștenitorului de tron.

Toți, fără deosebire de partide, au fost pentru.

Eu am fost contra. [!!!]

În acea sală , pot prânzi toți, fără mine . **Dacă ar crede de cuviință Majestatea Sa , și dacă aș fi și eu de aceeaș părere, am putea prânzi amândoi , cu toții însă, nu putem.**

Cât despre **afirmația că eu am fost profesorul Regelui**, țin să spun :

n-am avut această onoare [!!!] , ceea ce explică lipsa mea de influență asupra deciziunilor Majestății Sale. [!!!]

Prințul Carol a fost la Văleni, găzduit de mine , **două zile . [!!!]**

A asistat la **vreo 5 lecții ale cursului meu de la Universitate.Atât.**

Acasă la mine, la Iași, a luat câteva lecții **prințul Nicolae** , care ar putea fi considerat , deci, **ca un elev al meu.** Poate că în franchețea prințului , să fie ceva din franchețea pe care o manifest în legăturile mele cu oricine.

Adaug că Alteța Sa Regală nu odată m-a ascultat și i-a priit."

N.lorga /mart-oct - oct.'32

21.) Liga corporatistă- Manoilescu

M. Manoilescu „România, stat corporativ”, Tipografia modernă, București, 1933 Revista lunară „Lumea Nouă” apărea din 1932. M.Manoilescu era director. Revista a început să publice, periodic, și o serie de broșuri, în majoritate discursuri, conferințe, studii, ale lui Manoilescu, privind doctrina corporativă. Astfel, nr. 5 al seriei de broșuri, a publicat studiul „**România, stat corporativ**” (1933) pentru ca, la o nouă ediție, (Tipografia ziarului „Universul”, 1934) studiul să fie îmbunătățit și prezentat drept **program** adoptat de **Liga Național Corporatistă**, program de reformă a statului român format de M.Manoilescu.

Manoilescu /33

▣ Reforma constituțională corporatistă

Reforma corporatistă în România **nu cere o revoluție politică**, precum cea fascistă din Italia, **ci o reformă constituțională**, pe calea obișnuită a modificărilor constituționale, de la care, apoi, să urmeze elaborarea unor reforme legale, în spirit constituțional. Scopul organizării corporative constă în soluționarea problemelor economice, sociale și culturale, în înlesnirea evoluției țării spre noi forme economico-sociale, care să țină cont de **o altă ierarhizare a intereselor : deasupra interesului individual, să stea interesul colectiv al corporației**, iar deasupra acesteia, **interesul general al țării**. El considera că se face o mare eroare dacă se căutau similitudini între corporatismul fascist italian și corporatismul românesc. (p. 12-13)

[-----]

Manoilescu / ,33

▣ Corporațiile

Națiunea putea fi constituită în **8 corporații și 1 colegiu** :

agricultura – 3 industria – 2 comerciale – 2 liber-profesioniști – 1 salariați – 1

Statul reprezenta **expresia sintetică a corporațiilor**, formula „Regele și Parlamentul” metamorfozându-se în **„Regele și Corporațiile”**

Manoilescu / 1933

▣ Recensământ’30

▣ Parlamentul PNȚ’30

Studiind problema repartițiilor celor 634 mandate (deputați și senatori) pe profesii, M.Manoilescu întocmea un interesant grafic, având la bază recensământul din 1930 :

Ramura de activit.	A (nr.)	B (procent parlamentar)	C (din total populație)	
Raportul B/C				
Agricultură	87*	13,7%	78,2%	0,17
Industrie	17	2,7%	7,7 %	
0,35				
Comerț	8	1,3%	2,7%	
0,49				
Armata	13	2%	2,6%	
0,76				
Învățământ	119	18,8%	0,35%	
55,00				
Cler, pers.	56	8,9%	0,29%	30
Medici, pers.	20	8,1%	0,21 %	15

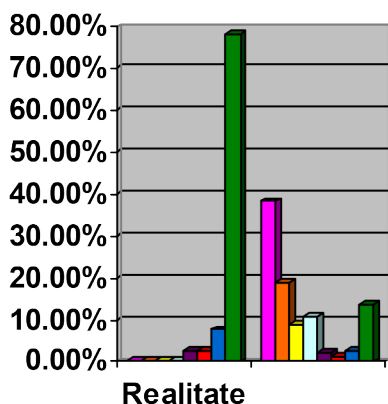
Ing., arhit.	17	2,7%	0,07%	33
Avocați	243	38,3%	0,07%	547
Ziașiști	18	2,8%	?	?
Diverse	36	5,7%	7,8 %	
0,74				

*Dintre aceștia, 44 domiciliau la sate, unii fiind lideri politici; „eminamente” agricultori erau doar 30 !

Manoilescu / 33

„Piramida” lui Manoilescu

În activitatea țării	În Parlament
0,07	avocații 243
0,35	profesorii 119
??	preoții 56
??	medici, ingineri, ziașiști 55
2,6	militari 13
2,7	comercianți 8
7,7	industriași 17
78, 2	agricultori 87

- Avocați
- Profesori
- Cler
- Prof. Liberale
- Militari
- Comercianți
- Industriași

Două piramide în care cea a reprezentării parlamentare era **total răsturnată**, **invers proporțională cu importanța ramurii reprezentate !**

Fără îndoială, „recordul” îl dețineau **avocații** (**243 mandate !**), ocupând **2/5 din Parlament**, dar reprezentând **1 / 1000** din populația activă a țării , de **550** ori mai puternici decât ar fi avut dreptul !

Profesorii, la rândul lor, aveau **119 parlamentari** , cca **1/5** din Parlament, o reprezentanță de **55** ori mai mare decât ar fi avut îndreptățire ! (p. 16-17)

[**L.D:** considerațiile lui MM sunt strict statistice, matematice.

El nu ia de loc în considerație capacitatea intelectuală, inclusiv juridică, pe care o presupunea capacitatea de „legislator”

Așa că, spectaculoasă, este adevărat , piramida lui rămâne o piramidă imaginară]

Manoilescu / 1933

▣ **Parlamentul corporativ.**

Adunarea Națională Corporativă – singurul parlament recunoscut în regimul corporativ -

urma să fie compusă din **300 membri aleși și 30 membri de drept**, **alegerile** fiind făcute de cele **8 corporații și de colegiu** (IX) .

Compoziția corporativă trebuia să aibă următoarele proportii de reprezentare :

120 parlamentari - corporațiile agricole (I,II, III)

105 „ - corporațiile industriale și comerciale (IV, V, VI, VII)

75 „ - corporațiile profesionale libere și colegiul funcționarilor (VIII,IX)

M.Manoilescu / 1933

22.) PP - Al.Averescu

22a) Mareșal Averescu , Întrunirea PP la Silistra, 26 iun.'33

(„Universul „ , 50, nr.172, 27 iun.'33)

La întrunirea PP de la Silistra, sub președinția d-ui **Petre Papacostea** ,
-șeful organiz.județene **Durostor** - a participat mareșalul **Averescu**
și numeroși oaspeți din Capitală.

Gr.Trancu –lași (ex-ministru) / 26 iun.'33

▣ **Mobilizarea morală**

▣ **Stindardul lui Averescu**

Felicită pe Papacostea pentru sărbătoarea prilejuită;

”Oare e posibil ca **o țară cu un trecut așa de eroic** , care are **comandanți ca Mareșalul Averescu** , să se zbată în mizeria aceasta , încât unora le lipește și bucata de mămăligă ? Cum este posibil să moară cineva de foame în țara aceasta ? **Trebuie să fie aici o bubă.**

” **Dacă** avem mulți profesori, ambasadori și poieți ai neamului ,

ne mai trebuie deasemeni și **profesori, ambasadori și poeți** ai neamului

care **să predice caracterul** , singura comoară ce poate să ne salveze.Cred că am ajuns în acel moment suprem care ne dictează **să pornim la lupta de salvare** „ [.....]

Gr.Trancu-lași / 26 iun.'33

▣ **Înlăturarea Regimului PNȚ !**

„ Azi e un an de cînd avem un guvern , același guvern care a împușcat pe ceferiști, au bruscat pe mutilații de război, au jecmînit averea țării , și totuși continuă să guverneze țara . Nu sunt ei vinovați ? Nu.[-----]**Dle Mareșal**, aveți un trecut plin de evenimente .

Întendenți și azi mîna, **salvați fiii acestui neam** ! A lăsa să mai dăinuiască această stare ,

este o crimă .Dacă i-ați salvat din mîna dușmanului, **nu-i lăsați să moară în propria țară !**

/ **Petre Papacostea** (fost deputat, fost dir.gral PTT) – mulțumește paticipantîloae că i-a onorat ...

dă cuvîntul mareșalului, primit cu nesfârșite ovații și aplauze.

Mareșal Averescu / 26 iun.'33

▣ **Partidul Poporului**

„ Masa compactă din fața ochilor mei este o dovadă vorbitoare că dacă în cercurile superioare ale partidului **s-au produs unele goluri**, la baza lui el nu s-a slăbit, nu s-a clătinat,ci din contră, rîndurile s-au strâns tot mai mult așa că astăzi **partidul este mai solid ca oricînd**.

Dacă aș vrea să fiu puțin răutăcios, aș putea să spun că **rîndurile s-au îndesit jos**, tot mai mult , pentru că **unele lucruri s-au rîrit sus**.

Văd înaintea ochilor mei **diferite naționalități înfrățite** sub cutele drapelului nostru și acest fapt este **o mare bucurie pentru mine**. Eu socot că înfrățirea și încrederea sunt cele două mari pîrgii necesare pentru ca o activitate viguroasă și constructivă

să scoată țara din situațiunea în care se găsește în clipa de față.”

Mareșal Averescu / 26 iun.'33

▣ Rosturile partidelor.

„ Cei mai mulți **oameni politici vin în mijlocul poporului pentru a-l ameți cu făgăduieli nerealizabile și de aici s-a născut greșita convingere că partidele politice înșală lumea și nu fac nici un bine.** Se scapă cu vederea că sunt și partide cari au făcut tot ce au putut pentru binele țării. Din fericire, pare că acum a început să se ia perdeaua de pe ochii oamenilor și să se facă deosebirea între **acei care numai făgăduiesc , fără să se țină de cuvânt, și între cei care au făcut, fără a făgădui.**

Mareșal Averescu / 26 iun.'33

▣ Partid de clasă ?

▣ Partid țărănesc ?!

” **Mă întreb ce însemnează** – nu vreau să fac polemică și nici dezbateri dușmănoase de partid, ci ca o pildă pentru cei care mă ascultă - **ce rost are în viața țării un partid de clasă ? Ce vrea partidul țărănesc ?** Voește ca **țara să se transforme în țărani ?**

Orice minte sănătoasă vede că **este o imposibilitate** , ar însemna prăbușirea societății.

Voiește, oare , ca **guvernul să fie condus numai de țărani ?**

Nu știu dacă dorința aceasta poate fi luată serios în considerație.

Fapt este că **cu toții** cei care suntem aici împreună, și cu mine, **suntem scoborîtori din țărani** , dar încetul cu încetul **fiecare am ajuns** la locul ce putem să ocupăm **pe baza pregătirii ce am avut.** Nimic nu a împiedicat pe țărani ca să se ridice potrivit cu însușirile lor și cu pregătirea ce primeau. Dar chiar **frunțașii partidului țărănesc ce sunt altceva** decât produsul instituțiilor de până acum ? Iar nu știu, zău, ce a produs până acum , din acest p.d.v. , partidul țărănesc de la nașterea lui și până azi ? **Rostul acestui partid eu nu mi-l pot explica decât prin intențiunea de a recolta voturile țăranilor în favoarea unor oameni cari nu se simțeau pregătiți să le recolteze prin alte mijloace .**

Evident că printre **oamenii care conduc partidul țărănesc** sunt și **oameni cari poartă haină țărănească** , unii în permanență, alții la ocazie , dar este un sănătos proverb francez care zice că „nu haina face pe călugări” .

Poartă haine țărănești dar ei trăesc mai boierește decît boierii de viță !

„ Domnilor, după mine **partidele de clasă nu sunt decît efectele unei mentalități deformate .** Ele duc la **desagregarea unui neam.** Locuitorii unei aceleși țări, **în loc să colaboreze înfrățiți** la propășirea obștească, **se desbină în clase dușmănoase și-și tocesc energiile luptând unele contra altora.”**

Averescu / 26 iun.'33

▣ Cauzele decăderii economice .

” Iată de ce , **în 1919** ,când **s-a zămislit partidul poporului**, și s-a pus întrebarea ce nume să i se dea, eu am fost hotărât de părerea să i se dea **denumirea de Paritd al Poporului.**

Am avut aproape 5 ani de război.**Războiul nostru** a durat numai **1 an și cîteva luni.**

În timpul acesta , toată **populația viguroasă a fost chemată sub arme.**

Fabricile au fost, cu foarte puține excepții, transformate pentru **a deservi nevoile armatei.**

Nu s-a mai clădit aproape nimic.Ogoarele au rămas necultivate sau prea puțin cultivate.

Într-un cuvânt, **aproape toată activitatea omenească** n-a urmărit alt scop decît **nimicirea dușmanului.**

Nimic pentru nevoile obștești.Nimic pentru nevoile individuale.

Vă dați seama **ce gol s-a produs în avutul diferitelor țări.**

Pe de o parte, **nu se mai producea**, pe de altă parte, **se consuma și se consuma cu risipă și fără control.** Așa erau vremurile.

După război, când viața a trebuit să reintre în normal ,

s-a simțit necesitatea umplerii acestui gol.**Aici este originea întregului rău.**

S-a făcut atât cât s-a putut face , și deoarece se dispunea de bani, s-au aruncat fără socoteală. Criza economică.[.....] Criza economică este generală și foarte gravă , apăsând toate popoarele.La noi este și mai gravă , deoarece la conducerea țării , avem oameni nepregătiți. La noi, în plină criză, s-a venit cu „inovații” , cheltuielile au sporit cu aproape 23 de miliarde. Anul se încheie numai cu deficite.

Averescu / 26 iun.'33

▣ **Ofensiva răsturnării**

Starea de azi nu mai poate dăinui.

”Din tot sufletul **doresc o schimbare bună și pe cale normală**”

Pentru orice împrejurare, eu cer **partidului poporului, să pregătească partidul** , pentru a fi de folos țării. „Un partid politic nu poate fi de folos țării , nu poate face rânduială obștească, dacă nu are **rânduială în casa lui proprie**.

Cer de aceea organizații solide,și perfect disciplinate , pe care să pot conta că , fără șovăială și fără precupețire, vor desfășura activitatea lor călăuzite numai de vechea noastră deviză : „**Muncă, cinste , legalitate** „

P.P / 26 iun.'33

---

22 b) Gr.Trancu –lași , Întrunirea PP de la Galați, 24 sept' 33

(„Dimineața” , an 29, nr.9607, 26 sept.'33)

Gr.Trancu-lași (ex-ministr Muncii) / 24 sept.'33

▣ **Ofensiva salvatoare a lui Averescu**

[LD : **Atenție la nuanțele privind „limitele” constituționale „ !**

Vagă invitație spre guvernare militară , sau , oricum, de mână forte !]

A mărturisit nădejdea că , în câteva zile, **PP va face o acțiune salvatoare pentru țară.**

Mareșalul Averescu este singurul om politic [!!!] care are autoritatea morală

să se adreseze țării întregi, indiferent de partid politic [!!!] ,

pentru a organiza **această acțiune salvatoare**.[....]

„ Nu este , însă, mai puțin adevărat că,

păstrînd neconținut limitele prescrise de Constituție [!!!] ,

este amenințată însăși existența țării.[!!!]

E la mintea omului că **dacă** se pune problema de a alege

între aceste limite și prăbușirea țării,

nu vom ezita un singur moment de a părăsi prima cale și

de a alege pe aceea care duce la salvarea patriei.”

PP-Averescu / mart-oct.'33

23.) PNA - O.Goga

23 a) **O.Goga, declarații, program PNA (Comit.Executiv PNA) , 10 apr.'33**

(„Universul” , an 50, nr.98, 11 apr.'33)

[LD : **fixează contextul : ultimele zile ale sesiunii parlamentare ;**

desfășurarea adunărilor profesionale ale PNL ;

atmosferă politică încordată , care cere plecarea guvernului PNȚ de la putere]

Adunarea comitetului executiv al partidului național-agrar

Lărgirea programului și elaborarea principiilor călăuzitoare de guvernare

- Declarațiile dlui Octavian Goga -

Goga / 10 apr.'33

Politică de dei

„ Întrunirea de astăzi este un **prilej retrospectiv** , de examen al prezentului, și de privire înainte.

În cursul unui an , **noua forță politică care s-a constituit** , și-a urmat cursul ei.
Vă declar că am făcut totdeauna **o politică de idei**, și sunt convins că **ideile** nu vor aduce numai voturi , ci ideile **au să fructifice și încrederea maselor** , cari, la un moment dat, răscolindu-se în toate simțămintele lor,
au să dea **o unanimitate de credință a poporului românesc**,
pentru anumite **adevăruri organice**, pe care le-am propagat totdeauna .”
Goga / 10 apr.'33

▣ Diferendul Averescu –Goga : Regele !

”Am făcut politică de idei, și chiar începutul organizației noastre de partid,
a ieșit dintr-o **diferență pe o chestiune de idei** , între **mareșalul Averescu și mine**.
Vă aduceți aminte că **m-am despărțit de mareșalul Averescu pe ideea că trebuie să nu se umbrească cu nimic strălucirea Coroanei** , în împrejurările actuale..
„ Cred că a fost **o idee simplă și normală** , iar atunci când am tras toate consecințele,
în apărarea acestei idei, **am fost pe drumul cel bun**.
Dovadă că a fost așa, e că **mareșalul Averescu**, după un an de zile
,s-a dus la picioarele Tronului ,ca să afirme cu prezența lui acolo ,
adevărurile pe care le-am reprezentat și pentru care
ne-am despărțit unul de altul.
” În treacăt fie zis, de la despărțire și până azi, **nu pot să-mi fac nici un reproș**,
asupra **atitudinii de cuviință desăvârșită și de eleganță morală** ,
pe care am avut-o față de fostul șef al partidului.
Poate unora li s-a părut această atitudine , pe care o socoteau în drept,
să o interpreteze ca pornind dintr-o anumită **legendă** care s-a răspândit ,
în sensul de a face posibilă **o nouă colaborare politică, între Partidul Poporului și între noi**.
Eu care am fost întotdeauna un distrugător de legende, **țin să înlătur și această legendă**,
nemaifiind vorba de unire sau de colaborare între noi.
Goga / 10 apr.'33

▣ Ideile Partidului Național-Agrar

[LD : atenție la legitimitatea titlaturii partidului : **național și agrar**.
atenție la accentul **naționalist**, „românist” , „rasist” , „antirevizionist” ;
atenție la accentul pus pe excluderea „**luptei de clasă**” insinuat în categorii doctrinare vechi.
Atenție că a dispărut „ **considerația Coroanei**” ... care a declanșat ruperea de PP.]

Antirevizionism

”Am dărămat granițele sufletești și când le-am dărămat am făcut un mare serviciu țării ,
nu serviciu ideii de partid pe care o reprezint, ci **serviciu pentru integritatea țării**.
Mă socot deci dator acum, când mă întâlnesc cu dvs, să **accentuez acest adevăr** ,
tocmai în vremea când **tendențele de revizionism se ridică la suprafață**
și **se pun în discuție în occident**,
tendențe pe care le socotesc **lipsite** cu totul nu numai **de teme**,
dar lipsite **de orice posibilitate de realizare** .

Ideea agrară

” Accentuez **o altă idee** care , din primul moment, **a stat la baza orientării noastre** ,
când am format partidul : este **ideea agrară**.
Mi-am dat seama din primul moment că **la baza doctrinei noastre de partid** ,
nu poate să fie o agitație de clasă.
Această agitație de clasă trebuie înlocuită **cu o categorie de producție**, cea mai importantă,
care **înglobează în ea interesele generale ale românismului** ,
încât **se confundă cu însăși rasa noastră**. [.....]

Goga / 10 apr.'33

Schimbarea regimului !

”Ne găsim în **plină criză politică** .
Guvernarea actuală **nu mai stăpânește viața politică a României** .

Avem un guvern pe care nici măcar jocul aparențelor nu mai poate să-l îndrumeze, un guvern care **în fiecare clipă poate să plece** - și vă afirm că va pleca. Criza politică pe care o avem noi azi este mult mai complicată decât obicinuitele crize politice ari erau odinioară în această țară.

Noi suntem într-o **criză de ordin moral** și într-o **criză de ordin material**.

Schimbarea de regim ce se va produce , va trebui **să facă o modificare** a stărilor din țară , de așa fel, încât **să înlăture aceste două fenomene paralele.**

Goga / 10 apr.'33

Stat „specific românesc” !

” **Acest popor** al nostru , ca să poată să trăiască, trebuie **să se smulgă din starea primitivă .**

Statul român, care are la baza lui **o legitimitate etnică,**

nu poate exista decât atunci când va crea **o civilizație specific românească .**

Deci , **nu stat țărănesc ne trebuie [!!!] ,**

ci **ne trebuie un stat civilizată , întemeiat pe ierarhia valorilor de gândire ,**

un stat care **să aibă la bază rezorvorul sănătos al maselor populare.**

S-a făcut apel la tot ce este dizolvant în această țară,

și se pare că toată **tendința de consolidare a sufletului românesc a trebuit să fie stânenită.**

Vedeți rezultatele la care am ajuns. „

Goga / 10 apr.'33

Legenda „statului țărănesc”

Mitul Mihalache

[**LD : păstrând proporțiile și abordând al stil, de acord cu Goga !**

Dar când înlocuiește o aparență demagogie (sinceră !) cu alta ...]

” **Scump au fost plătite aceste încercări** , dar , în sfârșit, **ele se lichidează,**

și nu cred că s-ar găsi o judecată diabolică

care să poată da **o imagine mai tristă și mai sugestivă** a acestei lichidări de legendă,

decât aceea a **dului Mihalache**, care **cutreeră palasurile occidentale**

ca un nou Ahasverus în țări. Eu cred că în sufletul d-lui Mihalache este o șovăială .

Nu vine acasă ! Stă acolo și va veni exact a doua zi după închiderea Parlamentului , pentru ca, întorcându-se acasă să-și adune impresiile.

Eu cred că **drumul acesta** este un drum la al cărui sfârșit stă **ultimul popas.**

Se lichidează această legendă și socotesc **această dualitate de alb și negru ,**

odată **în țări** și o dată **în pantaloni**, ca **un simbol** care trebuie să rămână ,

ca **un prilej de examen** pentru toți care , de aici înainte , **uitându-se împrejur,**

să-și dea seama unde trebuie să meargă țara. Aceasta este prima legendă.”

Goga / 10 apr.'33

▣ **Legenda „ardelenismului”**

▣ **Mitul Maniu**

[**LD : întru totul de acord cu Goga !**]

„ A doua legendă este **lichidarea ardelenismului** , așa cum a fost interpretat de către **acei cari au venit să-l pună la bursa valorilor** , aici, **în București.**

Vă asigur, însă, că,

dacă **ideea propagată de ei după război** , ar fi fost **ideea conducătoare**

în viața noastră publică din Ardeal, înainte de război,

unirea nu se făcea. [!!!]

Dacă **sufletul poporului românesc ar fi fost atât de otrăvit față de patria mună,**

ar fi fost **atât de paralizat** , cum au năzuit ei să-l facă, în zece ani de la liberare,

vă închipuiți **cu ce forță morală ar fi venit Ardealul** , ca să vă îmbrățișeze pe voi.”

„ Noi am respectat **năzuințele** și strădaniile locale.

N-am fost niciodată **nebuni** să pretindem o nivelare de pe o zi pe alta ;

ne-am dat seama că **trebuie un proces normal** , dar **politicește am afirmat**

liberarea granițelor și libera circulație a credințelor de la un capăt la altul al țării.

Acești oameni s-au strâns laolaltă

pe ideea separațiunii sufletești de Vechiul Regat. [!!!]

Goga / 10 apr.'33

▣ Ardealul sunt eu !

Dar **Ardealul** nu este acela, **Ardealul** este splendida noastră țărănime,
în care **am crezut, credem și vom crede**,

Ardealul sunt cărturarii aceia care ,în cursul vremii ,
au ținut flacăra sfântă în masele noastre populare.

Ardealul sunt **aceia vare au afirmat un ideal** , care **au mers în temnițele ungurești** ,
Ardealul sunt **aceia care au dus lupta înainte**.

Ardealul sunt eu !

Spun aceasta cu fruntea sus, față de **acei care cari au compromis Ardealul**

Și față de **domnul Iuliu Maniu** , acest **călător de periferie**

care **azi nu vine aici ca să-și apere credințele** pe care le are, sau pe care nu le are.

Iată deci **a doua legendă care s-a lichidat !**"

Goga / 10 apr.'33

▣ Ideea de autoritate

▣ Guvern de colaborare.

„ Dar paralel cu aceste două legende distruse, **ca o rezultată a lor,**
avem compromisă ideea de autoritate.

Suntem **într-un hal de anarhie de la ministru și până la jandarmi,**
nu se mai crede nimic, nu se mai respectă nimic.

„ **Cerem deci schimbarea regimului** ca o **necesitate** pe care o impune
instinctul de conservare al neamului,

aș putea spune **o necesitate biologică a românismului.**

Dar schimbarea politică ce va veni nu trebuie să fie nu numai o schimbare de regim politic,

ci trebuie **să fie o schimbare în spiritul public**, o schimbare care să creeze **o altă Românie.**

„ Afirm că , după cum sunt de convins că trebuie să sacrific

egoismul acesta al unei **concepții de partid,**

și să accept o platformă de colaborare,

afirm în același timp că **restaurarea frontului sufletesc al României,**

nu se va putea face fără noi, și nu se va face fără noi."

O.Goga / cuvântarea, 10 apr.'33

-----
23 b) Programul de guvernământ al Partidului Național Agrar /10 apr.'33

(„Universul”, 11 apr.'33)

[LD : subtitlurile, sublinierile , îmi aparțin]

[**Politica agrară**]

[**Politica economică**]

„În ce privește politica economică PNA își propune

a acorda **o deosebită atențiune petrolului** ;

Va acorda **atențiunea cuvenită exploatării aurului și a cărbunelui** .

Se va suprima protecțiya vamală exagerată acordată până acum unor industrii ,
asigurându-se **protecțiunea intermutualului agricol**.[.....]

[**Politica financiară**]

” În programul de politică financiară , pornind de la **principiul unui buget echilibrat**

printr-o reformă fiscală, și de la **respectul obligațiunilor de plată ale statului,**

preconizează **suspendarea plăților externe** pe un număr mic de ani,

revizuirea revalorizării antebelice, reducerea dobânzilor ; colaborarea cu străinătatea

nu trebuie să implice nici un amestec din afară în gospodăria statului nostru .

” La regiile autonome , se va desființa tot ce este creație parazitară.[-----]
[Politica administrativă] [Justiția] [Învățământ]
[Culte și arte] [Politica externă] [Apărarea Națională]
[Muncă și ocrotiri sociale] [Sănătatea publică]
[LD : lipsește **problema minorităților !!!**] Programul PNA / 10 apr.'33

I.Petrovici (ex-ministru) / 10 apr.'33 -la banchet -

▣ **Educația politică.**

▣ **PNA, Goga !**

După război s-a făcut o propagandă lipsită complet de tendința de a se face educația maselor. Lumea a căutat doar să le câștige voturile. S-au făcut idoli [?!?] , din școlari !
PNA nu este un partid de „aventurieri, cum îl nimea un anume ziar.
Prezenți atâția, din toate colțurile țării, pregătiți pentru rezolvarea marilor probleme .
” Ziua de astăzi e **semanalul unei lupte pe care șeful nostru, dl Goga, o începe.**
Să facem zid lângă el, jertfindu-ne viața, de va fi nevoie, pentru binele patriei.

O.Goga / 10 apr.'33 partidului meu ,,

▣ **Partidul ! Ei, Goga !**

[LD : atenție ! fără să faci speculații ieftine ... vezi totuși cum rezonează cvintele lui față de **momentul 1938 ... când a trebuit să părăsească , umilit , puterea , și a murit !**

Vizionarism ? profeție ? simmplă coincidență ?]

” Constat un unison de gândire în jurul partidului meu ,,

” Suntem una, voi cu mine și eu cu voi ,,

„ **Am zis** anul trecut , la înființarea partidului nostru ,că trăim o epocă prerevoluționară.

Și unii au rămas surprinși de această declarațiune.Ei bine, vă declar că această constatare este perimată. **Suntem dincolo de această epocă.**

Nu mai putem suporta această atmosferă.

Toată românimea nu mai poate suporta această atmosferă.

Sunt atât de confundat cu viața acestui popor , încât e destul să mă uit în adîncul sufletului , ca să descifrez nenorocirea tuturor.

Sufletul meu vibrează la **cutrerumurul de mâine**.[...] **Să ferească Dumnezeu** să fie nevoie să fac spovedania mea întreagă. Pretutindeni este **o izbucnire** , în toate colțurile umanitatea caută să se stăpânească. Fiți siguri , că **dacă ar fi să fie momentul , ași lansa cuvintele mari** , pe toate zidurile țării , **să răscolească poporul nemulțumit.**

Sunt gata , sunt pregătit pentru propășirea adevărului .

Nu mi-ați dat o bucurie cînd m-ați adus conducătorul vostru, cînd mi-ați încredințat greaua îndatorire de astăzi.Într-o vreme scurtă ,

vom veni cu colaborarea noastră prețioasă , în conducerea acestei țări.

Sunt hotărât să să restabilesc liniștea și siguranța acestui popor.

Să vă pregătiți pentru această misiune. [...]

Ori biruiesc, ori îmi las viața pe teren .

Aveți în fața dvs **un om hotărât** , care, **pentru salvarea patriei,**

își va aduce jertfă chiar viața lui.

Adunarea PNA / 10 apr.'33

24.) PȚ- dr.Lup

24 a) V.Serdici, Adonis Popov, la Legea pentru încurajarea industriei, 7 apr.'33

(DAD, MO 84, 7 apr.'33) // Stat eminentemente agrar //
[**Ministrul I.Lugosianu (Industrie) cere prelungirea cu un an**]
// Stat eminentemente agrar // industria parazitara //

Serdici / 7 apr.'33

▣ **Industria**

P-Ț Lupu a rămas **singurul care mai apără interesele țaranului** .

Țăranul vinde ieftin și cumpără scump.PNȚ i-a promis mereu atenuarea dar ...

așa zisa "**industrie națională**" a profitat de lege ,de 21 de ani (1912) ,
și nu a făcut progrese reale ; nu a devenit independentă ;este un " organism perfect concentrat "
care face presiuni , având interese opuse plugarilor .

După război, țări industrializate au dat o mare încurajare agriculturii , pentru ca ,
în caz de război , să aibă produsele lor.

În schimb, **țări agricole, ca România** , sub **argumentul " industrializării "** ,
pentru a ne putea fabrica < **prin noi înșine** > toate obiectele,
am pornit spre **o industrializare excesivă**.

Prin această teorie (care prinde teren !) **se umărește**
schimbarea structurii economice a țării .

Niciodată noi nu vom fi în stare să ajungem independenți de importul din țările străine ,
în ce privește, mai ales, aprovizionarea necesară în timp de război.

Problema încurajării "industriei infantile " , **până se "înfiripează "** ...

nu a ajutat decât la **întărirea protecționismului**, la întărirea **zidurilor vamale** atât de ridicate.La
noi există **cel mai ridicat tarif vamal din lume** , la adăpostul căruia s-a creat

" o industrie parazitara " , care asfixiază viața de stat.

Dvs obligați un popor să consume pe vecie , produse scumpe și de calitate proastă .

Noi semănăm cu Spania (cândva, Serdici a fost atașat comercial în Spania) ,
care are tot industrie parazitara.[-----]

Serdici / 7 apr.'33

▣ **România -țară eminentemente agricolă**

" Cu toate acestea , orice s-ar spune, **am fost și vom fi totdeauna o țară eminentemente agricolă "**

În această direcție trebuie să punem toate eforturile ; să se încurajeze industrializarea
produselor agricole .Doar această industrie trebuie să fie încurajată."

Adonis Gr.B. Popov / 7 apr.'33

▣ **" Stat țărănesc " : Industria auxiliară .**

" **Într-un stat țărănesc** -și acesta este idealul onoratului guvern - care este poziția agriculturii ?

Într-un stat țărănesc , industria trebuie să fie un auxiliar al agriculturii ,

și în al doilea rând complementul ei.

" **La noi, industria excede mai mult ca "complement** (mașini, hârtie, petrol, fier, cherestea ,
haine) . **Ea ar trebui încurajată numai dacă deservește "poporația " statului.**

Dacă ea este "adversar " al poporației , un "pericol " al poporației , ea nu mai trebuie protejată .

" Acesta este cazul industriei românești. "

Adonis Popov / 7 apr.'33

▣ **Industria ? - suport pentru partide**

▣ **Inițiativa particulară ? - asaltul oamenilor politici**

De ce mai trebuie protejată ... dacă este creată ? dacă este armonizată ?

dacă are piață internă asigurată ?

Dacă nu, **este timpul oportun ca azi să se creeze în România o industrie națională !?**

Până când această protecție ? această pompare a unei părți din munca poporului ?

Industria a devenit " sporul politic " al tuturor partidelor ce au guvernat până astăzi .

" În fața unei țărăniimi sărace , care nu este în stare să susțină partidele politice , și în Țara Românească **industria a ajuns să fie asaltată** , din ce în ce mai mult, și , cu timpul , **ea este destinată să devină singurul suport politic al partidelor** și, eventual, chiar **dictatoarea lor ! "**

Ce creiază o industrie ? Inițiativa particulară și creditul .

Acestea sunt **asaltate de oamenii politici** .

Partidele le acordă ajutor ..... cu prețul plasării "partizanilor " care trebuie căpătuți .

Astfel de industrie trebuie încurajată ?

" Nu , ea trebuie eliberată de simbioza dintre politicieni și industriași "

Este imposibil ca PNȚ să voteze această lege ! El nu o va vota .

Serdici , Popov / 7 apr.'33

---

24 b) „Declarațiile d-lui dr.Lupu la Galați” , 10 iul,'33

(„Adevărul” , an 47, nr.15.187, 11 iul.'33)

Șeful PȚ condamnă aspru mișcările de dreapta .

[LD : **subtitlurile în roșu, îmi aparțin**]

PȚ a ținut o întrunire **la Galați**, sub **președinția lui I.E.Vasiliiu**.

Afacerea Skoda, Lupeni, Grivița

Dr.Lupu, luând cuvântul, a spus că **guvernul este virtualmente mort**,

și că nici nu mai poate fi vorba să se prezinte în toamna în fața Parlamentului.

În țara românească s-au făcut multe hoții, dar **așa cum a furat guvernul actual , nu s-a mai întâmplat niciodată**.

Pentru a-și îmbogăți partizanii, s-a plătit un afet de tun în loc de 115.000 lei,

1.650.000 lei la Skoda.Penhtu o țeavă de tun, în loc de 400.000 lei

cât costă în Elveția, s-a plătit 1.200.000 lei la Skoda.

Un asemenea partid este mort pentru totdeauna.

Au furat dosarul și cifrul afacerii Skoda, încât nu se mai știe ce a fost,

și ce n-a fost în această chestiune.

Amintește apoi de **incidentele sângeroase petrecute la Lupeni și la Grivița** ,

sub național-țărăniști. L-a combătut pe Iuliu Maniu , dar atunci când a avut o atitudine demnă,

l-a susținut.

Curentele de stânga

În ce privește curentele de stânga, nu-i nici o primejdie,

căci **instinctul de conservare al clasei dominante va ști să țină în cumpănă**

pericolul acestor curente.

Curentele de dreapta

Curentele de dreapta, ale cuziștilor și Gărzii de Fier, sunt mai periculoase.

Oamenii aceștia umplu capul poporului cu argumente false,

iar poporul e prea simplist ca să-și dea seama de acesta.

Eu sunt împotriva lui Zelea Codreanu, după cum sunt și **contra profesorului Cuza**

Evreii

Nu evreii sunt vinovați de situația nenorocită a țării

Câți evrei sunt amestecați în afacerea Skoda ? Nici unul. Numai generali și miniștri.

Cei care spun că testamentul vechi nu este baza testamentului nou, **comit o mare erezie**.

Biblia ne-a fost izvorul de unde am luat țîria sufletească.De acolo am învățat iubirea aproapelui.

Nu vă luați după gogorițele de dreapta, nicu după cele de stânga .

Orice ură de rasă este o ură blestată și împotriva religiei creștinești.

Legătura cu MSR

Am fost des la Rege, și suveranul mi-a spus să vin cât mai des.

Diferența dintre mine și ceilalți, este că

ei spun regelui că face bine chiar când face rău,

eu când mă duc îi spun tot pe față , și nu merg plecat.

Eu îl iubesc pe Rege , mai mult decât ei .

Nimeni nu e mai rău informat ca Regele.

Eu vreau să primesc puterea întâi de la dvs , și apoi de la Rege.

Dr.Lupu / 10 iul.'33

---

24 c) **Dr.Lupu** : **Efectul penibil al proceselor care se judecă în aceste zile./**

("Adevărul " , an 47, nr.15215 , 12 aug.'33) Anchetă a ziarului "Adevărul "
/Procesul lucrătorilor de la Grivița .Asupra lor s-a deslănțuit cea mai teribilă prigoană.

Instrucția a durat luni de zile , de către organele de la Siguranță ,
pentru a dovedi că muncitorii ... au tras în armată !

El a fost martor în proces. Se știe ce a spus. Se știe ce au spus și alți martori .

Pentru ce au fost târâți în judecată acești oameni ?Cine a înscenat acuzația ?!

/ **În fața altui Consiliu de război**, se judecă **afacerea Skoda** .

Câte menajamente pentru acuzatul Seletzki ! Se confirmă, totuși,

multe din afirmațiile lui din Cameră . Procesul se judecă acum, în vacanță , pe șoptite ;

Guvernul actual nu poate prezida judecarea acestui proces !

dr.Lupu / 12 aug.'33

25.) PȚR -Gr.Iunian

25 a) Programul oficial al PȚR: [numerotare L.D.]

1)**Actualele frontiere** ,așezate prin jertfele consimțite ale acestei clase [**țărănești**] ,
și consfințite prin tratate,sunt și rămân de nestrămutat.

2)**Solidarizează** în această operă de apărare,pe **toți fiii țării**,fără deosebire de limbă sau
credință,întărind tuturor sentimentul unei **egale îndreptățiri** la viața publică.

" Înțelege să înlesnească și să asigure **populației etnice românești**,

putința de dezvoltare culturală și propășire **pentru a o așeza**

în situație de egalitate [!!!] față cu **alte populațiuni etnice**

care au dobândit ,prin puterea împrejurărilor ,

o stare culturală și economică superioară.[!!!]

3)Socotește **regimul constituțional parlamentar** ,singurul în măsură să asigure
apărarea intereselor cls.producătoare și muncitoare.[-----]

/Acest regim a fost falsificat,îngăduind **clasei dominante vechi**

să-și prelungească existența,și sub regimul **votului universal**.

/PȚR va lupta pentru instaurarea unui **regim constituțional parlamentar real,[!!!]**

singurul în măsură **să asigure Coroanei ,rolul pe care îl dă Constituția**.

4)**PȚR** va face eficace mijloacele de exprimare ale **libertăților cetățenești**.

/ Înțelege să pună **Justiția și administrația** la adăpost de influențele politice.

/ Întărirea prestigiului **magistraturii**,asigurarea **independenței parchetelor**

prin introducerea garanției de **inamovibilitate**,pentru păstrarea justiției

cu misiunea de **garant suprema drepturilor și libertăților cetățenești**.

/ o bună **selecționare** a funcționarilor ,o **salarizare** cuviincioasă,

o **stabilitate** efectivă și **legiferarea** răspunderii proprii și directe,

pentru abuzurile și ilegalitățile comise și scoaterea de sub infl.politice.

/ **Severe pedepse [!!!]** ptr.orice abuzuri, și pentru împiedicarea liberului

exercițiu al dreptului de vot,**împiedicarea** prin Constituție

a **amnistiei în materie electorală**.[-----]

7)**PȚR** înțelege să asigure României putința de a **se gospodări** după **înțelegerea ei proprie**,respingînd **orice încercare străină de a impune la noi o anumită politică economică și financiară.[!!!]** [-----]

a)**Suspendarea plății cuponului datoriei externe,[!!!]**

pînă la înviorea economiei naționale;

b)**Demersuri pentru modificarea condițiilor ultimelor împrumuturi externe,[!!!]**

contractate cu dobânzi mari și sarcini grele și **revizuirea aranjamentelor** ce au fost făcute în condiții oneroase.[-----]
Programul PȚR - Gr.Iunian / '33?

---

25 b) **Gr.Iunian (PȚR)polemică - Mihalache și dr Lupu , Râmnicu Vâlcea, 24 sept.'33**

("Dimineața " , an 29, nr.9607, 26 sept.'33)

Gr.Iunian / 24 sept.'33

▣ **Atitudinea lui Mihalache**

" Nu se poate recunoaște nici sinceritatea și nici seriozitatea manifestării de la Câmpulung a dlui Mihalache. Dacă d.Mihalache era sincer, atunci se solidariza cu punctul de vedere ce am susținut când eram în partid și să asigure triumful lui.

Dar atitudinea d-lui Mihalache nu este serioasă.

Pe de o parte, afișează **un program diametral opus cu programul guvernamental**, iar **pe de altă parte** , **ține să se știe** că d-sa nu face din aceste principii motive de potrivnicie către guvern, **nu va face dificultăți** , ba **chiar îi va acorda concursul și de aici înainte.**

Pe de o parte , d.**Mihalache recunoaște** că menținerea stabilității a devenit o imposibilitate , țara este împinsă spre prăpastie și mizerie , dacă nu se recurge la soluția restabilizării monetare, **iar de pe altă parte** , **acceptă să asiste nepăsător** , ba chiar **să contribuie** , prin concursul său, **la această nenorocire** .

[-----]

m-a atăcat pe mine [-----]

Este un neadevăr sau dovada unei lipse de memorie.

Când am pus bazele PȚR la Câmpulung , în nov. 1932, am spus-o clar că

el își ia sarcina împlinirii programului vechiului partid țărănesc,

[-----]

D.Mihalache, ca să mascheze întârzierea constatării realității ,

pretinde că pe chestiunea monetară a fost de acord cu mine încă din iul.1932,

dar că ne-am despărțit pe motivul că d-sa înțelegea să aștepte rezultatul conferințelor economice de la Londra , geneva, etc.[-----]

Îmi este penibil să trec la **destăinuirea unor fapte** pe cari le consider de domeniul intimității și nici odată nu am avut obiceiul să fac publice discuții prietenești [-----]

Dar pentru că s-a raportat la o conversație [-----]

Venind la Târgu -Jiu , Ion Mihalache mi-a spus că ,

o dată alegerile terminate cu succes pentru partidul nostru,

urmează să se formeze un guvern definitiv din majoritățile parlamentare ,

în locul guvernului de alegeri Al.Vaida .

Mi-a arătat de ce acest guvern nu poate fi format nici de d.Maniu ,

nici de d.Vaida,și nici de d.Mironescu, așa încât nu rămân decât două posibilități :

ori guvern Mihalache, ori guvern Iunian. [!!!]

[LD : Doamne , ce penibil dar cât de adevărat poate fi !

Dă o serie de detalii cum s-au asigurat de concurs reciproc]

Gr.Iunian / 24 sept.'33

▣ **Polemica cu dr.Lupu**

Prietenia mea cu dr. Lupu m-a împiedicat totdeauna de a polemiza cu d-sa.

În ultima vreme , însă, **d-sa formulează o provocare la adresa noastră**,

spunând că **ne-am alăturat tâtziu la punctul său de vedere** ,

și că **am fi bine primiți dacă l-am pune la dispoziție forțele noastre.**

" Inflația " confuză promovată de dr.lupu,

este cu totul altceva decât **" restabilizarea " propusă de Iunian.**

Dr Lupu încearcă să-i dea și lecții de " constituționalism " și vrea să-l aducă pe linia cea bună !
Se impune de aceea, o punere la punct :
El , lunian a plecat dintr-un partid și din guverne, pentru convingerile sale democratice ...
Pe când dr.Lupu ... a plecat într-un guvern liberal !
Gr.lunian / 24 sept.'33

---

25 c) I.Mihalache răspunde la atacurile lui lunian și dr.Lupu , 30 sept.'33

("Dimineața " , 30 sept.'33)

Mihalache : " Am luat la cunoștință de **atacurile intempestive îndreptate împotriva mea, de foștii mei prieteni și colaboratori politici** , d- nii lunian și dr Lupu, în adunările în care prezintă : **unul țărănismul "radical " și altul țărănismul "pur "** .

Rău trebuie să le meargă în desfășurarea nului program , redus la un accident monetar, pe care **vor să construiască edificiul național** [-----]
dacă în atacurile d-lor **recurg , unul la insulte personale , altul la denaturări de fapte** , așa de ușor controlabile.

Am o mare satisfacție morală : programul și atitudinea mea sunt neatinse de adversarii mei , în schimb persoana mea e atăcată. **Și încă de cine ?**

De prietenii care știu în conștiința lor , că ei nu spun adevărul.

De acei care , până în clipa despărțirii lor, mi-au acordat personal stima lor.

[-----]

Mihalache / 30 sept.'33

▣ Gr.lunian , retro 1932

[LD : este o conversație deloc compromițătoare , pentru nici unul din ei.

O conversație care-i arată preocupări de o problemă ...

Oare acest caiet cu **Note zilnice** mai există ? Ar fi f. interesant !]

Este surprins de afirmațiile lui lunian , pe care îl știa integru.

[**dă citatele din afirmațiile lui lunian**]

"Deci m-am dus să cer ... guvern Mihalache sau lunian !

[**dă citate Notele sale zilnice în legătură cu discuțiile de la Tg-Jiu**]

La formarea guvernului.....

< 3) Cu toate forțele partidului, **sub guvern Maniu ; nu guvern de a doua mână** .

Motivez. De aceea am izbutit să determin pe Vaida și Mironescu

să amâne demisia guvernului de alegderi până după validări .

-El se declară în linii generale de acord .**Crede însă că Maniu nu va primi.**

Și să formez eu guvernul.

-Eu îl întreb dacă va primi el guvernul : Nu !

-Pentru ce ?

-E angajat la programul restabilizării și al suspendării cuponului .

-Eu.Am credința că ajungem acolo.Ca procedură , nu cred că e bine să venim din capul locului ,după ce am chemat experți , etc. Totuși, **ia - ți răspunderea și te urmez**

-El. **E mai bine să o iei tu** și apoi voi veni eu cu forțe proaspete

-Eu : **Nici nu vreau să mă gândesc**, dacă totuși aș fi silit , n-aș înțelege să primesc fără tine .

-El. A ezitat .S-a retransat în dosul unei formule : Mai presus țara decât partidul ...

Ne-am înțeles să văd pe Maniu și eventual pe Titulescu la Geneva .[-----]

Refuzând eu , **am căzut de acord să vie Maniu**,și că el l-ar simpatiza pe Vaida mai mult .. >

[-----]

La Conversiune .

< Luni seară , 18 sept [1932] , **a venit lunian de la Gastein cu capsă pusă.**

Contra legii conversiunii. Pretext : de ce n-am rămas la hotărârea din birou, cu amânarea la toamnă ? Marți seara , masă la mine, consfătuire cu membrii biroului, după masă.

Eu : Și eu am fost contra schimbării deciziei biroului, dar am rămas singur ; apa curge .....

Trebuia să ținem seama că suntem în conversație cu Geneva. [-----] >

Iată adevărul. Când va avea nevoie , pot completa și cu alte note,
ca unul care am puțină încredere în memoria mea.
Rău e când șarpele vanității scormone slăbiciunile bietului suflet omenesc !
Mihalache / 30 sept.'33

26.) PSD -

26 a) Lot.Rădăceanu , opinie : legea stării de asediu , 3 febr.'33

(DAD, MO 32, șed. din 3 febr.'33) **Vezi pe larg la fișier Doctrine**
[i se strigă "scurt" !]

" Dacă doriți "scurt" , cu atât mai mult doresc ca **guvernarea dvs .să fie mai scurtă**
și să se termine chiar azi " El nu vede situația atât de amenințătoare.
Cele 2 greve invocate, nu au fost primele, au fost justificate și s-au aplanat .
Starea de asediu înseamnă că se trece o parte a puterii executive și judecătorești
asupra organelor militare .Ia înseamnă întronarea "dictaturii militare"
Nu neagă că **s-au produs tulburări îngrijorătoare** , dar ele.....
"Nu sunt provocate de clasa muncitoare " ci ...
" de unele **curențe extremiste de dreapta** care au avut voie, până acum,
să opereze în voie **pe străzile Capitalei "**
"Aceste tulburări , produse de curențele fasciste și antisemite,
pot avea loc numai **cu complicitatea vinovată a poliției și a organelor de stat "**
Împotriva acestor manifestări, nu este nevoie de starea de asediu.
Ajung legile existente.
Rădăceanu / 3 febr.'33

▣ PSD --PCR

"Mișcările muncitorești au cauze adânci și juste "

(evocă cum s-a ajuns la conflictul de la Grivița)

Nu instigațiile comunistilor : instigatorii reali sunt foamea, mizeria , nedreptatea
Clasa muncitoare are voie, în acest caz, să se ridice și cu violență.

-**Ștefan Cicio Pop** (președ.Camerei) : Violența nu este admisă într-un stat ordonat .

-**Rădăceanu** : Nu trebuie admisă nici exploatarea , nici nedreptatea .

-**Ed.Mirto** : Din moment ce li s-au îndeplinit cerințele, de ce continuă greva ?

-**Rădăceanu** : **Sunt elemente** a căror acțiune a mers mai departe ,
care **vor să profite de această stare de nemulțumire .**

Dar nemulțumirile sunt reale. De ce s-a speriat PNȚ ?

-**Mirto** : **Recunoaște că PSD a reprezentat corect interesele muncitorimii .**

De aceea guvernul le-a rezolvat 90 % .Cum au răspuns muncitorii ? Continuă greva !

-**Rădăceanu** : " **Există situații când prind curențe** pe care ,

noi, social-democrații, nu le aprobăm.

De aceea insistăm noi **să fie deplină libertate de opinie,**

pentru a se cristaliza adevărul.

Noi nu ne speriem că unii muncitori sunt sub conducerea comunistilor,
deși se lovește direct în noi.

De ce vă speriați dvs ? Nu este la fel în Anglia, în Franța ? "

-**Polizu -Micșunești** : " Franța nu este lângă Nistru ! "

-**Virgil Grossu** : " Dvs nu sunteți organizați suficient, pentru a paraliza comunismul "

-**Rădăceanu** : " Nu aceasta este sarcina noastră .

Ce se pretrece în sânul clasei muncitoare , **luptele dintre noi și comuniști ,**
ne privesc numai pe noi . Dar exagerați puterea comunistilor.

Mișcarea comunistă , care este bazată numai pe demagogie și
supralicitarea revendicărilor , nu poate fi de folos muncitorilor .[...]

Singurul ei rezultat este că dezbină muncitorimea și o slăbește "

Dar asta nu veți rezolva cu legea ! Oriunde guvernele au preîntâmpinat mișcările de masă cu forța baionetelor , ele au fost măturate .

" **A căuta să întâmpiați cu forța, tendințe, lupte și evoluțiuni ,** care sunt **în nota timpului și a istoriei**, înseamnă a pregăti **nu soluționarea lor pașnică și democratică**, ci , dimpotrivă, soluționarea lor în forme violente și catastrofale " Aceasta este învățătura istoriei .

Nu căutați să rezolvați problemele grele cu "dictatura și forța " , veți îndârji și mai mult masele.

"Dacă acum **semănați vânt**, aveți grijă că va trebui să **culegeți furtună** .

Prin socialism , masele vor ajunge la biruință !"

-----

26 b) Lot.Rădăceanu : opinie : Ordonanța de dizolvare a org.comuniste , 13 febr.'33

(DAD, MO 39, șed din 13 febr.'33) **Vezi pe larg la fișier PCR**

/ Consideră Ordonanța " o diversiune " ;

/ Lupta cu PCR trebuie lăsată pe seama PSD

-**Octavian Goga** (PNA) : îl pune la punct .

-**Lot.Rădăceanu** : De ce se face atâta reclamă comuniștilor ?!

Muncitorii nu sunt influențați de ei .

-----

26 c) I.Mirescu , intervenție : Grivița -CFR , 16 febr.'33

(DAD, MO 41, șed. din 16 febr.'33) **Vezi pe larg la fișier PCR și Doctrine**

/ Atitudine anticomunistă, dar democratică ;

/ Contra stării de asediu ;

/ Cere anchetă parlamentară ;

-----

26 d) L.Rădăceanu : legea privind ordinea publică , 4 mart.'33

(DAD, MO 55, șed. din 4 mart '33)

Legea este îndreptată **contra mișc. muncit , contra soc.-dem.** ;

protestează că s-a dat drept de discutare a legii ... Gărzii de F și LANC //

[**LD : este pățimaș, foarte pornit ...NU ARGUMENTEAZĂ...**]

-----

26 e) L.Rădăceanu , I Mirescu - N.Moscăuțeanu : la legea protecției muncii ,

(DAD, MO 82, șed. din 5 apr.'33) 5 apr.'33

[**LD : impresie : Moscăuțeanu mi-a făcut o impresie deplorabilă ;**

Rădăceanu - cred că este ... duplicitar , dar nu corupt în sensul spus de Moscăuțeanu ;

Oare să fi fost de pe atunci ... racolat de comuniști ?!

Mirescu : mi-a făcut o impresie bună : simplu și demn .

Dar aceste impresii... nu sunt concluzii istorice !]

Moscăuțeanu / 5 apr.'33

▣ Evoluția PSD

După primul **război mondial**, după **afilierea la Internaționala a III-a** , după **procesele știute** , ... **în 1923, PSD a reînviat** și, fuzionând cu PSD din Ardeal, a ajuns ... **PSD de azi**.

Este un "**quasi partid socialist** " , dispus să **colaboreze cu guvernele** , să îndrume **mișcarea muncitorească "pe cale pașnică "** .

Pentru această "colaborare " , **PSD a început să fie subvenționat** ,

atingând apogeul în perioada 1929- 1931 , pentru că făcuse cartel electoral cu PNT .
PSD nu ia banii direct, ci ... prin toate "**creațiunile**" artificiale ale lui :
CGM, IMSER, ajutoare șomaj etc etc.
Au luat bani : **I.Mirescu** (secretar general al CGM) ;
Lotar Rădăceanu (secretar general al PSD) ;
Revista "Mișcarea socială " (Ilie Moscovici) , trăește de pe spinarea IMSE ,
" citadela " de pe str.Izvor nr 37 , **a fost cumpărată de Ministerul Muncii** ;
PSD a primit bani de la Ministerul de Interne, pentru a combate pe comuniști .
PSDR / mart.-apr.'33

---

26 f) E.Deleanu (PSD) , **Legea și măsurile contra extremismului, 10 nov.'33**

(„Facla” , 10 nov.'33)

Legea Siguranței, **în atâtea texte , articole și paragrafe**, interzice peremptoriu și sub acțiuni severe , orice mișcare turburătoare a ordinii, **orice îndemn ar putea produce** ură și dihonie **între cetățeni, orice** manifestare exterioară **sub formă de cămăși, drapele și alte țesuturi** sedițioase,**succptibile** să irite și să trezească porniri ucigașe **în contra unor concetățeni de altă clasă sau rasă.**

Legea tindea , **în teorie**, să potolească entuziasmul unor fii rătăcitori ai țării, svârliți de irezistibile forțe centrifugale înspre două extreme , **denumite** de stânga și de dreapta.

Răul era găsit, **tot în teorie , de cei găsiți să păzească ordinea stabilită** , deopotrivă de grav, **fie că venea dintr-o extremă sau alta** .

În practică însă lucrurile se petrec cam altfel. Cam așa :

/Pe de o parte, arestări de **comuniști** la Cernăuți .

/ **Pe de altă parte** , la Bucureștii-Noi, **care, între timp,**

a devenit citadela Gărzii de Fier, azi, la ora 10 dimineața cu un fast neobișnuit , a fost sărbătorit patronul „Gărzii de Fier” , Sf.Mihail și Gavril.

Legionarii **adunați aici** sunt comandați de d.deputat **Stelescu** ,

având ca ajutor pe d-nii Traian Cotigă, Belimace, Antoniu și alți fruntași , care formează Statul Major.

Străzile Bucureștiului Noi , sunt pavoazate cu drapele.

După ce Stelescu comandă „drepti” , batalionul se încolonează pentru marș spre biserică.

Aici s-a oficiat un serviciu religios , în fața unui mare număr de intelectuali.

Sunt adunați peste 2.000 legionari .

Gornistul sună onorul, iar deputatul Stelescu , pășește înainte , îmbrăcat în uniformă și dă raportul d-lui Corneliu Z Codreanu .

După ce trece în revistă pe legionari , căpitanul , având mâna dreaptă întinsă spre cer, ține un discurs, cerând legionarilor disciplină și muncă.

Între orele 2-4 p.m. are loc o serbare câmpenească , la casa legionarilor.

....Se spune, în șoaptă, la ureche, că „asta” este pricina demisiei guvernului .

PSD - / 10 nov.'33

27.) LANC -ACCuza

27 a) ACCuza , protest la arestarea deput.Ciolac –pentru uniformă, 4, 9 mart.'33

CZCodreanu , IZCodreanu – solidarizare ptr.uniforme ;

Armand Călinescu (subsecretar la Interne) –răspunde .

(DAD, MO 55, 4 mart.'33; MO 59, 9 mart.'33)

[LD : Completează de la fișier Doctrine-cuziștii]

-ACCuza : Deputatul Ciolac a fost arestat pentru că venise îmbrăcat

în uniforma „Batalioanelor de aslat”(**Mare ilaritate**)

Venise îmbrăcat „așa” , din „atitudine politică” , ca să demonstreze

hotărârea LANC de a-și păstra uniforme și emblemele.

-**C.Teianu** : De ce n-ai îmbrăcat și d-ta uniforma ?

-**ACCuza** : Nu este gata. El era în mașină cu Ciolac și soția sa , când i-a oprit poliția. Treaba a fost pusă la cale de Armand Călinescu.

-**I.Zelea Codreanu** : Se asociază protestului lui ACCuza.

Precizează că , între Garda de Fier și LANC „ este o antiteză hotărâtă, care există, persistă și va persista”

Unii vor spune că apără „cămașa albastră” ca să salveze „ cămașa verde” .

Nu. **„Cămașa verde” nu se sinchisește de ce vrea dl Călinescu !**

200.000 de oameni vor merge și la închisoare pentru această „cămașă verde”

- **Armand Călinescu** : dl Ciolac a fost oprit în Piața Bibescu de comisarul legal.

Era îmbrăcat în uniformă de „comandant” al „Centuriei 12-Bălți” ,

cu banderolă roșie și zvastică albastră, pe culoare galbenă,

cu galoane de aur pe ambele mâneci, și nr.12 pe epoleți.

Pe umărul stâng- o furajeră neagră cu ciucuri. Cravată neagră. Tunică albastră.

Portul acestei uniforme este interzis , cf.Ordonanței Corpului de Armată –București.

Pedepsele în acest caz : închisoare ; decădere din dreptul de a alege și a fi ales.

Amenințările cuziștilor și legionarilor că vor purta uniforma, îi privește.

Legea va fi aplicată.

- **C.Z.Codreanu** : Vorbește pe larg contra Legii liniștii publice.

Patetic, spune că oricâte piedici se vor pune, ei vor merge înainte și victoria va fi a lor.

-**VGBeldie** : îl dojenește , tineretul trebuie lăsat să învețe .

Acțiunile Gărzii de Fier și LANC n-au substrat real.

-**dr.Virgil Solomon** : Este de aceeași generație cu CZCodreanu.

Nu înțelege despre ce „suferințe” vorbește Codreanu,

de ce vrea să monopolizeze naționalismul acestei țări?

-**Lot.Rădăceanu** : este împotriva legii.Protestează că s-a dat dreptul Gărzii de Fier să dezbată legea, deoarece ei sunt contra democrației, a partidelor, a parlamentului !

Nici cuziștii nu aveau acest drept, deoarece nici ei nu respectă democrația parlamentară .

Nici PNL nu avea dreptul . Singurii sinceri loviți sunt PSD, mișcarea muncitorească

[.....]

-**G.A.Cuza** , Comunicare: arestarea lui Ciolac , 9 mart'33

DI "șarmant Călinescu" , acest „minuscul cezar” , „mititel de stat și la fapte mai mic încă”

... a fost inspiratorul și regizorul „atentatului „ săvârșit contra lui Celac.

După ce Ciolac, în uniformă, și-a citit comunicarea în parlament,

Călinescu a vrut să-l aresteze în incinta Camerei. Cicio Pop a refuzat (**acesta neagă !**)

Apoi, Călinescu a chemat 2 comisari, dându-le ordin să-l aresteze.

27 b) **G.A.Cuza, discurs la buget, 22 mart.'33**

(DAD, MO 70, 22 mart.'33,)

[**LD: vezi aici recunoașterea ideologică a rădăcinii conservatoare , antipașoptismul și anti-modernismul asumat . Chiar și xenofobia.**

Poate fi trecut cuzismul la categoria p.conservatoare ?]

▣ **Doctrina LANC**

/Glorifică vremea boierilor, a agriculturii , dorind reînțoararea cu 70 de ani , înaintea revoluției din 1848.

/Anti- industrie, anti-PNL, anti-PNȚ, anti-capitalism ;

/Xenofobie difuză : străini, masoni, revoluționari , evrei ;

/ Admirație față de Hitler ;

"Răul nu vine de azi, de ieri, el se confundă cu însuși originile României contemporane.

El vine de la însăși **alcătuirii acestei României moderne** ,

de la însăși **acea generație de la 1848**, generoasa generație de la 1848,

care a însemnat pentru noi , la zămislirea regatului,

ruperea definitivă și totală cu vechile și sănătoasele tradiții ale neamului.

înfățișate de boierii noștri giubeniți , trăitori în cadrul atât de cucernic și simplist al vieții de țară.”

„După 1848, domnișorii care se întorceau [...] cu o concepție utilitaristă și comodă de viață , **au improvizat un stat nou și înstrăinat .**”

” În locul boierimii cinstite și cuminte [...] s-au substituit bonjuriștii [...]

oamenii principiilor masonice și revoluționare.”

„ De aceștia a fost creată **România modernă** , din aceștia s-a născut **partidul liberal.**”

- **Leonte Moldovan** : „ Lumea râde de ce spui .Nimeni nu acceptă o asemenea doctrină.”

-**GACuza** : „ Burghezia -creată de PNL - **a dezvoltat o concepție cu desăvârșire străină de interesele și tradiția noastră națională.**”

... Apoi s-au dezvoltat principiile și suprastructura capitalistă , sub greșita deviză a PNL.

... Apoi a venit 1916 .Credeam că, din război, vom ieși purificați ...

Dar ați venit dvs, PNT, care nu sunteți decât **continuatorii aceleiași politici capitaliste a PNL**,cu deosebire că dvs „ați vândut tot avutul țării , străinătății.”

GACuza / 22mart.'33

▣ **Doctrina LANC**

DI **Ralea** spunea ieri că noi suntem „utopici” și „reacționari”

„ Doctrina noastră, **a naționalismului integral**, nu mai este utopică , din moment ce în Germania, astăzi,a devenit o realitate.

Reacționarismul - ni-l păstrăm.

Suntem reacționari fiindcă **cerem revenirea la agricultură și la rosturile noastre** [...]

făcând nu un salt înainte [...] în domeniul capitalist,

ci **un salt de 70 de ani înapoi**, la viața agricolă și la tradiția ei.

pe care nu ar fi trebuit să le părăsim niciodată.”

GACuza / 24 mart.'33

27 c) **ACCuza**, intervenție la „Afacerea Skoda”, 24 mart.'33

// disputa despre pedeapsa cu moartea //

(DAD, MO 72, 24 mart.'33)

/ Contra discutării ei în parlament ;

/ Critică pe Lupu care a dovedit că nu este „ bărbat politic „

/ Contra pedepsei cu moartea – susținută de Garda de Fier (M.Stelescu) ;

/ Face apologia lui Hitler , pledând pentru guverne de „individualități” , cu un program pozitiv.

-**ACCuza** : În concluzie , guvernele să fie formate nu de partide, ci din individualități , cunoscute, recunoscute, care să guverneze pe baza unui program pozitiv.

-Voce : Ce rămân partidele ?

-**ACCuza** : „Dar ce interes am eu să rămână partidele ?”

Ele au fost totdeauna o cale de călcare a Constituției.

-**Iosif Rang** : Dar Hitler nu are partid ?

-**ACCuza** : Vă rog nu coborâți dvs mișcarea lui Hitler la scăzutul nivel al unui partid !

Hitler reprezintă mișcarea întregii nații germane.”

ACCuza / 24 mart.'33

27 d) **ACCuza** , la buget : cere scoaterea medicilor-evrei din sistem , 31 mart.'33

(DAD, MO 78, 31 mart.'33)

-**ACCuza** : medicii să fie creștini, nu jidani !

-**DRIoanițescu** (ministr.Muncii și ocrotirii) : îl pune la punct

-**ACCuza** : Să fie scoși medicii evrei, ca în Germania !

„ Programul celor din Germania **îl vom aplica noi**,

când dvs nu veți mai sta pe aceste bănci !”

ACCuza / 31 mart.'32

27 e) ACCuza , discurs la Legea încurajării industriei, 7 apr.'33

(DAD, MO 84, 7 apr.'33)

[LD : atenție ! p.d.v. foarte apropiat cu dr Lupu ! Pentru mine, un argument colateral că țărănișmul era o doctrină conservatoare , căreia îi lipsea doar ... antisemitismul .

Dă o explicație pentru această teorie a protecționismului.
Dezvoltă teoria sa anti-industrialistă , sprijinit pe ideea antisemită.]

▣ **Industri românească parazitată, jidănească**

Protecția nu poate fi prelungită la infinit !

Industria românească trăește numai din protecția vamală și alte avantaje , fiind o „industrie parazitată „ ; ea este „ artificială „ ; ea exploatează consumatorii prin prețuri exorbitante ; este întreținătoare de paraziți.

Este de 3 ori parazitată : prin producție , prin consumație, prin politicianizare

(consilii de administrație , paraziți politici)

Industria românească mai **este și „ absolut jidănească „**

(dezvoltă iar teoriile lui antisemite)

Potentatul Auschnitt , probabil este inspiratorul acestei legi

În industria spirtului , sunt **270 fabrici , toate jidănești**

▣ **Legea PNT**

PNT , în loc să vie cu legea nouă, **vine cu acest articol unic,** care **prelungeste această situație.**

Să se prevadă - art 2 - protecție , **dacă-și ieftinesc produsele cu 50 % !**

-**Mihai Popovici** (ministr.Juștiției) : **Și dacă pier ?**

-**ACCuza** : **Dacă pier, treaba lor ! Le-am protejat destul 21 de ani !**

Să avem legături cu țările industriale, și să dăm avantaje agriculturii

-**Popovici** : Germania are taxe vamale aproape prohibitive pentru agricultura noastră !

-**ACCuza** :Dacă dta nu-i dai nimic ! **Renunțați la această „protecție artificială „ a industriei,** și **veți putea stabili raporturi normale cu Germania.**

ACCuza / 7 apr.'33

-----

27 f) Comunicat PNT („Dreptatea „, 27 apr.'33)

[LD : Surprinde undeva evidenta surescitare și îndrăzneală a legionarilor și cuziștilor după **victoria lui Hitler**. Nu în sensul vulgar de „ stipendiere” - care nu este exclusă ! – ci efectiv ca **un flux de încredere** în posibilitatea ajungerii la putere, prin **politica naționalistă**.Revezi comentariile pe temă de la **fișier LANC**]

▣ **Dezordinile din Cernăuți.**

„ Incidentele de la Cernăuți - ale căror reale proporții au fost înfățișate opiniei publice prin Comunicatul Ministerului de Interne - au dat prilej la diferite comentarii , mai mult sau mai puțin exagerate , **privitoare la o „mișcare hitleristă”** , în colaborare cu **arhangheliștii și cuziștii** din România.

Această „mișcare” nici nu va putea să fie pusă la cale, necum să înceapă.

agitațiile, dacă se vor încerca, **se vor lovi de severitatea dispozițiilor legale în vigoare** , care **vor tăia definitiv pofa** acelor

care **vor să se „miște” pentru turburarea ordinii publice.**

„ **Legea** pentru reprimarea unor infracțiuni la liniștea publică,

oprește purtarea de insigne și uniforme.

Ea conține toate elementele necesare pentru **oprirea activității și pedepsirea**

acelor care vor să pună în practică **teorii sau metode distrugătoare** -

pe care nu numai legea , dar însăși poporul român le respinge.

„Ministerul de Interne a luat **măsuri generale de ordine.**

O supraveghere specială a fost orânduită în acele centre în care s-a semnalat oarecari tendințe de agitație.” [-----]

▣ Dezordinile din Cernăuți. („ Facla” , 28 apr.'33)

/ La 26 apr.'33, au fost aduși la Iași cei arestați cu prilejul turburărilor de la Cernăuți.

Numele lor a fost ținut secret , pentru a nu declanșa reacții nedorite.[.....]

Transportarea celor arestați s-a făcut în cel mai strict secret. [-----]

Aseară la ora 11 noaptea, au sosit la chestura din Cernăuți , 2 camioane-autobuz, în care au fost încărcăți toți, sub **supravegherea chestorului** Costescu, **a comandantului de jandarmi** Topa, **a subinspectorului Siguranței** Pehin și **a comisarului regal** Burda. Camioanele au fost însoțite de jandarmi și polițiști, sub comanda maiorului de jandarmi Grozea.

În gara Costin (12 km. de Cernăuți) , au fost încărcăți într-un vagon atașat la trenul de Iași .

Cei arestați au fost predați **Consiliului de război al Corpului 4 armată.**

27 g) Închiderea Fac.Medicină Cluj ; neautorizarea congresului LANC , Iași ; 17 mai'33

(„Lupta”, 17 mai' 33)

[LD : convingerea mea este că atmosfera , propaganda, acțiunea , antisemită , zurbagistă , a fost cu precădere , cuzistă.

În manifestările universitare , legionari și cuziști , au acționat deseori împreună.

Cu toate acestea , la „judecata istoriei” ... au fost și sunt culpabilizați , mai ales , legionarii.

Încearcă să dezvolti ipoteza rolului cuzismului în formarea mentalității naționaliste românești, cu prelungirea în conspirație și asasinat la legionari.

Adică , cumva , cuzismul – ca ideologie și dezordine ; legionarismul – ca acțiune ; .

De aici se pot trage câteva concluzii foarte interesante.]

/ Din Cluj se anunță că **agitațiile antisemite la Universitatea locală** , departe de a fi potolite, au luat proporții.

Studentii evrei au trebuit să se retragă de la cursuri, de teama amenințărilor colegilor lor creștini. Eri însă, în urma măsurilor luate de rectorat, **studentii evrei au revenit la Universitate** , dar n-au apucat să intre la cursuri căci **bătăușii antisemiți s-au năpustit asupra lor, lovindu-i.** Un student evreu din anul V, a fost grav rănit.

O delegație de cuziști a cerut d-lui Iuliu Hațieganu să înlăture pe evrei de la cursuri.

D.prof. Hațieganu a răspuns delegației că va aduce forțe de poliție și nu va îngădui să se producă scandaluri.

A sosit imediat un detașament de jandarmi, și numeroși polițiști, care i-au înconjurat pe studenți și i-au adus la Poliție. S-au operat vreo 100 de arestări.

În urma acestor incidente, a fost convocat Senatul universitar , care a hotărât suspendarea cursurilor la Facultatea de medicină din Cluj, până la terminarea anului școlar. S-a mai decis eliminarea de la 2 sesiuni de examene a celor 40 de arestați.

Între cei arestați, se află și 4 studenți din Garda de Fier, care fuseseră înaintați Parchetului cu 10 zile în urmă, [7 mai] pentru că au sechestrat și amenințat pe polițiștii

veniți la sediul Gărzii de Fier , spre a ridica scriptele și a proceda la dizolvarea ei.

La Iași, Liga cuzistă convocase pentru duminică un congres.

Autoritățile n-au aprobat ținerea acestui congres.

Studentul ieșean **Virgil Gavrilescu** , președintele Cercului studentesc creștin,

a fost eliminat din Universitate , pentru că a lansat un Manifest prin care cerea **introducerea în Universitatea ieșeană a lui „numerus nullus”**

LANC / apr.'mai '33

28.) Garda de Fier- CZCodreanu

[LD : bine-nțeleș , trebuie consultate fișierele problematice privind mișcarea .

Aici dau câteva mostre -semnale]

28 a) I.Z. Codreanu, la complectarea Legii Mârzescu

(reprimarea infracțiunilor) , 27 febr.'33

Armd.Călinescu –răspunde .

(DAD, MO ? , 27 febr.'33)

-I.Z.Codreanu :... mă văd deportat de pe acum în Insula Șerpilor” ...

Este vorba de **embleme și uniforme** .

Zvastica

”Dlor, **eu port zvastica** [...] ori **veți vota legea** , ori nu veți vota, **eu tot port zvastica**.[....]

De ce țin așa de mult la ea , **chiar cu riscul de a ajunge în Insula Șerpilor ?”**

Semn electoral al Gărzii de Fier - nu este !

Sunt un „**temperament mistic** „ și .... **misticul meu este pentru zvastică**.

Zvastica se găsește în l.sanscrită , fiind mai veche decât „ Vedele” .

Semnul (spun Vedele) este **cel dintâi semn religios al rasei arice** ,

legat de cultul soarelui. **Întreaga rasă arică l-a onorat** , de atunci.

” **Cel mai vechi s-a găsit în săpăturile de la noi** ,

și **Românii au dreptul la el înaintea tuturor .”**

Treptat , **zvastica** a ajuns un „**talisman**” , purtător de noroc și de biruință.

Cine mă poate opri să port acest talisman ?

- **Armand Călinescu** : **Legea !**

- **IZCodreanu** : **Grăbiți-vă și o votați ! Eu sunt dispus să merg în Insula Șerpilor.**

În Bizanț, o vreme , zvastica a fost în cinste ; crucea „ornată „ și „crucea dreaptă”

a lui Isus.La noi, **biserica „Trei Ierarhi” din Iași**, are zvastica pe plafon ;

la mănăstirea **Putna**- pe odăjdii .

- **Voce**: Una- i crucea, alta-i zvastica ! **Este semnul electoral al LANC-ului !**

- **IZCodreanu** : Nu este semnul electoral al nimănui.**Nimeni nu poate fi oprit să-l poarte.**

Uniformele

„ S-au speriat de cămășile verzi ? Altădată erau felicitați ! Până acum, el nu a purtat.

Dar, cu această lege, **va purta cămașa verde și va veni cu ea în Parlament .**

Cu această lege, **voiți să puneți piedici Gărzii de Fier, nu comuniștilor !”**

IZCodreanu / 27 febr.'33

---

28 b) **Armd.Călinescu** / 1934 , retro'33

▣ **Măsuri contra Gărzii de Fier.**

În ordinul dat de Ministerul de Interne în **aprilie 1933**, către organele de poliție și jandarmeriei, se recomanda ca , față de acțiunile **Gărzii de Fier**, să se procedeze la :

pct 1.) **Percheziționarea tuturor sediilor organizației** , pentru a se găsi documentele

și publicațiile care demonstrează **scopurile subversive ale organizației** ;

pct.2) **Să se confişte** toate publicațiile subversive, manifeste, ziare ;

pct.3) **Să se trimită „la urmă** „ toți **propagandiștii și agitatorii străini de localitate** ;

pct.4) **Să se împiedice ținerea adunărilor, procesiunilor, marșurilor organizației** ;

pct.5) **Să se interzică portul insigneilor și uniformelor nepermise** ;

pct.6) **Să se dreseze acte de dare în judecată** pentru cazurile

prevăzute de Legea din 17 martie 1933, privind liniștea publică.

Ordinul conchidea ca **toate aceste măsuri să contribuie la reprimarea mișcării** ,

în interesul superior al **menținerii ordinii în Stat**.

Armd.Călinescu / retro'33

▣ **Măsuri contra LANC .**

[**LD : Atenție la precizarea pe care o face !**]

În ordinul Ministerului de Interne , privind reprimarea Gărzii de Fier,

se menționa explicit că **congresele, acțiunile și publicațiile LANC - ului** , ca partid politic,

erau exceptate de la măsurile represive [??]

---

28 c) Ion Zelea Codreanu,

Scrisoarea-protest contra calomniilor și prigoanei, 2 iul.'33

(„Universul „ 50, nr.177, 2 iul.'33)

(varianta din „Calendarul”, 3 iul. - Armd.Călinescu)

„ Domnule director,

„ Anumita presă, care n-are nimic comun nici cu destinele neamului nostru românesc și nici cu legea noastră - acompaniată această presă și de presa tuturor partidelor protivnice organizației politice din care fac parte - răstoarnă zilnic asupra noastră o avalanșă de invenții tendențioase, neadevăruri sfruntate și calomnii.

La aceasta se mai adugă și cele răspândite sistematic din gură în gură , pe șoptite.

„ Spre a putea înlătura numai câteva din seriile nesfârșite ale neadevărurilor lansate, fac apel , pentru șirele ce urmează , în numele Adevărului Sfînt, la ospitalitatea presei românești independente , și în primul rînd la prea valorosul dvs ziar, adevărat monitor al conștiinței naționale și românești, ospitalitate pentru care vă rog să primiți viile mele mulțumiri.

„ **Organizația politică** din care fac parte , care se numește „**Garda de Fier**” ,

înscrisă pe tabloul comisiei centrale electorale de la Ministerul de Justiție,

cu semnul electoral , numit pentru popularizare , „**gardul de fier**” ,

este o organizație strict constituțională . Adică înțelegând că chiar o eventuală modificare a Constituției , nu poate fi făcută decît cu respectarea normelor prevăzute.

Este perfect legală. Înțelegând adică nu numai să respecte legile , ci că orice reforme ar necesita viața nației , ele trebuie să devină mai întîi legi.

Este necondiționat monarhică și dinastică .

Crede cu fanatism în ideea de ierarhie , de ordine și de disciplină.

Este națională , întrucît crede necondiționat într.un viitor etnic al neamului românesc.

Este creștină, întrucât crede în Divinitatea lui Isus

și în învățătura neatinsă a Bisericii lui Hristos.

Adoră adevărul și este protivnică minciunii până -ntrtat ,

încât preferă înfrângerea pe calea adevărului , decît biruința pe calea minciunii.

În sfârșit, **Garda de Fier posedă cultul onoarei și bucuria jertfei**.

Și nu este caz să fi deviat vreodată de la aceste principii fundamentale.

Atunci de ce este prigonică ? Tocmai de aceasta ?

Adică pentru principiile acestea și pentru neabaterea de la ele?

O astfel de luptă este firesc s-o ducă fiii Minciunii .Ei o duc doar de la începutul lumii.

Înțeleg în ultimă analiză **îngrijorarea, invidia și lupta partidelor în contra noastră**, din cauza **popularității mereu crescânde a Gărzii de Fier**.

Deși, chiar și **partidele și grupările adverse ar trebui să știe**,

că **sunt limite , peste cari nu se poate trece fără mari riscuri**

și **peste cari , deci, nu trebuie să se treacă**.

Așa , de ex., un organ al partidului național-țărănesc , anunță că

< organele însărcinate să ne apere pe noi de furia sătenilor,

nu vor mai interveni pe viitor . >

Adică talmăcind pe înțelesul tuturor , **partidul ne amenință** că va folosi pe viitor

bande de bătași în contra noastră, individual, sau pentru tulburarea adunărilor noastre.

adică ceea ce au încercat **la Teiuș, unde au adus cu 16 camioane** ,

400 de inși cu ciomege.

Totdeauna noi **am fost de părere , că adunările adversarilor politici trebuiesc respectate ;**

dacă însă ne vor provoca în modul acesta , **atunci și noi putem face la fel**.

Și întrebăm , care va fi rezultatul ?

Aceasta pentru partidul național-țărănesc și pentru toți șefii și fruntașii politici.

Dar guvernul ? Guvernul trebuie să fie al țării.

Atunci **ce rost are prigoana asmuțată de de Ministerul de Interne** ,

prin **ordinul secret nr.27.845 din 30 aprilie 1933?**
Și a **Ministerului de Justiție** , tot așa de secret, sub nr. **42.143 din 24 mai 1933 ?**
În orice caz, **coarda este prea întinsă** , și eu consiliesc , rog chiar,
să se destindă , puțin măcar, ca să nu plesnească .
Iar **dacă** această rugămintă a mea **nu va fi ascultată și înțeleasă**,
atunci eu implor între mine și dușmanii noștri ,
dreptatea lui Dumnezeu, prin osânda Lui :
Dacă eu am spus neadevăr și umblu pe căi nedrepte ,
să se aleagă praf și pulbere de ființa mea fizică și spirituală,
și de organizația din care fac parte ,
iar dacă domniile lor, dușmanii noștri, au lansat neadevăruri în contra noastră
și ne asupresc pe nedrept,
atunci asupra lor să cadă osânda lui Dumnezeu :
praful și pulberea să se aleagă de ființele lor fizice și spirituale ,
ca și de partidele lor! Amin ! Prof.Ion Zelea Codreanu , deputat de Tutova.”

***

Armd.Călinescu invocă ca o dovadă a legitimității măsurilor represive ,
o scrisoare –protest adresată de **CZCodreanu** , publicată în „Calendarul „ din 3 iulie 1933,
în care se cerea încetarea prigoanei asmuțite de guvern prin ordine secrete ,
reproducând pasajul cu acest blestem , în care este invocată judecata lui Dumnezeu.
Cred că este vorba de aceeași scrisoare.
(DAD, MO nr.39 , 5 apr.'34 , p. 1691)
IZCodreanu / 2 iulie 1933

---

28 d) Partidele politice și mișcările extremiste de dreapta , 7 oct' 33

(„Adevărul” , ”Dimineața” 7 oct.'33)

[**LD : ambele ziare dau aceleași extrase**]

▣ „Dreptatea” :,,

Salvarea noastră nu stă în învârtelile ciomagului , în spargere de geamuri ori în semnele de pe brațe , ci numai în munca constructivă desfășurată spre binele obștesc de către adevărații ei exponenți.” Ziarul critică celelate partide pentru atitudine necombativă,
uneori chiar duplicitară , față de curentele de dreapta.

„**Adevărul**” critică **Guvernul** pentru lipsa de măsuri ; iarPNȚ că învinovățește neîntemiat celelate partide. „Dimineața” dă citate largi din Ordinele guvernului.

▣”Viitorul” :,,

Răsturnările sociale și politice din ultimii ani, au dus la **instalarea unor forme de guvernământ** , în unele state , care tind , pe zi ce trece, la **suprimarea libertăților individului și a servirea lui colectivității**.

Această îndrumare își face din ce în ce mai mult loc, și chiar și **partidele politice** de ordine **burgheză înclină a primi fără protestare această orientare** neconformă ,nici cu legile naturale, și nici cu tradițiile de libetăți politice și sociale.

Criza economică cumplită , **stă în ajutorul ofensivelor extremiste de dreapta sau de stânga**, iar **sub cutele stindardelor naționale sau roșii** , se îngroașe **rândurile mulțimilor fanatizate** de binefacerile ce se vor revîrsa într-un viitor apropiat.

Se fac apeluri insistente la **deslănțuirea patimilor brutale și se răscolesc instinctele primitive** , fiindcă ura este forma spirituală cea mai propice unor astfel de asalturi.

Se profită de entuziasmul și generozitatea tineretului, pentru ca ,

atățându-i poftele de **forme grandioase exterioare** și și înclinarea către **exercițiile militare** , să servească drept **armată de atac împotriva adversarilor**.

Cine crede că se poate renunța cu ușurință la patrimoniul de libertăți câștigate dealungul

veacurilor, și la bunurile unei civilizații dezvoltate pe baza acestor drepturi, se înșală.”
”Adevărul „, conchide că „Dreptatea” nu are dreptate când critică adversarii de pasivitate .

▣ N.Iorga :

„Eu cred că un misticism stupid este pe cale să câștige masele.
Mă mir cum o nație inteligentă se lasă prinsă de copilăria încruntată a unor oameni pe care nimic nu-i impune nici respectului, nici afecțiunii.
Dar ce nu se poate crede în absolutul întuneric al satelor noastre și în ceața semiculturală pe care o creează școli nenorocite ?
Ar ajunge o culturalizare sănătoasă , ca toate fantasmеle să dispară”
G de F / oct.'33

---

28 e) Armd.Călinescu, consfătuiri la Ministerul de Interne, oct.'33

(„Facla” , 24 oct.'33)

Au avut loc mai multe consfătuiri , cu conducătorii serviciilor de Siguranță
[subdirector Eugen Cristescu] și Poliție, pendinte de departament.

Consfăturile au fost prezidate de Armand Călinescu.

[**Atenție LD la înlănțuirea motivațiilor !**]

”Cei de față au fost unanim în a recunoaște că extremismul de dreapta a prins teren
în urma votării stării de asediu și a complectării legii Mârzescu,
care au vizat combaterea extremismului de stânga. [!!!]

Greșala comisă atunci a fost că s-au luat măsuri într-o singură direcție.”

Acum , s-au luat măsuri pentru combaterea extremismului de dreapta, [!!!]

Ele au fost comunicate organelor în subordine .

Atenție deosebită spre Basarabia și Bucovina,
unde extremismul de dreapta a prins mai mult teren.

29.) "Afacerea Malaxa " ... "Consumatum est " .... 16 nov..'33

// Consil de miniștri //9 nov.'33

("Universul " , 16 nov.'33)

Din clipa în care am denunțat **scandaloasa afacere Malaxa**, am sperat ca fostul președ.de
Consiliu, Al.Vaida, va împiedica desăvârșirea acestei rușini.

Ne-am înșelat . Fostul președ. **s-a pretat la o procedare condamabilă.**

În MO din 13 nov.'33 - cu o zi înainte de demisie ! -

a apărut următorul "**jurnal**" de consiliu :

Consil de miniștri , în ședința sa din 9 nov.'33 ,luând în deliberare Referatul ministrului secretar
de stat la departamentul Lucrărilor publice și al comunicațiilor , din 9 nov.'33 , **Decide :**

"Aprobă referatul d-lui ministru [----] contractele de automotoare ,
intervenite între **Regia autonomă a CFR** , pe de o parte, și "**Astra**", prima fabrică română de
vagoane și motoare, fabrica de locomotive N.Malaxa SAR și "**Unio**" , fabrica de vagoane Satu
-Mare , pe de altă parte . (urmează semnăturile miniștrilor)

"Universul " / 16 nov.'33

"Mârșăvenia deci a fost consumată. Într-un **consiliu de miniștri nocturn**, despre care nimeni
n-a știut nimic, **un guvern în realitate demisionat** , cu două zile înainte , **un guvern cadavru**,
a trecut un contract scandalos de sute de milioane , în care se angajează aproape întreaga
economie a CFR. Vaida Voievod - deși avertizat de noi - s-a putut preta la **această manoperă**
de ultimă oră , **ca să puie noul guvern în fața unui fapt împlinit.**

Afacerea Malaxa / 9 nov.'33

Vezi fișierul următor